

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Úloha nefinančního reportingu v účetních systémech

The role of non-financial reporting in accounting systems

Bc. Lenka Kolářová

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka KOLÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **K18N0034K**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Úloha nefinančního reportingu v účetních systémech**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zvolte cíl a metodiku práce.
2. Popište vývoj, právní regulaci a strukturu nefinančního reportingu.
3. Identifikujte význam nefinančních informací pro jednotlivé cílové skupiny uživatelů.
4. Analyzujte úroveň zveřejňování nefinančního reportingu v ČR pro zvolené typy podniků.
5. Shrňte problematiku nefinančních informací a vytvořte závěr.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **60 - 80**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **KAŠPAROVÁ, Klára; KUNZ, Vilém.** *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování.* Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4480-3.
- **KUNZ, Vilém.** *Společenská odpovědnost firem.* Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3983-0.
- **KULDOVÁ, Lucie.** *Nový pohled na společenskou odpovědnost firem: Strategická CSR.* Plzeň: NAVA, 2012. ISBN 978-80-7211-408-5.
- **TETŘEVOVÁ, Liběna a kolektiv.** *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví.* Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0285-3.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jana Hinke, Ph.D.**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **23. října 2018**
Termín odevzdání diplomové práce: **23. dubna 2019**

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Ing. Paylína Hejduková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Úloha nefinančního reportingu v účetních systémech“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň, dne

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Ing. Janě Hinke, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, vstřícný přístup, ochotu a čas, který mi věnovala při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	8
1. Cíl práce a metodika	9
2. Vývoj nefinančního reportingu	12
2.1 Definice nefinančních informací	12
2.2 Cíl OSN a Pařížská dohoda	12
2.3 Právní regulace směrnice EU od 1. 1. 2017	13
2.4 Subjekty povinné podávat nefinanční informace v České republice	14
2.4.1 Definice subjektu veřejného zájmu.....	14
2.5 Účel zveřejňování nefinančních informací	15
2.6 Zveřejňování nefinančních informací	15
2.7 Rámce vykazování nefinančního reportingu	16
2.8 Pilíře společenské odpovědnosti firem	16
2.8.1 Trh - ekonomická odpovědnost	17
2.8.2 Pracovní prostředí, místní komunita – sociální odpovědnost	17
2.8.3 Prostředí – environmentální odpovědnost	18
2.9 Normy v oblasti nefinančního reportingu	19
2.9.1 Vnitrostátní a unijní rámce	19
2.9.2 Mezinárodní rámce	20
2.9.3 Popis jednotlivých standardů	20
2.9.4 Komparace požadavků standardů při zpracování nefinančních informací	28
2.10 Forma zveřejnění nefinančního reportingu a následný audit.....	29
2.11 Výhody nefinančního reportingu	29
2.11.1 Důvody reportování nefinančních informací	30
2.11.2 Srovnání důvodů pro reportování nefinančních informací	31
2.11.3 Výhody reportování nefinančních informací	32

2.12 Nevýhody nefinančního reportingu	33
3. Forma vykazování nefinančních informací	35
3.1. Doporučená struktura nefinančních informací	35
3.2 Cílové skupiny uživatelů výkazu	38
3.2.1 Definice pojmu stakeholder	38
3.2.2 Primární stakeholder	39
3.2.3 Sekundární stakeholder	40
3.2.4 Matice vlivu stakeholderů	42
3.2.5 Očekávání stakeholderů	43
3.2.6 Zaměstnanci	44
3.2.7 Vlastníci a manažeři – tato skupina očekává	44
3.2.8 Zákazníci	44
3.2.9 Obchodní partneři (dodavatelé a odběratelé)	45
3.2.10 Místní samospráva, místní komunity	45
3.2.11 Vláda	45
3.3 Motivátory zveřejňování nefinančních informací	45
3.4 Moderní trendy v oblasti společenské odpovědnosti firem	46
3.4.1 Vytváření sdílených hodnot	46
3.4.2 Work – life balance	46
3.4.3 Společenská angažovanost firem (Corporate community involvement)	47
3.4.4 Společensky odpovědné investování	47
3.4.5 Společenská odpovědnost v zahraničí	47
3.4.6 Cíl Národní ceny kvality České republiky	48
4. Výzkum v oblasti významu nefinančních informací pro jednotlivé cílové skupiny uživatelů	49
4.1 Charakteristika dotazníkového šetření	49
4.2 Výsledky dotazníkového šetření	49

4.2.2 Zaměstnanecká oblast	53
4.2.3 Oblast respektování lidských práv	54
4.2.4 Oblast boje proti korupci a úplatkářství.....	55
4.2.5 Oblast životního prostředí.....	56
4.3 Syntéza poznatků z dotazníkového šetření	57
5. Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací v ČR pro zvolené typy podniků	60
5.1 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací středních a velkých účetních jednotek	61
5.1.1 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací středních účetních jednotek.....	61
5.1.2 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací velkými účetními jednotkami	69
5.1.3 Komparace výsledků u středních a velkých účetních jednotek	76
5.2. Komparace úrovně zveřejněných nefinančních informací velkých účetních jednotek.....	80
5.2.1 Způsob zveřejňování nefinančních informací.....	86
6. Výsledky analýzy.....	88
6.1. Diskuse k tématu.....	92
7. Závěr	94
Literatura a další zdroje:	95
Seznam obrázků	101
Seznam grafů	102
Seznam tabulek	104
Seznam použitých zkratk	105
Seznam příloh	106

Úvod

Ekonomika v České republice a eurozóně byla v roce 2018 na vrcholu hospodářského cyklu. Rok 2019 se jeví jako mírně nejistý a plný očekávání. Došlo k mírnému zpomalení růstu ekonomiky a obavy z propadů akciových trhů mají na nejistotě velký podíl. Ekonomika na vrcholu znamená pro většinu podniků cestu k zvyšování zisku. Jenže otázkou je, jestli si tento způsob nevyžádá oběti v jiné oblasti. Tady je nyní prostor hovořit z mnoha důvodů o vlivu hospodářské činnosti podniků na životní prostředí. Regenerace životního prostředí je velký úkol pro celý globalizovaný svět. Abychom jako lidstvo předešly devastaci, je nutné sledovat důsledky některých činností na životní prostředí. Sociální a environmentální hlediska v oblasti řízení podniků se stávají stále diskutovanější. Společenská odpovědnost firem je postavena na třech pilířích. Jedná se o ekonomický, sociální a environmentální pilíř.

Dopady ekonomické činnosti jsou eliminovány různorodými environmentálními zákony dle dané legislativy státu. Ovšem často firmy neprovádějí opatření jen z hlediska povinnosti a dodržení zákonů, ale snaží implementovat do své činnosti dobrovolné procesy, které z pohledu společenské odpovědnosti okolí ocení. Povědomí o této činnosti firmy velmi často používají jako určitou taktiku pro svůj rozvoj a pro dlouhodobé udržení své pozice na trhu. Firmy si uvědomují odpovědnost vůči svým stakeholderům a proto se snaží zprůhledňovat a zpřístupňovat informace o svých aktivitách. V externím vnímání podniku si tak mohou opravdu zlepšit svoji pozici na trhu.

Existují různé formy reportů na národní, regionální, ale i mezinárodní úrovni. Ekonomické ukazatele mají pochopitelně svoji vypovídací schopnost, ale společensky odpovědná firma má rozhodně pro své okolí benefity navíc.

Firmy v České republice ještě nemají příliš zakořeněny aktivity v rámci společenské odpovědnosti, ve světě (např. v USA, v západní Evropě) jsou tyto principy na vzestupu a nabývají velikého významu. Společensky odpovědné firmy dělají činnosti, které nejsou upraveny žádným předpisem a nesoustřeďují se jen na zisk. Tento princip je známý pod pojmem Corporate Social Responsibility (CSR).

Společenská odpovědnost zahrnuje mnoho činností a aktivit a každá firma si může dle své činnosti zařadit strategii, kterou v této oblasti považuje za vhodnou.

1. Cíl práce a metodika

Od roku 2017 mají velké firmy při splnění stanovených zákonných kritérií povinnost zveřejnit nefinanční informace. Tyto informace se zabývají dopadem jejich činnosti na společnost a životní prostředí. Uvedenou povinnost ukládá Směrnice evropského parlamentu a rady 2014/95/EU, kterou přijala Rada Evropské unie v roce 2014. Od této povinnosti se ve větší míře očekává zlepšení celkovému pozitivnímu náhledu na odpovědný přístup k podnikání.

Požadavky uživatelů účetních informací již nevyhovují všem současným potřebám a trendem je zkvalitňování a zvyšování množství informací, které reportují o nefinanční situaci firmy, o společenské, sociální a environmentální oblasti. Tyto nefinanční informace má povinnost zveřejňovat jen malé množství velkých firem v Evropské unii. Styl a kvalita těchto informací se podstatně odlišuje, a většinou ani nelze výkonnost a pozice firem v těchto oblastech porovnávat.

Hlavním cílem této diplomové práce je zjistit, jaký význam zaujímají zveřejňované nefinanční informace v účetních systémech v České republice. Výsledkem je vyhodnocení potřeby jednotlivých skupin stakeholderů v okolí podniků a vypracování komparace s postoji ke společenské odpovědnosti středních a velkých firem působících v České republice. Střední a velké účetní jednotky jsou definované dle zákona č. 263/1991 Sb. o účetnictví. Organizace se stává střední účetní jednotkou, pokud překročí k rozvahovému dni dvě hraniční hodnoty ze tří, kterými je součet aktiv 100 mil. Kč, čistý roční obrat 200 mil. Kč a průměrný počet zaměstnanců v průběhu období 50 ve dvou po sobě následujících rozvahových dnech řádných účetních závěrek. V této kategorii zůstává, pokud nepřekročí dvě hraniční hodnoty ze tří - součet aktiv ve výši 500 mil. Kč, roční úhrn čistého obratu 1 000 mil. Kč a průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 250. V případě překročení dvou z těchto vyjmenovaných kritérií se stává velkou účetní jednotkou.

V teoretické části je představen legislativní rámec nefinančního reportingu, jeho historický vývoj a doporučený obsah. V teoretické části práce je použita metoda syntézy poznatků z literárních zdrojů. Jedná se o literární zdroje monografické, časopisecké a elektronické.

Praktická část práce začíná zpracováním analýzy potřeb jednotlivých skupin stakeholderů pomocí metody dotazování. Dotazník (příloha A) má 18 otázek.

Respondenti byli osloveni z řad majitelů organizací, managementu organizací, auditorů, zástupců místní správy a samosprávy a akademických pracovníků. Za každou skupinu odpovídal stejný počet respondentů pro zachování souměřitelnosti výsledků dotazníku. Jednotlivé kategorie stakeholderů jsou zastoupeny čtyřmi zástupci. Každá skupina stakeholderů má jinou motivaci ke sledování nebo aktivnímu vyhledávání nefinančních informací. Dotazník byl předán osobně respondentům, jejichž odbornost či pracovní náplň odpovídala charakteru pokládaných otázek. První dvě otázky dotazníku jsou zaměřeny obecně na zařazení do příslušné skupiny a na intenzitu práce s nefinančními informacemi. Druhá část dotazníku směřuje dotazy k jednotlivým kategoriím nefinančních informací. Při popisu výsledků dotazníkového šetření je použita popisná statistika. Výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v relativním počtu respondentů. Odpovědi oslovených respondentů lze transponovat na širší okruh stakeholderů.

Praktická část pokračuje výzkumem stavu zveřejňování nefinančních informací za použití kvantitativního výzkum internetových stránek – individuálních informací, výročních zpráv a dále také účetních závěrek na veřejném portálu českého soudnictví – www.justice.cz. Pro provedení výzkumu bylo vybráno celkem 100 podniků. Pro výzkum je použita popisná statistika. V této části šetření byly stanoveny dvě výzkumné otázky.

Výzkumná otázka č. 1: Liší se míra vykazování nefinančních informací u středních a velkých účetních jednotek v řádech desítek procent?

Nalezená zveřejněná témata nefinančních informací jsou vykázána v absolutní a relativní četnosti dle zkoumaných kategorií a rozsah jednotlivých témat je měřen počtem odstavců. Následně je vyhodnocen medián četnosti počtu informací u středních a velkých účetních jednotek. Objem vykazovaných nefinančních informací ve výročních zprávách, přílohách k účetním závěrkám, internetových stránkách nebo ostatních používaných informačních zdrojích firem je měřeno v procentech celkového objemu těchto dokumentů. Procenta jsou spočtena na základě počtu řádků věnovaných zkoumanému tématu vůči celkovému počtu řádků v těchto dokumentech.

Výzkumná otázka č. 2: Najdou se v souboru velkých účetních jednotek subjekty vykazující nefinanční informace nad rámec požadavků Zákona o účetnictví ČR od roku 2017?

Rozsah účetních jednotek, které zveřejňují nefinanční informace nad rámec zákonných požadavků, je uveden v absolutní a relativní četnosti. Účetní jednotky jsou rozděleny na jednotky, které vykazují účetní závěrku dle českých účetních předpisů a na účetní jednotky vykazující účetní závěrku dle IAS/IFRS. Na konci tohoto kvantitativního výzkumu je provedena komparace těchto dvou druhů podniků.

2. Vývoj nefinančního reportingu

2.1 Definice nefinančních informací

Nefinančními informacemi se obecně rozumí nekvantifikované informace, které nelze vyjádřit ve finančních ukazatelích a mohou mít a zpravidla i mají velký vliv na finanční situaci objektů. Zprávy tohoto typu vydávající převážně vedoucí pracovníci ve formě zpráv, prohlášení, komentářů a prognóz (Růčková 2012, str. 80)

Účetní závěrky poskytují zejména finanční informace vycházející z finančních výkazů. Pro veškeré finanční rozhodování však vycházejí tyto údaje z minulých účetních období, ovšem nefinanční informace dávají obrázek o subjektu i do budoucna. Uživatelé těchto informací jsou tak schopni si udělat ve větší míře komplexnější obrázek o subjektu (Jílek 2018, str. 145).

Nefinanční informace měly povinnost zveřejňovat firmy již před rokem 2017 dle Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. Účetní jednotky, které spadaly pod povinnost ověření účetní závěrky auditorem, jsou povinni zveřejňovat ve své výroční zprávě minimálně následující finanční a nefinanční informace dle § 21 odst. 2 a 3 Zákona o účetnictví (Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví):

- o skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy podle § 21 odst. 1,
- o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky,
- o aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje,
- o nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů,
- o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích,
- o tom, zda účetní jednotka má pobočku nebo jinou část obchodního závodu v zahraničí,
- požadované podle zvláštních právních předpisů (Stormware 2017).

2.2 Cíl OSN a Pařížská dohoda

Zveřejňování nefinančních informací přispívá k plnění globální „Agendy pro udržitelný rozvoj 2030“, kterou přijalo Valné shromáždění Organizace spojených národů v roce 2015. V roce 2016 doplňuje sdělení o další kroky k udržitelné evropské budoucnosti.

To vše navazuje na Pařížskou dohodu o klimatu, neboť je počítáno s tím, že větší transparentnost povede k finančním tokům, které budou v souladu s plánovaným snížením emisních plynů a větší posílení odolnosti proti změnám klimatu (OECD.org 2019)

2.3 Právní regulace směrnice EU od 1. 1. 2017

Účetní směrnice 2013/34 EU se v říjnu roku 2014 změnila schválením Směrnice 2014/95/EU o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se různorodosti vztahů mezi některými velkými podniky a skupinami.

Dotčené firmy ji mají povinnost řídit se tímto předpisem od roku 2018. To znamená, že již začaly dle této směrnice zpracovávat informace, které se týkaly období roku 2017. (Úřední věstník Evropské Unie 2014).

Důvodem pro vypracování výše uvedené Směrnice je požadavek ze strany Evropské komise i okolí podniku na transparentnost, konzistentnost a především porovnatelnost nefinančních informací povinně pro přibližně 6000 velkých Evropských společností. K tomuto kroku je potřeba dát jednotlivým státům jakýsi návod, podle kterého pak organizace postupují, a napomáhá jim vytvořit takový rozsah dokumentu, který je vyhovující nejen podnikům, ale především všem zájmovým skupinám organizace (Bold 2005).

Dle Evropské komise je potřeba posílit transparentnost a odolnost podniků, zvýšit jejich výkonnost nejen z finančního, ale i nefinančního hlediska. Následná větší důvěra mezi stranami v podnikatelském prostředí, růst zaměstnanosti, příznivý ekonomický vývoj je nezbytná pro dlouhodobější investice.

Firmy by měly formulovat zásady a cíle ve svém vztahu ke společnosti a životnímu prostředí. Plnění těchto zásad by měly sledovat a zveřejňovat výsledky jejich plnění. Směrnice ponechává firmám značnou volnost z hlediska splnění svých požadavků, ale zároveň definuje, o kterých záležitostech by měly informovat. Jejím cílem je pomoci správně nastavit manažerské procesy. Přímo dopadne jen na největší firmy, jejichž akcie jsou obchodované na burze nebo které poskytují finanční služby, ale návod, který poskytuje, je užitečný i pro ostatní. Lze proto očekávat, že postupem doby se tento standard rozšíří na širší okruh firem (Bold 2016).

2.4 Subjekty povinné podávat nefinanční informace v České republice

Novela Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. od 1. 1. 2017 povinnost zveřejnění nefinančních informací nijak nezměnila. Vznikla ovšem nová povinnost pro velké účetní jednotky, které jsou obchodní společnostmi a subjektem veřejného zájmu, pokud splní zákonem daná kritéria.

Tato kritéria řeší pro dotčené účetní jednotky osmá část Zákona o účetnictví, § 32f až § 32i.

Jedná se o informace týkající se alespoň následujících otázek:

- životního prostředí,
- sociálních a zaměstnaneckých,
- respektování lidských práv,
- boje proti korupci a úplatkářství.

Mezi tyto povinné subjekty patří velké účetní jednotky a konsolidující účetní jednotky velkých skupin, které přesahují následující hodnoty sledované z účetnictví:

- celková hodnota aktiv přesahuje 500 mil. Kč,
- roční úhrn čistého obrátu převyšuje 1 mld. Kč,
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období překročí k rozvahovému dni 500 (Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví).

K těmto hodnotám musí tyto jednotky splňovat kritérium, podle kterého jsou subjektem veřejného zájmu.

2.4.1 Definice subjektu veřejného zájmu

O subjektu veřejného zájmu lze hovořit, pokud zaujímá patřičnou důležitost pro veřejnost díky povaze podnikání nebo na základě své velikosti. Dle § 1a Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. jsou v ČR tímto subjektem mimo bank, pojišťoven, penzijních společností a zdravotních pojišťoven také obchodní společnosti, které jsou emitenty investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu (Hruška 2016, str. 22).

Velmi diskutované téma veřejného zájmu představuje zájem celé společnosti nebo její části a měla by korespondovat s vývojem společnosti s měnícími se sociálními poměry.

V dlouhodobém výhledu by veřejný zájem měl představovat směr k všeobecnému blahu. Při realizaci veřejného zájmu jsou uplatňována práva veřejnosti oproti právům jednotlivců s tím, že ovšem neomezují jejich práva. Veřejný zájem může v určitých případech představovat rozpor veřejných a soukromých zájmů (Mikušová 2014, str. 198-199).

Právní úprava nefinančního reportingu je postavena na principech namísto detailních požadavků. Její implementace tedy vyžaduje od společnosti provedení analýzy rizik, posouzení, které informace jsou z logiky zákona podstatné, a výběr vhodných řešení s ohledem na mezinárodní standardy (Bold 2014).

2.5 Účel zveřejňování nefinančních informací

Podniky, které mají povinnost zveřejnění nefinančních informací nebo nefinanční informace zveřejňují dobrovolně, tím v podstatě stanovují vysoké etické standardy. Jejich snahou je minimalizovat negativní dopady na životní prostředí, přispívají na podporu regionů, pečují o své zaměstnance a starají se o dobré vzájemné vztahy. Firmy tak mohou v konkurenčním prostředí mít navrch právě díky investování energie do oblastí společenské odpovědnosti vůči společnosti, zaměstnancům, přírodě, klimatu...apod. (Mádlová 2012).

Evropská komise zveřejnila metodiku, která bude použitelná pro podniky ve všech podnikatelských prostředích a odvětvích, je založena na zásadách a uvádění relevantních, užitečných a konzistentních nefinančních informací nejen v EU, ale i na mezinárodní úrovni, povede k zajištění srovnatelnosti ve všech podnicích a odvětvích (Úřední věstník EU 2019).

2.6 Zveřejňování nefinančních informací

Nefinanční informace by dle směrnice měly být součástí výroční zprávy vedení podniku nebo konsolidované zprávy skupiny podniků. Pokud firmy vypracovávají o nefinančních informacích samostatnou zprávu, musí ji také zpřístupnit veřejnosti do konce června, tedy šest měsíců od rozvahového dne. Směrnice také stanovuje povinnost auditora ověřit, zda podnik přehled nefinančních informací podává v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a rady 2014/95/EU.

2.7 Rámce vykazování nefinančního reportingu

Pro sestavení přehledu nefinančních informací by podniky, které mají povinnost vykazování, měly respektovat obecně uznávané vnitrostátní, unijní nebo mezinárodní rámce. Firmy pak dle svých možností vyberou rámec, který jim vyhovuje nejvíce a nebude pro ně zbytečně administrativní zátěží. Podniky pak dle svého výběru uvedou, dle jakého rámce informace poskytují. Některé se zaměřují na transparentnost, jiné mohou obsahovat široké rozpětí odvětví a transparentnost v rozsáhlých souvislostech (Úřední věstník EU 2019).

2.8 Pilíře společenské odpovědnosti firem

Společenská odpovědnost je dle Koontze a Weihricha (Koontz, Weihrich 1993) původně zaměřena na obchodní organizace. Ovšem pozornost společenské odpovědnosti se odvíjí nejen od národních zájmů, ale také ze strany nadnárodních a mezinárodních organizací a Evropské unie (Kunz a spol. 2012).

Společenská odpovědnost firem se stává stále důležitější otázkou, kterou se musí zabývat i ekonomové. Firmy jsou v podstatě v globalizovaném světě donuceny se chovat zodpovědně k prostředí a společnosti v oboru, ve kterém podnikají. Začínají klást velký důraz na etické zásady a chtějí minimalizovat negativní dopady své činnosti na životní prostředí (Šmajš a kol. 2012, str. 155).

Aktivita společenské odpovědnosti firem jsou v odborných textech rozdělovány různorodě. Pokud se jedná o základní rozdělení, hovoří se o třech pilířích, tj. profit (zisk), people (lidé) a planet (planeta).

Obrázek 1 – Pilíře společenské odpovědnosti

Zdroj: Převzato z El Arte de servis 2014

2.8.1 Trh - ekonomická odpovědnost

V ekonomické sféře se jedná v rámci společenské odpovědnosti např. o boj proti zneužívání důvěrných informací, boj proti úplatkářství, praní špinavých peněz, o principech řízení, kontroly podniku. V neposlední řadě se zde jedná i o dodržování smluv, ochranu dat, plnění závazků v oblasti ochrany spotřebitele, potírání kartelových dohod, ochrana duševního vlastnictví, platební morálka, dodržování etických kodexů podniku (Pavlík a kol. 2010).

Některé podniky mají vypracovaný dokument, tzv. etický kodex, který upravuje chování firmy. Z oblasti řízení a správy firmy se jedná o ochranu tvořivosti, svobody a flexibility. Firmy by podle těchto zásad měly být věrohodné a transparentní, měly by komunikovat se stakeholdery a poskytovat o sobě informace. Stakeholdeři pak mají možnost si udělat o podniku svůj obrázek

V této ekonomické sféře je podstatná komunikace se stakeholdery, kterými jsou:

- zákazníci,
- investoři,
- dodavatelé aj.

2.8.2 Pracovní prostředí, místní komunita – sociální odpovědnost

V sociální oblasti se podniky především starají o své zaměstnance a pracovní podmínky. Zaměstnanci by měli být dostatečně motivováni, aby firma mohla uspokojivě fungovat. Může se jednat o poskytování různých benefitů, dát zaměstnancům pocit, že jsou zaměstnání ve firmě, která má dobrou pozici na trhu. Tyto skutečnosti vytváří lepší loajalitu zaměstnanců vůči firmě, snižuje se fluktuace, nemocnost a absence. Existuje i předpoklad, že tato péče o zaměstnance povede i k lepším ekonomickým výsledkům firmy.

Do této oblasti lze zařadit např. sladění pracovního a osobního života zaměstnanců. Z důvodu nedostatku pracovní síly, je stále větší tlak na různé druhy úprav pracovních poměrů. Může se jednat o úpravu pracovní doby, zkrácené pracovní úvazky, práci z domova. Tyto opatření mohou výrazně pomoci např. matkám na mateřské dovolené neztratit kontakt s firmou a následně ji pak umožní lepší návrat do pracovního procesu. Firmy vycházejí vstříc rodičům i v oblasti péče o děti v rámci firemních školek. Tuto nadstandartní výhodu si ovšem mohou dovolit jen firmy velké a ekonomicky silné.

Péči o zaměstnance se také samozřejmě rozumí rozvíjení lidského kapitálu. Zde je z důvodu neustálého vývoje kupředu nutno zaměstnance zaškolovat, zdokonalovat a rozvíjet jejich potenciál do budoucna.

V rámci zaměstnanecké politiky se rozumí poskytování zaměstnaneckých benefitů, rovnost platového ohodnocení, kolektivní smlouvy s odbory, příspěvky na stravování, různé druhy pojištění a jiné mimopracovní aktivity, např. příspěvky na dovolenou.

Dalšími oblastmi v rámci sociální odpovědnosti firmy mohou být:

- vytváření přátelského klimatu v zaměstnání, zdravá podniková kultura,
- dodržování lidských práv,
- ochrana práce, péče o zdraví a zajištění bezpečnosti zaměstnanců, dodržování lékařských vyšetření ve vztahu k prováděné práci,
- humanizace práce, různorodost, rotace na různých pracovištích,
- poskytování zaměstnání minoritních skupin, např. starší lidé, matky s dětmi, handicapovaní lidé, absolventi škol,
- opatření v boji proti mobbingu, sexuálnímu harašení.

2.8.3 Prostředí – environmentální odpovědnost

Environmentální odpovědnost se stává stále diskutovanějším tématem. Velké množství firem už muselo svoji činnost přizpůsobit různým nařízením a regulacím. Firmy si musí stále častěji uvědomovat, že se nejedná jen o opatření uvnitř firmy, ale především vůči vnějšímu prostředí. Zdrojem zájmu může být hluchost, využívání zdrojů, odpadová politika, dopravní zátěž, emise a další. Všechna tato negativní působení by měla co nejvíce v rámci své činnosti eliminovat a informovat o tom své okolí. I v této oblasti se tato environmentální odpovědnost týká mnoha skupin stakeholderů (Kunz a kol. 2012, str. 23).

Opatření, která následně firmy mohou provádět:

- investování do ekologických technologií, ekologická výroba,
- monitorování vlivu své činnosti na životní prostředí,
- omezování negativních dopadů na životní prostředí,
- ochrana přírodních zdrojů, omezování spotřeby elektrické energie, vody,

- recyklace odpadů,
- minimalizace dopravní zátěže,
- vyhodnocování environmentální politiky firmy (Kunz a kol. 2012, str. 24).

2.9 Normy v oblasti nefinančního reportingu

Existuje řada norem, které již upravují CSR. CSR (Corporate Social Responsibility) je koncept společenské odpovědnosti firem. Je založen na dobrovolnosti a neexistuje žádná celosvětová definice. Tento koncept firmám dává prostor pro rozmanitou interpretaci zmiňovaného komplexního konceptu jednotlivým zájmovým skupinám.

Nefinanční reporting není správné zaměřovat se zprávou o společenské odpovědnosti firmy. Reporting by mohl zlepšit přístup k odpovědnému podnikání a pozitivnímu pohledu na CSR (Pavlík, Bělčík 2010).

Koncept CSR není pevně teoreticky ukotven a vytváří pojem nejednotnosti. Proto výběr v těchto standardech je poměrně velký. Standardy lze dělit na procesně nebo výkonnostně orientované.

Výkonnostní standardy - formulují měřítek společenské odpovědnosti

Procesní standardy – zaměřují se na oblasti jako např. reportování, komunikace se stakeholdery aj.

Srovnatelnost nefinančních údajů v rámci Evropské unie se týká např. těchto oblastí:

- sociální oblast,
- environmentální oblast,
- zaměstnanecká oblast,
- boj proti korupci,
- dodržování a respektování lidských práv.

Účetní jednotky povinné tyto údaje vykazovat mohou při vykazování vycházet z platných vnitrostátních, unijních rámců.

2.9.1 Vnitrostátní a unijní rámce

Mezi vnitrostátní a unijní rámce je možné zařadit:

- systém pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS).

2.9.2 Mezinárodní rámce

Pokud se jedná o rámce v mezinárodním měřítku, použít lze např. následující:

- úmluva OSN,
- obecné zásady v oblasti podnikání a lidských práv, které provádějí rámec OSN „Chránit, dodržovat a napravovat“,
- směrnice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro nadnárodní společnosti,
- norma Mezinárodní organizace pro normalizaci ISO 26000,
- tripartitní deklarace Mezinárodní organizace práce o zásadách pro nadnárodní společnosti,
- sociální politika,
- SA 8000 – norma určená pro zlepšování pracovních podmínek,
- Globální iniciativa pro podávání zpráv (Global Reporting Initiative) aj. (Sartor 2019).

Uvedené normy mají všechny za úkol udržovat a prosazovat metody ve společenské odpovědnosti firem, které má podnik možnost nebo povinnost ovlivňovat v plné míře nebo alespoň do jisté míry usměrňovat (PDQM 2016).

2.9.3 Popis jednotlivých standardů

V následujícím textu jsou charakterizovány nejznámější standardy, které regulují obsah a formu vykazování nefinančních informací.

a) Standard SA 8000

Mezinárodní normu SA8000 vydala nevládní mezinárodní organizace Social Accountability International (SAI) a je celosvětově uznávána jako referenční norma pro oblast sociální odpovědnosti. Je založena na konvencích Mezinárodní organizace práce (ILO), Světové deklaraci lidských práv a UN o právech dítěte s cílem globálně zlepšit pracovní podmínky. Je využitelná ve všech odvětvích.

Tato norma je určena pro zlepšování pracovních podmínek. Kvalita výrobků a služeb, které firmy nabízejí je částečně ovlivněna sociálním prostředím v organizaci. Ekonomická stránka je pro firmu důležitá oblast, ovšem pozornost by měla věnovat dalším aspektům, tj. ochraně životního prostředí, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP) a společenské odpovědnosti. Do předních pozic zájmů se dostává kvalita služeb

a zboží, dopady na životní prostředí během celé živostnosti výrobků a interní praktiky organizace, které mohou být skryté pod obchodní značkou výrobku (SAI 2019).

Norma upřesňuje požadavky v sociální odpovědnosti v těchto oblastech:

- pracovní doba,
- zdraví a bezpečnost,
- zamezení diskriminace,
- práce dětí a mladistvých,
- nucená práce,
- svoboda sdružování,
- omezení disciplinárních praktik,
- odměňování splňující základní potřeby,
- řídicí systém pro stálé zlepšování (Bureau Veritas 2011).

b) AA 1000 AccountAbility

Jedná se soubor norem, které vznikly v roce 2008, autorem je nezisková organizace Account Ability. Její sídlo je v Anglii. Normy jsou určeny pro všechny druhy společností. Cílem těchto norem je prošetření jejich důvěryhodnosti. Prověřuje principy dialogu managementu se zainteresovanými stranami a současně jejich integrované zapojení ve společenské odpovědnosti v oblasti sociální, ekonomické a environmentální (Národní informační portál 2015).

Tato norma představuje jednoduchý a snadno aplikovatelný rámec pro firmy, které dodržují hlavní zásady účetnictví se zabezpečením udržitelnosti. Jedná se o tyto oblasti:

- společná správa věcí veřejných,
- dopad,
- významnost,
- odpovědná konkurenceschopnost,
- zapojení zúčastněných stran,
- vedení udržitelnosti,
- hodnocení, indexy, výkonnostní metriky,
- hlášení a zveřejňování informací o udržitelnosti (Accountability 2019).

c) GRI (Global Reporting Initiative)

GRI je mezinárodní organizace působící od roku 1997 v oblasti propagace zveřejňování udržitelnosti. Organizace byla založena v Bostonu, základním kamenem byly americké neziskové organizace Koalice pro ekologicky odpovědné ekonomiky (CERES) a Tellusův institut. V roce 2016 představila GRI první globální standardy pro vykazování udržitelnosti. Normy GRI byly vytvořeny Radou pro globální normy pro udržitelnost (GSSB). Dle těchto norem mohou firmy zveřejnit informace o hospodářských, environmentálních a sociálních dopadech a prokazovat svoje příspěvky k udržitelnosti. Standardy GRI nahradily od 1. července 2018 původní pokyny G4, obsahují všechny koncepty a zveřejnění z pokynů G4. V nových standardech jsou upřesněny jasnější požadavky, pružnější struktura a zjednodušený jazyk. GRI upozorňuje na kritické problémy v oblasti udržitelnosti, zejména se jedná o lidská práva, správu věcí veřejných, změny klimatu nebo sociální blahobyt. Tento standard je pro vykazování udržitelnosti nejrozšířenější globální standard.

Tento standard je koncipován tak, aby ho mohly používat společnosti všech velikostí, typů, společnosti soukromé i veřejné na celém světě (Empowering sustainable Decision 2019).

Informace dle standardu GRI slouží k porovnání chování organizací vůči normám, zákonům, standardům chování a dobrovolným aktivitám. Zprávy informují o angažovanosti firem, institucí v těchto oblastech:

- ekonomické,
- environmentální,
- sociální (Národní informační portál o CSR 2015).

GRI sleduje pro roky 2016-2020 tyto čtyři nejdůležitější cíle:

- politika udržitelného rozvoje, GRI chce posílit politiku udržitelného rozvoje a zveřejňování zpráv o udržitelnosti,
- zlepšování a zvyšování podávání zpráv v rozvojových zemích a zúčastněných stran, které nejsou v dostatečné míře podporovány, jedná se zejména o malé a střední podniky,
- GRI má zájem na budování kapacity podniků, vlád a institucí, aby si ve větší míře uvědomovali společenskou odpovědnost, aby zapojovaly další příležitosti, vytvářeli

partnerství a lépe se podílet na zmocňování uživatelů vykazovaných informací,

- inovovat nová témata, GRI míní poskytovat společnostem jednoduchost a pokyny k novým tématům (Empowering Sustainable Decision 2019).

Pokyny FAO-OECD pro zodpovědné zemědělské dodavatelské řetězce

Směrnice pro ODEC pro nadnárodní podniky poprvé přijatý v roce 1976 a zásady odpovědného investování do zemědělství a potravinových systémů Výboru pro světovou potravinovou bezpečnost byly schválené v roce 2014.

.Pokyny FAO-OECD mohou využívat podniky na domácí i mezinárodní úrovni, podniky od malých po velké v celém zemědělsko-dodavatelském řetězci, od výrobce ke spotřebiteli. Podniky, které jsou zapojené do těchto řetězců, mohou vytvářet zaměstnanost, vytvářet potřebné investice, přinést lepší technologická řešení pro zvýšení zemědělské produkce, mohou přispět ke snížení znečištění a v neposlední řadě mohou zvyšovat pracovní standardy.

Těmito aktivitami mohou přispět k plnění cílů udržitelného rozvoje. Ovšem je potřeba také čelit negativním dopadům obchodní činnosti v tomto odvětví v případech, kdy řetězce negativně působí na lidská práva a pracovníky, životní prostředí, potravinovou bezpečnost (OECD 2018).

d) ISO 26000 – Společenská odpovědnost firem

Tato všeobecně uznávaná norma je vydaná mezinárodní organizací pro normalizaci ISO a představuje komplexního průvodce společenskou odpovědností pro organizace ve veřejném i soukromém sektoru bez ohledu na lokalitu.

Norma popisuje a doporučuje měření v těchto oblastech:

- lidská práva,
- životní prostředí,
- korektní podnikání,
- péče o spotřebitele,
- organizace a management
- pracovní podmínky,
- zapojení a rozvoj místních komunit.

Tato norma počítá i s aktivním zapojením stakeholderů a zabývá se i způsoby začlenění společenské odpovědnosti do organizace v rámci firemních procesů a firemní kultury (Business Leaders Forum 2019).

Norma ISO 26000 obsahuje:

- definice, pojmy a plány v oblasti sociální odpovědnosti,
- trendy a charakteristiky v oblasti sociální odpovědnosti,
- zásady a praktiky v oblasti sociální odpovědnosti,
- klíčový předmět a témata v oblasti sociální odpovědnosti,
- zapojení, uplatnění a šíření v oblasti sociální odpovědnosti,
- určení a zapojení stakeholderů,
- dorozumívání se ohledně závazků, výkonnosti aj. v oblasti sociální odpovědnosti.

Norma ISO 26000 je úzce propojena s certifikační normou SA 8000 (ManagementMania 2016).

e) Pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích z oblastí postížených konflikty a vysoce rizikových oblastí a jejich dodatky (Global Compact Donor Group)

Tato iniciativa z roku 2000 obsahuje soubor dobrovolných doporučení pro multinacionální společnosti. Jedná se o okruh podnikatelských etik, zaměstnanecké a odvětvové vztahy, lidská práva, životní prostředí, zveřejňování informací, boj proti korupci, zájmy spotřebitele, konkurence, zdanění, věda.

Tato doporučení je předkládána vládami jako představa o odpovědném chování podniků. Kromě výše uvedených okruhů je doporučováno podávat informace, kromě výsledků hospodaření, také informace o cílech firmy, vlastnických vztazích, hlasovacích právech.

Pro společnosti je dodržování těchto směrnic dobrovolné, jednotlivé vlády jsou však povinné být nápomocni s jejich implementací. Kontaktním místem v konkrétní zemi je naplněna povinnost o zajištění pochopení obsahu pokynů, pomáhá řešit problémy s jejich používáním. Mají pomáhat ke zlepšení situace v zahraničních investicích, zvyšovat aktivity nadnárodních podniků k udržitelnému rozvoji a pomáhat zdolávat překážky v mezinárodních investičních pobídkách (OECD 2013).

f) Projekt zveřejňování informací o uhlíku (dříve CDP – Carbon Disclosure Project)

Správce a garantem programu je od roku 2017 pro Českou republiku nezávislá nezisková organizace CI2, o.p.s., která spolupracuje s městy, podniky a dalšími partnery, a sleduje uhlíkovou stopu tuzemských i zahraničních společností. Současně provozuje činnosti na podporu klimaticky odpovědného podnikání v České republice. Publikuje informace o vlivu na životní prostředí, zaměřuje se zejména na ochranu klimatu (CI2, o.p.s. 2015).

Program CDP umožňuje pomocí systému pro reportování možnost zveřejnění údajů, které se týkají vlivu organizací na oblast změny klimatu a jeho ochrany. Uvedené informace mohou využívat současní nebo potenciální investoři k vyhodnocení příležitostí, rizik a strategií, které mají spojitost s životním prostředím.

Z reportovaných informací lze zjistit např. následující skutečnosti:

- identifikace finančních úspor a inovací,
- přímý benchmarking uhlíkové výkonnosti,
- posílení dobrého jména vůči zákazníkům, akcionářům, investorům,
- zvýšit povědomí o rizicích a připravenosti na další příležitosti (CI2, o. p. s. 2013).

g) Výbor pro normy v oblasti zveřejňování informací o klimatu (Climate Disclosure Standards Board)

Rada pro standardy pro zveřejňování informací o klimatu (CDSB) je mezinárodní konsorcium podnikatelských a environmentálních nevládních organizací. Toto seskupení chce sladit model podnikového výkaznictví tím směrem, aby přírodní kapitál byl na stejné úrovni jako finanční kapitál. Nabízí pomoc v podobě rámce pro zveřejňování informací o životním prostředí. Tyto informace by dle tohoto rámce měly být zveřejňovány se stejnou přísností jako informace z finančních oblastí (CDSB 2019).

Rámec CDSB pro vykazování informací o životním prostředí, klimatu a přírodním kapitálu pomáhá firmám soustředit a prezentovat informace investorům. Investoři jsou následně informováni o strategii firmy ve vztahu k životnímu prostředí. Rámec

umožňuje investorům posoudit vztah mezi specifickými záležitostmi životního prostředí a strategií, výkonem a perspektivami organizace.

Cíle rámce

- pomáhat firmám transformaci informací o udržitelnosti,
- poskytování informací investorům v jasné a stručné podobě, propojit environmentální výkonnost podniku s její strategií a výkonem,
- podporuje rozhodování o poskytnutí finančního kapitálu,
- minimalizovat zátěž při podávání informací a zjednodušovat proces jejich podávání, současně zvýšit hodnotu hlavní zprávy organizace (CDSB 2019).

h) Systém Společenství pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS) a související odvětvové referenční dokumenty

Pokyny EMAS jsou vydána Nařízením Evropského parlamentu a Rady v roce 20019 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a auditu (Ministerstvo životního prostředí 2012).

Tento program je způsob, jak může organizace nastavit tzv. systém environmentálního řízení. Cílem je zahrnutí požadavků organizace na ochranu životního prostředí do strategie organizace a začlenit je do každodenního provozu. Zavedení tohoto systému se týká např. technologických postupů, určení zdrojů pro zavedení politiky životního prostředí, organizační struktury, přerozdělení odpovědnosti.

Organizace tímto systémem zaručuje, že při své činnosti dodržuje ochranu životního prostředí a při své produkci posuzuje dopady na životní prostředí.

Pro vykazování údajů nejsou stanovena pevná pravidla. Každá firma si podle různých faktorů, jako je druh činnosti, velikost či úroveň řízení stanoví průběh zavedení EMAS. EMAS potřebuje neustálé posuzování, regulace environmentálních hledisek, vede k neustálému snižování vlivu činností firmy na životní prostředí (Ministerstvo životního prostředí 2012).

Jedná se o jednotné pokyny pro zúčastněné organizace po celém světě, které pomohou kvantifikovat dopady a rozsah, v němž jsou závislé na přírodním prostředí, na přírodních zdrojích a funkčních ekosystémech. Tento protokol je podstatný jak

pro správce aktiv společnosti, ale i pro firemní reputaci začleňován do analýzy rizik organizace (RoutesToFinance.com 2019).

ch) Globální dohoda OSN (UN Global Compact)

Jedná se o strategickou aktivitu, která je směřována k organizacím, které se rozhodnou přizpůsobit své činnosti deseti zásadám ve čtyřech oblastech:

- oblast lidských práv,
- oblast pracovního trhu,
- oblast životního prostředí,
- oblast boje proti korupci.

Tento rámec slouží k rozvoji, uplatňování a vyhlášení principů udržitelnosti, všem svým členům nabízí různorodé nástroje, programy k naplnění cílů udržitelného rozvoje globální ekonomiky. Vzájemnou spoluprací, sladěním strategií pomocí univerzálních principů pak tato platforma umožňuje přeměnu světa pro organizace všech velikostí po celém světě (Zadrazilová 2010).

Začleněné principy Globální smlouvy OSN dle oblasti:

Oblast lidských práv

Zásada 1: ochrana mezinárodně prohlášených lidských práv.

Zásada 2: porušování lidských práv.

Oblast práce

Zásada 3: prosazování svobody sdružování a uznávání práv na kolektivní dohody.

Zásada 4: odstranění nucené a povinné práce.

Zásada 5: zrušení dětské práce.

Zásada 6: zničení diskriminace v zaměstnání.

Oblast životního prostředí

Zásada 7: podpora prevence k environmentálním apelům.

Zásada 8: aktivita pro podporu vyšší odpovědnosti za životní prostředí.

Zásada 9: podpora rozvoje ekologických technologií.

Oblast boje proti korupci

Zásada 10: boj proti korupci, vydírání.

Globální dohoda je dobrovolná, správa je jednodušší a více otevřená vůči stakeholderům (Asociace společenské odpovědnosti, o.p.s. 2017).

Norem určených pro reportování nefinančních informací je poměrně velké množství, z toho vyplývá nejednotnost v konceptu reportování v oblasti společenské odpovědnosti. Dle Kutláka a Procházkové patří mezi nejčastěji využívané normy AA1000 (Accounting Ability/Assurance Standard), GRI (Global Reporting Initiative), ISO 26000 (Mezinárodní norma pro sociální odpovědnost) a SA 8000 (Social Accountability). Zmiňovaný standard GRI je používán 60 % ze všech zkoumaných organizací, které vykazují nefinanční informace (KPMG 2015).

2.9.4 Komparace požadavků standardů při zpracování nefinančních informací

Tabulka č. 1 prezentuje nejpoužívanější standardy, ze kterých je možné vycházet při tvorbě firemních dokumentů týkajících se odpovědnému chování firem. Každá z norem je vhodná pro určité typy podniků, proto firmy volí standard odpovídající charakteru společnosti. Každá norma je vhodná pro určitý typ podniku. Prezentace nefinančních informací je časově náročná a podniky by jí měly věnovat dostatečnou pozornost. Vhodným výběrem může firma přispět k dobrému představení společnosti na trhu a lepším vztahům ke svým stakeholderům.

Tabulka 1 Standardy společenské odpovědnosti chování společností - srovnání

Standard	Vymezení obsahu	Kvalita obsahu	Požadavek na prověření zveřejňovaných informací	Požadavek k na rozsah publikovaných informací	Požadavek na časovou lhůtu zveřejněného reportu
SA 8000	obecně	částečně	Ne	ano	obecný
AA 1000	konkrétnější	ano	ano	ano	ne
Směrnice GRI	konkrétní	ano	ano	ano	obecný
Směrnice OECD pro nadnárodní podniky reportu	obecně	částečně	doporučeno	ano	obecný
ISO 26000	konkrétnější	ano	doporučeno	ano	obecný
EMAS	konkrétní	ano	ano	ano	ano
UN Global Compact	obecně	ano	doporučeno	ne	ano
Standard	Vymezení obsahu	Kvalita obsahu	Požadavek na prověření zveřejňovaných informací	Požadavek na rozsah publikovaných informací	Požadavek na časovou lhůtu zveřejněného reportu
SA 8000	obecně	částečně	Ne	ano	obecný
AA 1000	konkrétnější	ano	ano	ano	ne
Směrnice GRI	konkrétní	ano	ano	ano	obecný
ISO 26000	konkrétnější	ano	doporučeno	ano	obecný

Standard	Vymezení obsahu	Kvalita obsahu	Požadavek na prověření zveřejňovaných informací	Požadavek na rozsah publikovaných informací	Požadavek na časovou lhůtu zveřejnění o reportu
EMAS	konkrétní	ano	ano	ano	ano
UN Global Compact	obecně	ano	doporučeno	ne	ano

Zdroj: vlastní zpracování, 2019 dle Kašparové a Kunze, 2013, str. 55

Tabulka č. 1 porovnává standardy především z pohledu vymezení obsahu kvality, rozsahu, prověření nefinančních informací a časových lhůt pro zveřejnění.

2.10 Forma zveřejnění nefinančního reportingu a následný audit

Zveřejněné informace je účetní jednotka povinna přidat do výroční zprávy nebo vytvořit zprávu samostatnou, případně mohou být informace zveřejněny na internetových stránkách do šestého měsíce od rozvahového dne.

Směrnice 2014/95/EU požaduje, aby statutární auditor ověřil vypracování přehledu nefinančních informací. Ale dle této směrnice už nepožaduje ověření kvality těchto informací. Přímou odpovědnost za vypracování pravdivého a nezavádějícího přehledu nefinančních informací má sama účetní jednotka v rámci sestavení a zveřejnění výroční zprávy. Toto ověřování kvality již Směrnice za povinnost neukládá, ale nechává kompetence jednotlivých členským státům EU. Většina mezinárodních standardů toto ověření doporučuje, tak je do budoucna pravděpodobné, že v tomto ohledu dojde k harmonizaci v celé EU (Hruška 2019)

2.11 Výhody nefinančního reportingu

Pro firmu je nefinanční report velmi důležitý dokument nejen z pohledu toho, co bylo, ale i co teprve bude. Slouží k ujasnění si strategií a priorit pro následující období. Zpráva je také důležitá pro zaměstnance, posiluje jejich motivaci a angažovanost, a to nejen těch stávajících, ale i těch, kteří zvažují se jimi teprve stát (Schejbal 2015).

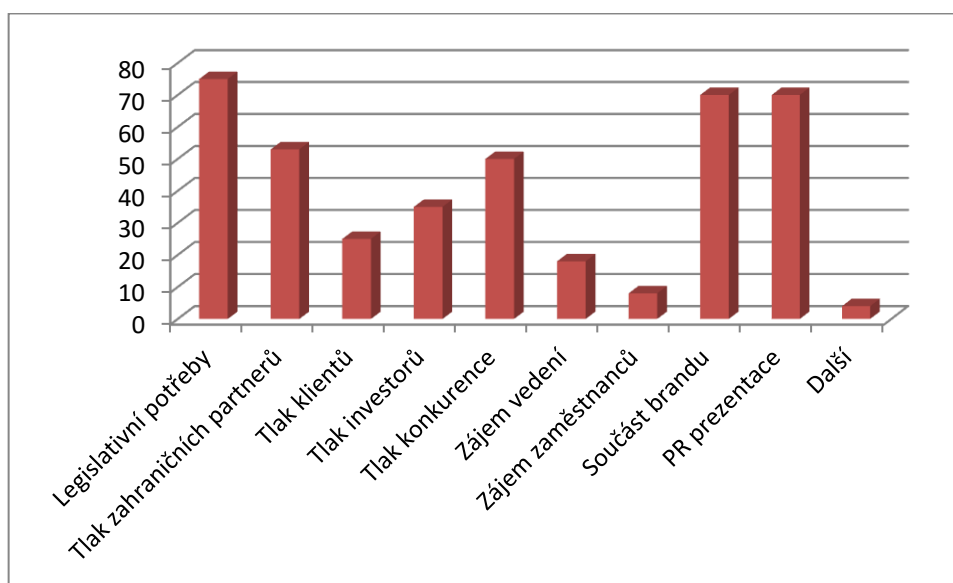
Většina firem v ČR (téměř 90 %) si uvědomuje, že má odpovědnost za dopady svého podnikání na společnost a dvě třetiny firem dokonce v ohleduplném přístupu identifikují příležitosti pro své podnikání. K samotnému vyhodnocení svých dopadů ale přistupuje pouze čtvrtina firem působících na území ČR. Tři čtvrtiny tak promarní svoje potenciální příležitost. Na základě správně uchopeného nefinančního reportingu,

tj. analýzy vztahu firmy a společnosti a souvisejících dopadů, rizik a příležitostí, se totiž čím dál častěji utváří obchodní vztahy a s ohledem na výslednou strategii firmy se odehrávají rozhodnutí koncových spotřebitelů (Bold 2016).

2.11.1 Důvody reportování nefinančních informací

Podniky nejsou jen samostatně působící objekty, ale působí v globálním prostředí. Z tohoto důvodu vedle ekonomických důvodů vzrostl význam důvodů z pohledu etického. Pro firmy je podstatné jakým způsobem působí v oblastech „pověst a značka“ a neméně v oblasti „inovace a učení“. Zapojení firem do těchto environmentálních otázek, je důležité pro hodnotu značky a v podstatě celé firmy. Velmi podstatnou kategorií v důvodech reportování je i upevňování a udržování vztahů s dodavateli a stakeholdery (Kašparová 2011).

Graf 1 – Motivátory ke zveřejnění nefinančních informací

Zdroj: vlastní zpracování dle KPMG, 2017

Na základě průzkumu stavu nefinančního reportingu KPMG z roku 2017 jsou z grafu č. 1 patrné jednotlivé motivátory ke zveřejnění nefinančních informací. Největším důvodem jsou legislativní potřeby, na druhé a třetí místo jsou patrné důvody, které slouží spíše k reputaci firmy – PR prezentace nebo součást obchodní značky. Ostatní důvody jsou zastoupeny v mnohem menších procentech (KPMG 2017).

2.11.2 Srovnání důvodů pro reportování nefinančních informací

Každou organizaci může vést k reportování nefinančních informací trochu jiný důvod. Strategické cíle si firmy konkretizují svoji vizi. Strategické cíle definují většinou majitelé firmy nebo jejich management, který je odpovědný za jejich splnění. Ke splnění vizí mohou firmy nefinanční informace brát jako metody ke zlepšení řízení.

Důvody reportování:

- etické důvody,
- ekonomické důvody – zvyšování zisku,
- povědomí o značce, její pověst,
- modernizace a inovace, učení se nových dovedností,
- péče o zaměstnance a jejich motivace,
- snížení rizik podnikání,
- pěstování dobrých vztahů s obchodními partnery,
- přístup ke kapitálu,
- zvýšení prestiže pro stakeholdery,
- zvýšení tržního podílu,
- dobré vztahy se státními úřady,
- snižování nákladů (Kašparová 2011).

Jak poslední desetiletí ukazuje, celoevropským trendem v účetním výkaznictví je doplnění výročních zpráv o nefinanční informace. Ovšem svým způsobem zveřejnění a strukturou příliš nevyhovují potřebám rozmanitých zájmových skupin. Tyto zájmové skupiny jako uživatelé těchto nefinančních informací zvyšují míru potřeby po těchto informacích a stále více se zajímají o sociální a environmentální aspekty. Vytvořením účetní směrnice platné od 1. 1. 2017 vzniká naděje, že bude dostatečně regulovat způsob a formu zveřejnění nefinančních informací. V Evropské unii se touto směrnicí povinně řídí jen malý počet velkých společností a kvalita se dle průzkumů poměrně ve velké míře liší. Komparace těchto výstupů je právě z tohoto důvodu ztížena. Jednotlivé státy mají možnost si svými vnitrostátními předpisy určit přesnější rámec, než poskytuje právě zmiňovaná směrnice (Procházka 2017).

Tlakem akcionářů a dalších stakeholderů došlo ke většímu zájmu vlastníků společnosti a managementu na odhalování nefinančních aktivit, které firma již ve své činnosti zakomponované má, ale vyvinul se i tlak na aktivity, na které by firmy měly klást důraz. Dle Nobesa a Parkera k tomu dochází zejména v zemích se silným kapitálovým vlivem. V takovém případě jsou investice firem závislé na zviditelnění požadovaných informací ve výročních zprávách (Nobes a Parker 2012).

2.11.3 Výhody reportování nefinančních informací

Dle Kašparové (2011) patří mezi výhody reportování nefinančních informací zejména:

Transparentnost – pomocí reportování firma vytváří závazek řídit společenský, ekonomický a environmentální dopad a vytváří základnu pro komunikaci se stakeholdery.

Tržní diference – firmy se pomocí reportingu vytváří prostředí pro odlišení výrobků, služeb a značky vůči ostatním firmám.

Dobré jméno firmy – firma ho vytváří dostatečným dialogem se stakeholdery.

Péče o zaměstnance, jejich motivace – stávající i budoucí zaměstnanci mají o firmě určité představy a očekávání. Toto může být klíčové pro rozhodování o setrvání u svého zaměstnavatele nebo o změně. Pro toto rozhodování může být podstatné i povědomí o environmentálních aktivitách firmy. Toto může zvyšovat loajalitu zaměstnanců, snižovat fluktuaci. Podnik tímto může zachovat schopnost udržet si kvalitní zaměstnance (Kašparová 2011).

Řízení rizik - efektivní řízení rizika je spojené s výkonnostními faktory udržitelnosti a vede ke komunikaci o své výkonnosti ve vztahu v oblasti rizika (Kašparová 2011).

Zajišťování dlouhodobého kapitálu za příznivých finančních podmínek se může také odrážet od schopnosti sladování zájmů podniku se zájmy různých skupin stakeholderů, toto je důležité především pro investory, pro které pak podnik nepředstavuje potencionální rizikovost.

Zavádění a případně zlepšení systémů řízení a s tím související podpora v rozhodování pak pro podniky znamená příležitost pro sběr, třídění a analýzu dat, vyhodnocování aktivit podniku a jejich ohodnocení. Tyto procesy pomáhají organizacím lépe vyhodnocovat například úspory nákladů, lepší využívání zdrojů,

materiálu, informací. Sběr informací pro nefinanční reporting, tak otevře otázky ohledně výkonnosti a produktivity. Tyto činnosti pak mohou vést k jejímu udržení nebo dokonce zlepšení.

KPMG (2008b) k těmto výhodám dodává další, kterou je:

Zkoumání zájmů rozdílných skupin stakeholderů může vést k podpoře inovací, revizí zavedených procesů. Díky sestavování výkazu nefinančních informací může tak podnik opět stimulovat či zvyšovat výkonnost a zamýšlet se nad svou konkurenceschopností (KPMG 2008b, str. 11).

Pokud organizace **sladí zákonná nařízení daného státu se svými aktivitami** uvnitř i navenek podniku, pak tyto procesy mohou sloužit k identifikaci oblastí, o kterých může organizace v budoucnu uvažovat jako o potencionálních oblastech požadujících regulaci (Kašparová 2011).

Otevřené a čestné chování o způsobu vedení organizace ve vztahu ke společenským, ekonomickým a environmentálním oblastem vede k větší podpoře ze strany stakeholderů a rozmanitých komunit, zde je možné mluvit o snaze udržení práva podnikat (Kašparová 2011).

2.12 Nevýhody nefinančního reportingu

Rizikem je přílišná flexibilita, která firmy netlačí k tomu, aby byly reporty kvalitní. Informace zveřejňují velmi obecným způsobem, bez doložitelných a kvantifikovatelných údajů. Zpráva nemusí být věrohodná, což může vést k tomu, že firmy prezentují pouze pozitivní informace a mlčí o těch negativních.

Pokud bude metodika nefinančního reportingu příliš komplikovaná, bude pro firmy nákladný samotný sběr dat i zpracování reportu. Riziko vidím i v tom, že zjištěná data nebudou úplná a správně reportovaná.

Firma musí mít dostatek lidských zdrojů k sestavení reportu. Zpráva obsahuje řadu statistik a analýz. Pokud firma nemá erudované pracovníky, musí si na tuto činnost najmout poradenskou společnost, což může být ekonomicky nákladné.

Pokud se jedná o citlivost zveřejňování určitých dat, firma si sama musí zvolit metodiku, podle které se bude při zveřejňování řídit. Existují data, u kterých by firma měla být diskrétní. Jedná se například o data, která souvisí s péčí o zaměstnance, výše

odměn, benefitů. Tyto údaje by firma pochopitelně neměla zveřejňovat. Ovšem na druhé straně údaje o množství odpadů, o spotřebách a dalších aktivitách v oblasti životního prostředí do reportingu patří (Euro.cz 2016).

Bariérou je jistá administrativní zátěž, se kterou se musí firmy vypořádat. Rizikem je rozsah informací, které firmy o sobě chtějí zveřejnit. Je nutné zvážit, které informace jsou obchodním tajemstvím. V jistých případech se z dobrovolné činnosti stává nutnost, například když firma žádá o bankovní úvěr.

Současně roste očekávání, že nefinanční informace a zvýšení standardů v oblasti nefinančních rizik budou vyžadovány v obchodních vztazích. Více než třetina firem očekává, že v horizontu pěti let po nich obchodní partneři budou tyto informace chtít a čtvrtina oslovených se již dnes dokonce setkala s tlakem na zvýšení svých standardů (Euro.cz 2016).

3. Forma vykazování nefinančních informací

Každý podnik by měl vykazovat informace v určitém kontextu. Dle svého uvážení sám rozhodne, které informace jsou důležité zveřejňovat. Je potřeba přihlídnout ke každé situaci a firmě individuálně.

Dle § 32g odst. 1 Zákona č. 563/1993 Sb. o účetnictví by měl dokument obsahovat následující oblasti nefinančního prostředí firmy:

- a/ sociální,
- b/ životní prostředí,
- b/ boj proti korupci a úplatkářství,
- c/ respektování lidských práv (Pilátová 2015).

Všechny informace v nefinančním reportingu jsou na sebe navázané a monitorují nejen činnost v podniku, ale popisují rizika podniku a jejich řízení. Výkaz by měl vysvětlit souvislosti a vzájemné vazby, čím více budou tyto údaje popsány, tím bude reporting lépe odrážet situaci v podniku a informace budou kvalitní pro všechny stakeholdery.

3.1. Doporučená struktura nefinančních informací

Zákon č. 563/1991 SB. o účetnictví v § 32g odst. 2 doporučuje následující strukturu vykazovaných nefinančních informací:

a) **Popis obchodního modelu firmy** - je to v podstatě komplexní popis principů dlouhodobého tvorby a zachycení hodnot firmy (Osterwalder a kol. 2010). Tento popis informuje o tom, jak podnik funguje, popisuje jeho strukturu a činnosti, které dělá a z jakého důvodu. K popisu firmy patří i definice vztahu firmy k otázkám environmentálním, sociálním, zaměstnaneckým, dodržování lidských práv, boje proti korupci a úplatkářství (EUR-Lex 2017).

Dle pokynů Evropské komise lze do této části výkazu uvést i následující informace:

- obchodní prostředí,
- trhy, na kterých firmy figurují,
- cíle a strategie,
- organizaci a strukturu,

- aktuální směřování, faktory ovlivňující další vývoj (EUR-Lex 2017).

Popisovaná charakteristika obchodního modelu je na kompetenci každé organizace, lze uvést i nejdůležitější ukazatele výkonnosti dle povahy organizace.

b) Popis politik, které podnik provozuje, jejich uplatňování a následná péče v těchto oblastech, předcházení a způsob řešení případných negativních dopadů – pro vytvoření nejvěrohodnějšího obrazu o organizaci, je klíčový popis přístupu k nejpodstatnějším nefinančním otázkám, jaké cíle v tomto ohledu vytyčují, jakým způsobem je chtějí realizovat, aby došlo ke splnění těchto cílů. V této části reportu je možné vysvětlit rozhodnutí a úlohu svého vedení a řídicích orgánů, způsoby jakým se řídí přidělování prostředků, které se vztahují ke splnění cílů, řízení rizik.

c) Výsledky použitých politik – podniky mají za úkol zveřejnit věrně a vyváženě výsledky svých politik. Poukázání na tyto výsledky, by mohli uživatelé těchto informací informovat o silných a slabých stránkách organizace. V této části je vhodné dle charakteru organizace zařadit např. tyto ukazatele výkonnosti:

- používání nebezpečných chemických látek nebo biocidů,
- dopady na přírodní kapitál,
- plány snížení emisí uhlíku,
- skutečné emise uhlíku.

d) rizika související, které vyplývají z použitých politik, popis relevantnosti a přiměřenosti rizik, popis obchodních vztahů, produktů a služeb a vyhodnocení možných negativních dopadů v těchto oblastech, popis způsobu řešení těchto rizik – organizace jsou povinné uvádět informace o svých klíčových rizicích a o tom, jakým způsobem jsou řízena a jak zmírňují jejich dopady. Rizika je vhodné analyzovat dle vlivu na obchodní model, vlivu na činnost organizace nebo její finanční výkonnost. Rizika je vhodné rozdělit na krátkodobá, střednědobá nebo dlouhodobá a rozebrat jejich důsledky v těchto časových horizontech. Relevantní informace by organizace měla zveřejnit o svých dodavatelských a subdodavatelských řetězcích.

Příklady klíčových ukazatelů výkonnosti:

- strategie a politika v oblasti změny klimatu,

- rizika újmy, které souvisí s ochranou lidských pracovněprávních vztahů, životního prostředí v dodavatelském a subdodatelském řetězci,
- informace o defektních produktech a jejich dopady na bezpečnost spotřebitelů,
- nápravná opatření při výskytu dotčených spotřebitelů.

e) nefinanční klíčové ukazatele výkonnosti, které se vztahují k podnikatelské činnosti

Organizace vykazuje na základě své činnosti a pomocí používaných metrik své obvyklé ukazatele výkonnosti, které se například používají v daném odvětví a tím lze tyto výsledky použít ke srovnání, hlavně podniků ve stejném odvětví nebo hodnotovém řetězci. Tyto ukazatele mohou být užitečné různé obchodní situace a široké spektrum podniků. Tyto ukazatele by měli být odvětvové i obecné. Kvantitativní ukazatele mohou poukazovat na měření vývoje, porovnávání, konzistentnost v čase. V reportu je vhodné vždy uvádět slovní analýzu ukazatelů a tím vysvětlovat zvýšení či snížení některých hodnot a jejich důvodů. Tím dojde k lepšímu propojení nefinančních a finančních informací a údaje jsou tak srozumitelnější pro všechny uživatele těchto informací.

f) záležitosti, které se týkají životního prostředí – zde se promítne názor organizace na rozmanité environmentální otázky.

U otázek životního prostředí zákon poukazuje na základní klíčové ukazatele:

- informace o prevenci a omezování znečištění,
- dopad využívání energie na životní prostředí,
- nakládání s odpady,
- dopady přepravy na životní prostředí,
- emise skleníkový plynů,
- využívání půdy,
- využívání vodních zdrojů,
- využívání materiálů (Frank Bold 2018).

g) sociální a zaměstnanecké otázky – tato oblast obsahuje tyto náhledy:

- provádění úmluv Mezinárodní organizace práce,

- bezpečnost a ochrana zdraví při práci, řízení lidského kapitálu, procesní postup, systém odměňování,
- možnost zakládání odborů,
- rovné zacházení se zaměstnanci – akceptace rozmanitosti v pohlaví, věku, zdravotního postižení, etnického původu, náboženství,
- spotřebitelské vztahy se zákazníky.

h) **dodržování lidských práv** – do této části informací patří postavení firmy vůči právům žen, dětí, osob se zdravotním pojištěním, místních komunit, zaměstnanců, pracovníků v dodavatelských řetězcích a subdodavatelů, migrujících pracovníků a jejich rodin. Řeší se zde postavení podniku k případům, kdy dojde k porušení lidských práv a jak se organizace staví k obecným zásadám v oblasti podnikání a lidských práv, které provádějí rámec OSN „Chránit, dodržovat a napravovat“, k směrnicí OECD pro nadnárodní společnosti a tripartitní deklaraci Mezinárodní organizace práce o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku.

ch) **protikorupční záležitosti a úplatkářství** – podnik uvede informace o tom, jak řeší boj s korupcí, které opatření přijímá ke zmírnění negativních dopadů. Podnik uvede informace o vypracovaném plánu vnitřních kontrol a přidělených prostředků na tyto oblasti, proškolení zaměstnanců působících v těchto činnostech, popíše možné probíhající nebo už dokončené soudní řízení, které se týká úplatkářství a korupce.

i) **jiné informace** – např. dodavatelské řetězce, konfliktní minerály (EUR-Lex 2014).

3.2 Cílové skupiny uživatelů výkazu

Cílové skupiny spotřeby nefinančních informací, které si firma identifikuje uvnitř podniku nebo v jeho okolí se nazývají stakeholdeři.

3.2.1 Definice pojmu stakeholder

Jedná se o zájmovou skupinu nebo jednotlivce, který může ovlivňovat nebo je ovlivňován činností firmy a v nemalé míře mohou ovlivnit i dosahování cílů společnosti (Gossy 2008).

Vnímání toho, kdo jsou pro firmu stakeholdeři, se odvíjí od konkrétní situace a činnosti firmy. Jako relevantní stakeholdery je možné si představit skupiny, pro které může daná

organizace představovat příležitost nebo v některých případech ohrožení. (Tetřevová 2017).

Pokud je analyzováno podnikové prostředí, je nezbytné se zaměřit na definici zájmových skupin. Tyto skupiny ovlivňují ve velké míře zdraví a úspěch podniku. Jedná se o skupiny, bez jejich působení a podpory by firma nemohla prakticky existovat. Každý subjekt by ve svém vlastním zájmu měl analyzovat své prostředí a zájmové skupiny, které mohou činnost podniku jakýmkoliv způsobem ovlivňovat (Hanzelková 2009).

Analýza stakeholders by měla zahrnovat:

- definice zájmových skupin, následně lze potom navrhnout marketingovou strategii,
- poznat zájmy těchto zájmových skupin, určit jejich očekávání,
- vyhodnotit, jakou měrou budou mít jednotlivé zájmové skupiny vliv na chod podniku a na realizaci marketingové strategie.

Dokonalé poznání tohoto podnikatelského prostředí velmi pomůže zformulovat marketingovou strategii, neboť v ní subjekt může zahrnout jejich požadavky a očekávání. Tímto způsobem lze samozřejmě tyto zájmové skupiny naklonit na svou stranu a mít jednodušší cestu k prosazení své pozice.

Zájmové skupiny je možné dle svého působení rozdělit na primární a sekundární stakeholdery. Primární stakeholderi mají přímý vliv na rozvoj a úspěch podniku, sekundární stakeholderi spíše ovlivňují vnímání organizace veřejností (Tetřevová 2017).

3.2.2 Primární stakeholder

Jako primární stakeholder je možno pojmenovat vlastníky, zákazníky, investory, zaměstnance, dodavatele a další obchodní partner. Do této skupiny patří i veřejné zainteresované strany, tj. vláda na místní, regionální, národní i nadnárodní úrovni (Přikrylová 2019).

Primární stakeholderi jsou úzce spjatí s organizací, mají nebo mohou mít přímý vliv na činnosti a úspěšnost firmy (Přikrylová 2019).

3.2.3 Sekundární stakeholder

Sekundární stakeholderi – v tomto případě se jedná o skupiny, které mohou ovlivnit posuzování společnosti veřejností.

Tuto skupinu stakeholderů může zahrnovat např. média, konkurenci, organizace na ochranu životního prostředí.

Uspokojením potřeb jednotlivých skupin stakeholderů by mělo docházet k pochopení těchto odlišných skupin nacházejících se v okolí podniku. Vzájemné vztahy podniku i zájmových skupin by se měly být v ideálním případě opírat o pochopení očekávání a správné nastavení procesů (Freeman 2001).

Obrázek č. 2 znázorňuje skupiny stakeholderů v okolí podniku. Mezi klíčová zájmové skupiny patří management podniku, vlastníci podniku, zaměstnanci, konkurence, dodavatelé, odběratelé, finanční instituce, zákazníci, orgány státní správy, média, odbory, náboženské skupiny a další.

Obrázek 2 - Stakeholderi

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Firma si vytváří k jednotlivým zájmovým skupinám způsob přístupu na základě různých atributů. Těmito atributy jsou dle Mitchellovy klasifikace:

Síla (moc) – jakou mají schopnost ovlivňovat podnik,

Legitimita vztahů s firmou – z čeho pramení vztahy – právní, morální normy,

Naléhavost potřeb – z hlediska času a významu (Mitchel, Agle, Wood 1997).

Tabulka č. 2 ukazuje kteří ze stakeholderů mají moc (sílu) a mohou prosadit svoji vůli, spolu s mocí mohou vytvořit autoritu např. na základě právní normy (vytvoření legitimacy). Naléhavost stakeholderů pramení z citlivosti vztahu na běh času a důležitosti.

Tabulka 2 – Charakteristika jednotlivých skupin stakeholderů

Skupina stakeholderů	Síla	Legitimita	Naléhavost
Management	✓	✓	✓
Zaměstnanci	✓	✓	✓
Dodavatelé	✓		✓
Odběratelé	✓		✓
Orgány místní správa a samosprávy	✓		✓
Státní organizace	✓		✓
Vědečtí pracovníci			
Evropská Unie	✓		✓
Místní komunity			✓
Konkurence	✓		✓
Zákazníci	✓		✓
Vlastníci	✓	✓	✓
Finanční instituce	✓		✓

Zdroj: vlastní zpracování dle Mitchel, Agle, Wood, 1997

Firma má možnost a ve vlastním zájmu provede na základě svých zkušeností a druhu svého podnikání analýzu svých zájmových skupin v oblasti společenské odpovědnosti v tomto pořadí:

1. Identifikace skupin stakeholderů
2. Výběr klíčových skupin stakeholderů
3. Analýza a klasifikace stakeholderů

Každý podnik si volí svoji strategii, kterou používá vůči jednotlivým zájmovým skupinám. Jedná se o různé druhy RDAP strategií (Reaction, Defense, Accommodation, Proaction strategies). Firma si vybere jednu z uvedených strategií:

Reaction – v případě reaktivního chování se firma snaží o protireakci vůči chování stakeholderů,

Defense – strategie obranného chování spočívá v zamezení negativních důsledků chování stakeholderů,

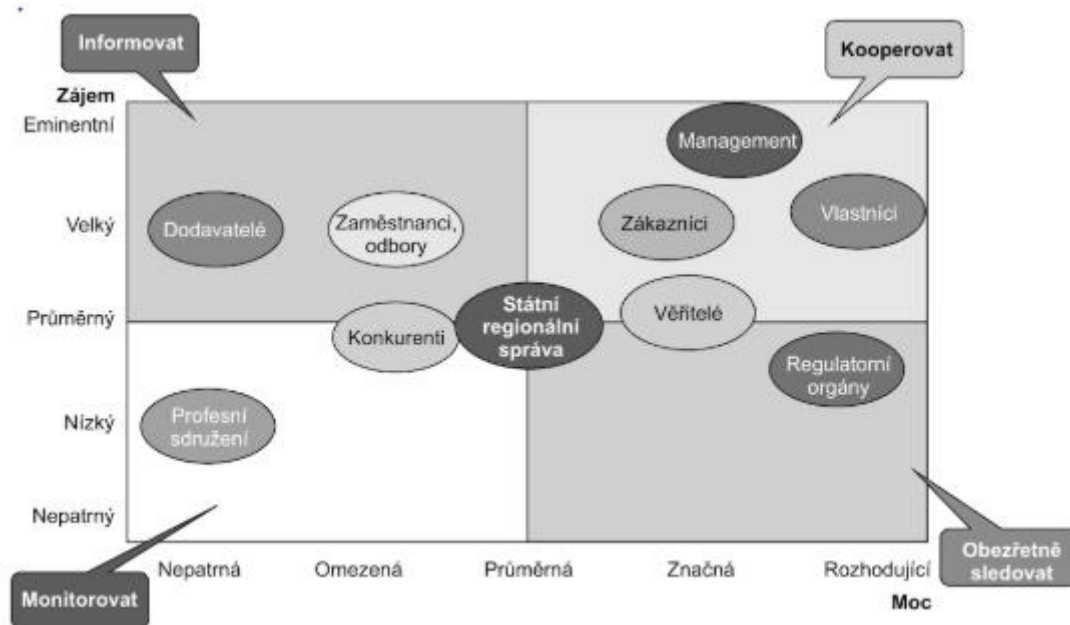
Accommodation - v případě přizpůsobovacího chování se firma pasivně přizpůsobuje chování stakeholderů,

Proaction strategies - proaktivní chování firmy znamená aktivní přístup vůči dané skupině stakeholderů, podnik se je snaží uspokojovat, předvídat potřeby a přání stakeholderů (Tetřevová 2017, str. 21).

3.2.4 Matice vlivu stakeholderů

Matice moci znázorňuje rozložení zájmu a moci jednotlivých zájmových skupin – stakeholderů. Rozložení těchto dvou veličin se může v průběhu času měnit. Proto je potřeba, aby firmy průběžně monitorovaly jednotlivé skupiny v předem určených intervalech a následně vyhodnotit jeho postavení. Skupiny s větší mocí mohou v určité době zaktivovat svůj zájem z rozličných důvodů a zjistit určité nedostatky. To může mít pro organizaci negativní důsledky (Fotr 2014, str. 227)

Obrázek 3 – Matice moci stakeholderů

Zdroj: Bryson 2004

Matice stakeholderů je rozdělena dle míry moci a zájmu vůči organizaci. Zájmové skupiny organizace dle své analýzy zařadí do příslušného sektoru. U zájmové skupiny s velkým vlivem a velkým zájmem je nutné cíleně řídit vzájemnou kooperaci. Na tuto pozici je relevantní zařadit management, vlastníky firmy, zákazníky a věřitele.

Se zájmovými skupinami s malým vlivem, ovšem s velkým zájmem si organizace měla udržovat kontakt a pravidelně informovat o dění ve společnosti. Tato skupina zahrnuje zaměstnance, dodavatele, konkurenci. Zájmové skupiny s velkým vlivem, ovšem s malým zájmem je vhodné udržovat ve stavu spokojenosti. Konkrétně může jít o regulatorní orgány, státní správu. Poslední skupinou jsou rozmanité místní komunity nebo profesní sdružení, které se vyznačují malým vlivem, ale i malým zájmem o organizaci. Tuto skupinu organizace pouze monitoruje, neboť v čase může vliv těchto skupin růst a tím měnit své požadavky na informace a spolupráci s organizací. Díky popsání matici stakeholderů je příležitost si uvědomit rizika nebo možné šance v komunikaci s okolím podniku (Bryson 2004).

3.2.5 Očekávání stakeholderů

Požadavky stakeholderů se odlišují podle toho, o jakou zájmovou skupinu jde. V první řadě jde o chování v souladu s právními předpisy a zákony. Z hlediska společenské odpovědnosti je podstatné, aby organizace posilovaly důvěru pro své okolí a aby činnost v těchto otázkách byla realizována systematicky a dlouhodobě s pozitivními vlivy na ekonomické, sociální prostředí a ochranu životního prostředí. Proto pravidelný dialog s různými skupinami stakeholderů je nezbytný.

Tabulka č. 3 demonstruje základní výčet priorit skupin stakeholderů, který tvoří základ pro výběr způsobu vzájemné komunikace. Tabulka byla vytvořena na základě deskripce potřeb jednotlivých uživatelů a následně jejich komparace.

Tabulka 3 – Očekávání stakeholderů

Klíčoví stakeholders	Očekávání	Možné aktivity
Vlastníci a management	Maximalizace zisku Růst podniku Transparentnost Maximalizace hodnoty podniku Racionalita investování	Kvalitní řízení Dodržování pravidlo dobrého hospodáře Generování zisku
Zákazníci	Kvalitní produkty a služby Maximální užitek Přiměřená cena produktu Poprodejní servis	Provozování servisu Výroba kvalitních výrobků Kvalitní obsluha
Zaměstnanci, odbory	Přiměřenost mezd Uspokojení z práce Osobní a profesní růst Uspokojivé pracovní podmínky Sladění osobního a pracovního života Nefinanční benefity Perspektiva do budoucna	Vzdělávání Dodržování bezpečnost práce Školení zaměstnanců Pořádání firemních akcí
Veřejný sektor, vláda	Dodržování legislativy Odvody, daně a transfery Pracovní místa	Plnění právních povinností Komunikace

Klíčoví stakeholders	Očekávání	Možné aktivity
Obchodní partneři	Spolehlivé partnerství Kvalita smluv Včasné plnění závazků Vlastní zisk Výhodná spolupráce	Výběr kvalitních obchodních partnerů Plnění povinností a uplatňování svých práv Jednání dle právních předpisů
Konkurence	Chování bez nekalých praktik Volnost při uzavírání kontraktů	Dodržování morálních zásad
Místní komunity	Finanční nebo materiální podpora Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí	Dárcovství, rozvoj zaměstnanosti Dobrovolnictví, sociální integrace Podpora sportovních a společenských akcí
Profesní sdružení, vědečtí pracovníci	Dostupnost informací	Spolupráce na projektech Podpora vědecké činnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Zadražilové 2010

Údaje z tabulky č. 3 jsou popsány v podkapitolách 3.2.6. až 3.2.11.

3.2.6 Zaměstnanci

Na rozvíjení sociální a environmentální oblasti má zájem podstatná část zaměstnanců. Záleží jim, kde pracují a jaká je společnost, ve které pracují. Mají potřebu mít práci, která přináší smysl a nejen finanční prospěch. Často je kladným přínosem situace, kdy práce je v podstatě koníček a zábava. Tyto požadavky zaměstnanců pak dávají podněty k tomu, aby právě tyto oblasti byly součástí strategie firmy. Zaměstnanci pak mají větší motivaci zajímat se ve větší míře o firmu, svoji práci, vnímat podněty a poskytovat zpětnou vazbu zaměstnavateli. Péče o zaměstnance znamená zahrnout je více do plánování a implementace CSR strategie. Zaměstnanci mají potom pocit, že jsou ve svém zaměstnání prospěšní.

3.2.7 Vlastníci a manažeři – tato skupina očekává

Kategorie vlastníků zaznamenala určitý posun od původně jediného cíle, a sice co nejvyššího zhodnocení vkladů k několika cílům dílčím. Kromě výše zmíněného je to snaha o minimalizaci rizika, maximalizaci vlastního vlivu na vývoj podniku a v neposlední řadě požadavek co nejvyšší možné informovanosti, který je společný prakticky všem stakeholderům.

3.2.8 Zákazníci

Požadavky zákazníků lze jednoduše shrnout do tří základních bodů, kterými jsou kvalitní produkty, přiměřená cena a odborný, poprodejní servis, přičemž atribut kvality vystupuje v této souvislosti jako jednoznačně primární.

3.2.9 Obchodní partneři (dodavatelé a odběratelé)

Vztah mezi dodavatelem a odběratelem by se měl vyznačovat spolehlivostí a zárukami ve všech sférách, tj. jak z hlediska délky trvání, tak z hlediska přiměřené ceny či platebních podmínek.

3. 2. 10 Místní samospráva, místní komunity

Místní komunity a samosprávy mohou mít zájem na účast vedení podniků při řešení lokálních problémů, udržení trvalé zaměstnanosti v regionech, na podporu sportovních, kulturních nebo charitativních akcí.

3. 2. 11 Vláda

Kategorie stát zde zastupuje prakticky všechny složky moci, od zákonodárné až po výkonnou a jedná se tedy nejen o státní instituce, ale jsou zde zahrnuty také lokální subjekty, včetně legislativy všech nadnárodních organizací (EU, NAFTA apod.). Obecně lze říci, že napříč všemi úrovněmi patří mezi základní požadavky těchto institucí korektní plnění všech závazků, které vyplývají ze vzájemného právního uspořádání. Sekundárně sem spadají rovněž charitativní a celospolečensky prospěšné záležitosti, jejichž plnění není nijak legislativně stanoveno, ale přesto tyto činnosti podniky běžně využívají jakou součást marketingových aktivit.

3.3 Motivátory zveřejňování nefinančních informací

Mezi důvody motivace ke zveřejňování nefinančních informací lze přiřadit následující faktory:

- legislativa,
- součást prezentace firmy,
- tlak obchodních partnerů, konkurence,
- tlak investorů,
- tlak zahraničí, investorů,
- tlak zákazníků,
- zájem zaměstnanců,
- zájem vedení podniku a managementu.

Dle prováděných průzkumů společnosti Flagship je tím největším motivátorem legislativní povinnost, dalšími důvody motivace jsou pro firmy již motivy, které se zakládají na potřebu obstát v tržním prostředí, jedná se především o vytváření pozice firmy na trhu a její prezentace. Na žebříčku figurují důvody, které přicházejí z vnějšího prostředí, tj. tlak investorů, obchodních partnerů, vedení podniku. Zaměstnanci nemají příliš velký vliv na zveřejnění nefinančních reportů. Dle ředitelky společnosti Flagship 70 procent organizací nemá znalosti v oblasti nefinančního reportingu nebo jen velmi povrchní. Obecně veřejnost vnímá tento reporting kladně a jen sedmnáct procent organizací se dle průzkumu domnívá, že nefinanční reporting se řídí pouhým aktuálním trendem (Flagship 2019).

3.4 Moderní trendy v oblasti společenské odpovědnosti firem

Zveřejňování nefinančních informací, které ukládá směrnice EU z roku 2014, by mohlo otevřít cestu ke zkvalitnění přístupu k odpovědnému chování firem. Ponětí o společenské odpovědnosti v podnikání a uvědomění si všech aspektů a dopadů své činnosti může pomoci si udržet perspektivní a udržitelný rozvoj.

I v nefinančním reportingu a vnímání činnosti společensky odpovědných firem se může hovořit o vývoji a nových trendech.

3.4.1 Vytváření sdílených hodnot

Jedním z nich může být **vytváření sdílených hodnot (creating shared value)**. Tento koncept je založen na myšlence, že konkurenceschopné firmy jsou přirozeně propojené s blahem komunity, v níž podniká. Dle Michaela Portera by vazby vytvořené mezi společnostmi a ekonomikou povedou k většímu hospodářskému růstu. Podnikání a společnost si tak vzájemně mohou pomáhat a tím dochází tím k rozvoji společnosti i podnikání. Jde tedy o strategickou formu společenské odpovědnosti. „Sdílené hodnoty jsou součástí firemní strategie, jejímž cílem je ziskovost,“ sděluje Porter, 2011.

3.4.2 Work – life balance

Soulad mezi pracovním a osobním životem lze shrnout pod termín **work – life balance**. Společnosti si již ve větší míře uvědomují, že bez spokojených zaměstnanců nelze vytvořit také uspokojujivé pracovní prostředí. Podniky se tak zajímají více o pracovní, ale i soukromé potřeby svých zaměstnanců. Firmy tak nastavují promyšleně činnosti tím způsobem, který povede ke spokojenosti pracovníků, aby mohli sladit obě dvě roviny

života. Každý podnik si sám dle svého uvážení zařadí opatření. Může se jednat o práci na částečný úvazek, home office, flexibilní pracovní doba apod. (Conectart 2017).

3.4.3 Společenská angažovanost firem (Corporate community involvement)

Společenskou odpovědnost začaly firmy uskutečňovat díky aktivnějším formám zapojení, nejen poskytováním financí či sponzorských darů. Je možné mezi tyto aktivity zařadit partnerské programy nebo dobrovolnictví. Tyto formy se řadí pod filantropii.

Tím, že k těmto filantropickým metodám přistupuje firma strategicky s určitým záměrem, zlepšuje tím kvalitu prostředí, ve kterém svoji činnosti provádějí. Tato pozitivní strategie se následně projevuje zvyšování pravděpodobnosti dobrého fungování v dlouhém období. Touto cestou dochází ke spojení ekonomických a sociálních cílů. (Porter a Kramer 2003, s. 31). Proto tedy mluví o tzv. strategické filantropii (Kašparová a kol. 2013).

Firemní filantropie získala v posledních desetiletích velký význam. Filantropické aktivity reagují např. na morální tlaky a mají jasné cíle a prostředky měření. Jejich správné zařazení vytváří pro firmu často konkurenční výhodu (ResearchGate 2019).

3.4.4 Společensky odpovědné investování

Investice se již nehodnotí z hlediska zisku, ale i podle nefinančních ukazatelů, které posuzují společenskou odpovědnost firem. Důraz je tedy kladen na ekologické, sociální a korporátní faktory. Cílem je podpora dlouhodobé stability finančních trhů (Erste Asset Management GmbH 2019).

3.4.5 Společenská odpovědnost v zahraničí

V zahraničí je společenská odpovědnost firem skloňovaná ve všech pádech v mnohem větší míře než v České republice. Je jedním z hlavních nástrojů marketingu a PR (Public Relations) a marketingu. I Česká republika si ovšem i ovšem uvědomuje, že její význam stále roste. Dobrá pověst firmy je jednou z cest, jak být konkurenceschopnou. V České republice existují rozmanité programy, které působí v oblasti společenské odpovědnosti. Jedná se například o program Národní ceny ČR za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj. Tento program je podporován Ministerstvem průmyslu a obchodu (Kašparová a kol. 2013, str. 43).

3.4.6 Cíl Národní ceny kvality České republiky

Cílem tohoto a podobných programů je motivace firem podnikatelského i veřejného prostředí k využívání nástrojů, které úspěšně povedou k dlouhodobě udržitelným výsledkům. Programy tak každý rok veřejně oceňují nejvýkonnější firmy v České republice. Obdržení Národní ceny kvality České republiky znamená komplexní hodnocení v inovacích a trvalého zlepšování v organizaci, nacházení silných stránek organizace a oblasti vhodné pro zlepšení společných vizí (Kocianová 2012).

Pokud bychom chtěli porovnávat úroveň rozvoje společenské odpovědnosti se světem, je patrné, že ještě nedosahujeme této úrovně, ale poměrně rychle se přibližujeme vyspělým zemím. V posledních letech nastal v této oblasti velký pokrok. Česká republika přijala Národní akční plán společenské odpovědnosti a také Česká republika vstoupila do světové sítě CSR – UN Global Compact (Peníze. CZ 2016).

Zákazníci jsou dnes náročnější a nově nastupující generace stále častěji chce nakupovat produkty od společností, které mají vybudovanou dobrou pověst a nejsou součástí kauz, které se mohou týkat negativních aspektů jejich podnikání. Není pro ně žádoucí, pokud firma špatně zachází se zaměstnanci nebo poškozují životní prostředí. Zákazníci z mladší generace jsou pro firmy perspektivou do budoucna, neboť budou podstatnou skupinou zajišťující odbyt. Klasická forma reklamy už v současné době není tou jedinou a nejefektivnější cestou (Peníze.cz 2016).

4. Výzkum v oblasti významu nefinančních informací pro jednotlivé cílové skupiny uživatelů

4.1 Charakteristika dotazníkového šetření

Tato část práce je zaměřena na výzkum významu nefinančních informací pro jednotlivé skupiny stakeholderů.

Cílem je dozvědět se, zda nefinanční informace jsou veřejně dostupné v takové míře a kvalitě, tak aby odpovídaly potřebám různých zájmových skupin. Zkoumanými zdroji jsou účetní závěrky na veřejném portálu českého soudnictví (www.justice.cz), výroční zprávy a individuální informace na internetových stránkách účetních jednotek.

Vybrané kategorie nefinančních informací výzkumu jsou následující:

- životní prostředí,
- sociální otázky,
- zaměstnanecké otázky,
- respektování lidských práv,
- boj proti korupci a úplatkářství.

Stakeholderi jsou rozděleny do pěti skupin:

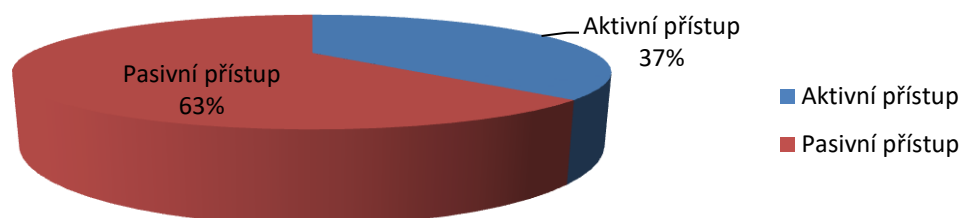
- management organizace,
- majitel organizace,
- auditor,
- zástupce orgánů místní správy a samosprávy,
- akademičtí pracovníci.

4.2 Výsledky dotazníkového šetření

V první části dotazníku se stakeholderi rozdělí do výše uvedených skupin stakeholderů a zodpoví otázku, zda jsou aktivní či pasivní uživatelé nefinančních informací. Aktivním uživatelem jsou myšleny zájmové skupiny, které si informace nefinančního charakteru sami vyhledávají a pracují s nimi nebo přímo sestavují do výročních zpráv, webových stránek nebo příloh k účetní závěrce. Naopak pasivní přístup k nefinančním

informacím znamená, že tento druh informací vůbec ke své práci či zájmům není potřebný, tudíž ho vůbec stakeholder nevyžaduje.

Graf 2 – Přístup k nefinančním informacím

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 2 vyplývá, že 63 % dotazovaných využívají veřejně dostupné zdroje jako pasivní uživatelé. Zbýlých 37 % dotazovaných se samo podílejí na tvorbě těchto informací a využívají je aktivně. V tomto případě se jedná zejména o majitele firem a případně management, kteří se přímo podílejí na vyhotovení účetní závěrky, a tudíž i na tvorbě obsahu svých webových stránek, výročních zpráv a příloh k účetní závěrce.

Další otázka se v dotazníku týká zdrojů, ze kterých dotazující získávají potřebné nefinanční informace.

Dostupné zdroje mohou být:

- příloha k účetní závěrce společnosti,
- výroční zpráva společnosti,
- webové stránky společnosti,
- jiný zdroj.

Graf 3 – Využívaný zdroj nefinančních informací

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 3 je patrné, že nejvíce vyhledávaný zdroj čerpání nefinančních informací jsou výroční zprávy společností. Podíl činí 33 %. Na stejné úrovni 27 % jsou zdroje webové stránky a přílohy k účetní závěrce. Pouze 13 % uvedlo, že využívá i ostatní zdroje nefinančních informací. V odpovědích se opakovaly následující ostatní zdroje:

- odborný tisk (Hospodářské noviny),
- interní dokumentace společnosti.

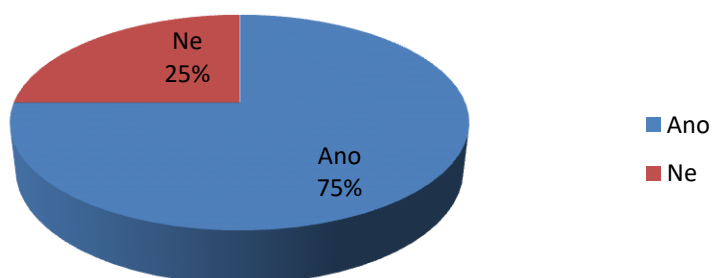
Další otázky dotazníku se již týkaly jednotlivých zkoumaných kategorií nefinančních informací. Každá kategorie byla zkoumána z následujících pohledů:

- zda dotazující s informací v dané oblasti pracuje nebo je vyhledává,
- které informace z této oblasti považuje za důležité zveřejňovat,
- zda je rozsah zveřejňovaných informací v dané oblasti dostačující.

4.2.1 Sociální oblast

První otázka v sociální oblasti se týká skutečnosti, zda vůbec dotazující pracuje a vyhledává informace v této kategorii.

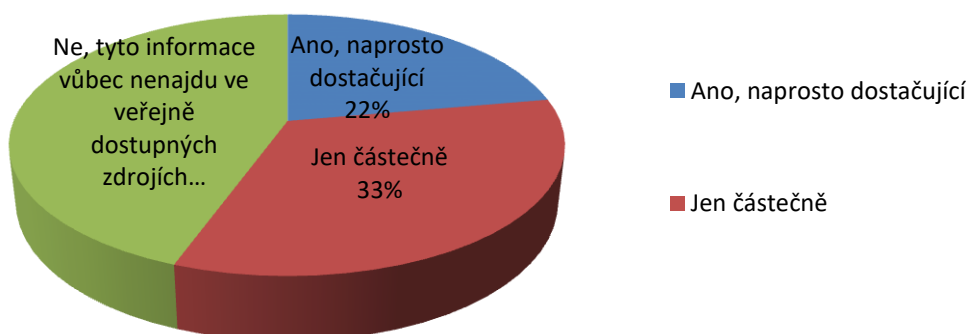
Graf 4 – Stav vyhledávání informací v sociální oblasti

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 4 vyplývá, že 75 % dotazujících vyhledává a pracuje s informacemi v sociální oblasti. 25 % dotazujících je vůbec nevyužívá.

Graf 5 – Míra spokojenosti se zveřejněnými informacemi v sociální oblasti

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V sociální oblasti má 45 % dotazovaných dojem, že je vůbec nenajde ve veřejně dostupných zdrojích. Částečně je spokojeno 33 % dotazovaných a jen 22 % v případě, že hledala nebo pracovala s těmito daty, je spokojeno.

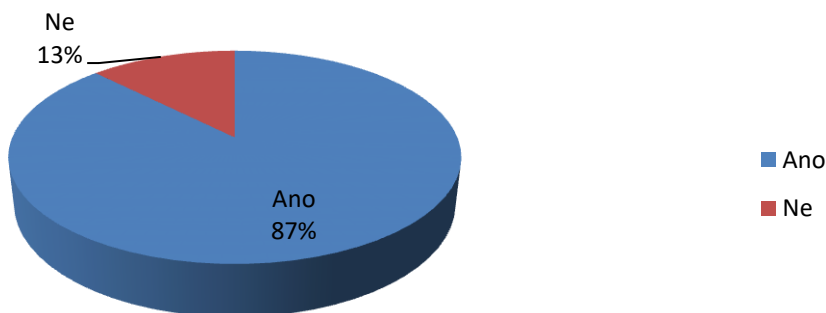
Poslední otázkou v dané kategorii nefinančních informací se týká názoru dotazovaného, které informace v dané oblasti považuje za důležité zveřejňovat.

40 % dotazovaných odpovědělo, že na danou skutečnost nemá názor, neboť tyto informace nepovažuje za důležité nebo neví, co si pod touto kategorií má představit. Zbylých 60 % si myslí, že důležité je zveřejňovat informace a současně samozřejmě i uskutečňovat dostatečnou komunikaci se stakeholdery, veřejností, obecně s širším okolím účetní jednotky.

4.2.2 Zaměstnanecká oblast

Informace o vyhledávání nebo práci s informacemi v zaměstnanecké oblasti zachycuje graf č. 6.

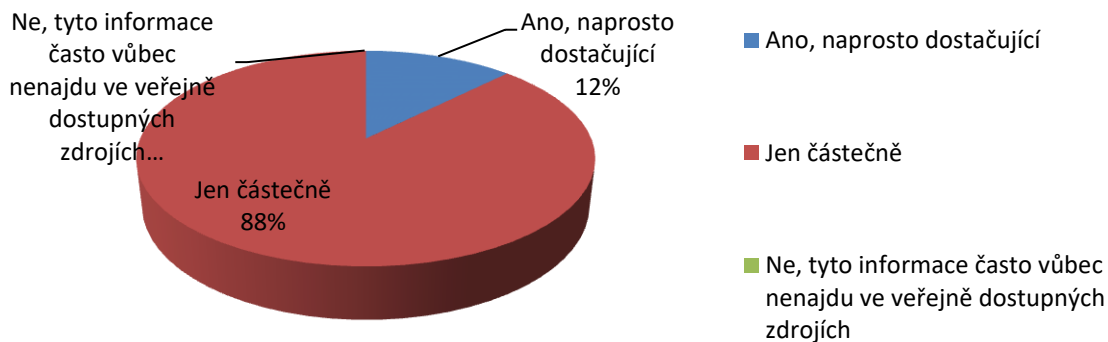
Graf 6 – Stav vyhledávání informací v zaměstnanecké oblasti

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 6 vyplývá, že 87 % dotazujících vyhledává a pracuje s informacemi v zaměstnanecké oblasti. Pro pouhých 13 % není tato oblast důležitá a informace nevyužívá.

Graf 7 – Míra spokojenosti se zveřejněnými informacemi v zaměstnanecké oblasti

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V zaměstnanecké oblasti má 88 % dotazovaných dojem, že informace jsou dostupné jen částečně, 12 % dotazovaných je se zveřejňovanými informacemi spokojena. V této kategorii se nenašel žádný stakeholder, který měl dojem, že tyto informace vůbec nenajde ve veřejně dostupných zdrojích.

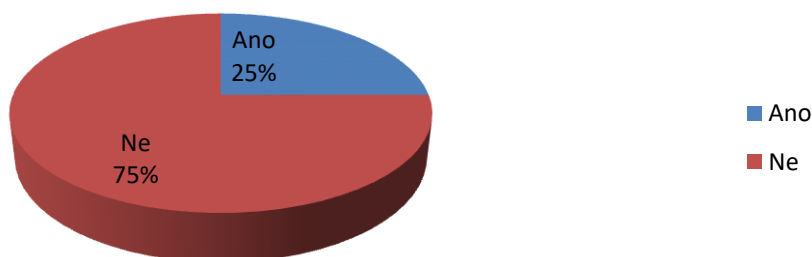
Z odpovědí na otázku, které informace v zaměstnanecké oblasti je důležité zveřejňovat, vyplynulo, že tato oblast je pro všechny stakeholdery důležitá a všichni našli téma, které je pro ně zásadní. Jedná se o následující témata:

- zásady firemní kultury,
- zaměstnanecké benefity,
- základní principy kolektivních smluv,
- vzdělávání zaměstnanců,
- kariérní růst,
- spokojenost zaměstnanců,
- důchodová problematika.

4.2.3 Oblast respektování lidských práv

Oblast respektování lidských práv je kategorie, u které nevyhledává informace 75 % dotazovaných. Graf č. 8 ukazuje, že tato oblast zajímá 25 % dotázaných.

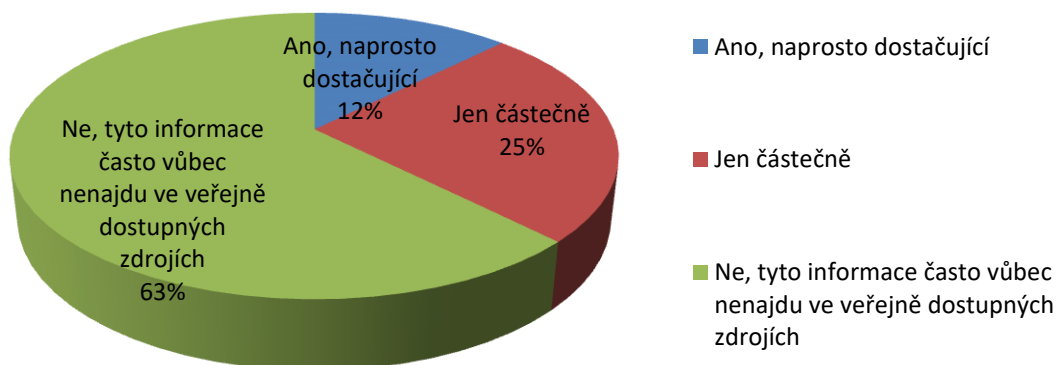
Graf 8 – Stav vyhledávání informací v oblasti respektování lidských práv

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Témata ohledně respektování lidských práv vyzvaní stakeholderi v 63 % vůbec nenachází ani ve výročních zprávách, ani na webových stránkách. 25 % tvrdí, že informace jsou k nalezení jen částečně a 12 % dotázaných informace našli a zdají se jim být dostatečné. Tyto skutečnosti zachycuje graf č. 9.

Graf 9 – Míra spokojenosti v oblasti respektování lidských práv

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

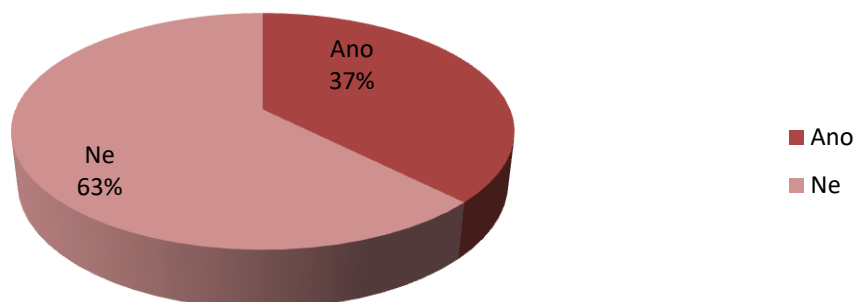
V oblasti respektování lidských práv dotazovaní uvedli, že je potřeba informovat o následujících tématech:

- genderová problematika,
- pravidla zaměstnávání mladistvých či menšin,
- ochrana mladistvých při práci.

4.2.4 Oblast boje proti korupci a úplatkářství

Informace v oblasti boje proti korupci a úplatkářství dle grafu č. 10 vyhledává 37 % dotázaných, naopak 63 % tyto informace vůbec nevyhledává a nepracují s nimi.

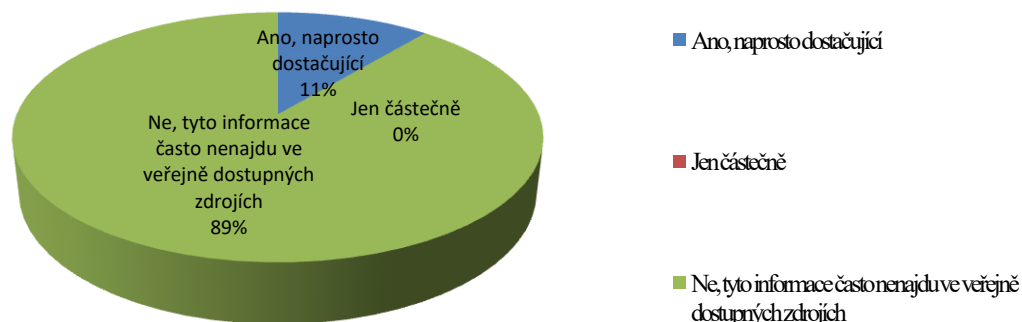
Graf 10 – Stav vyhledávání informací v oblasti boje proti korupci a úplatkářství

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Ovšem jak naznačuje graf č. 11, 89 % stakeholderů ani tyto informace nehledá. Je patrné, že tomuto tématu není ve veřejně dostupných zdrojích dán příliš velký prostor.

Graf 11 – Míra spokojenosti v oblasti boje proti korupci a úplatkářství

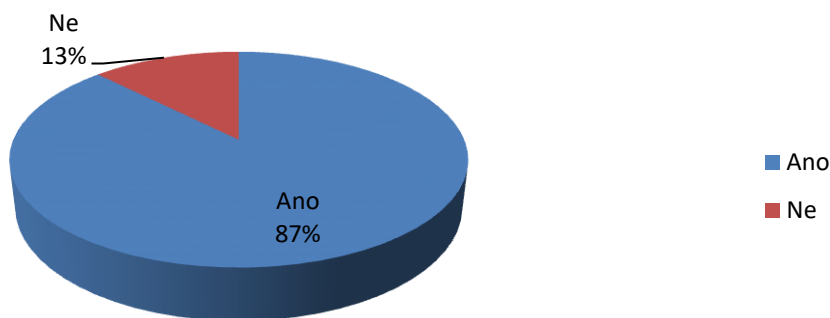

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

4.2.5 Oblast životního prostředí

Životní prostředí a jeho ochrana je téma, které zajímá většinu obyvatel a stalo se opravdu zdrojem mnoha diskuzí. Dostává se pomalu do předních příček zájmu i ze strany zájmových skupin v okolí firem. Jak je patrné z grafu č. 12, 87 % dotázaných je stejného názoru. Informace vyhledávají a pracují s nimi. Jen 13 % dotázaných se o tyto informace nezajímají.

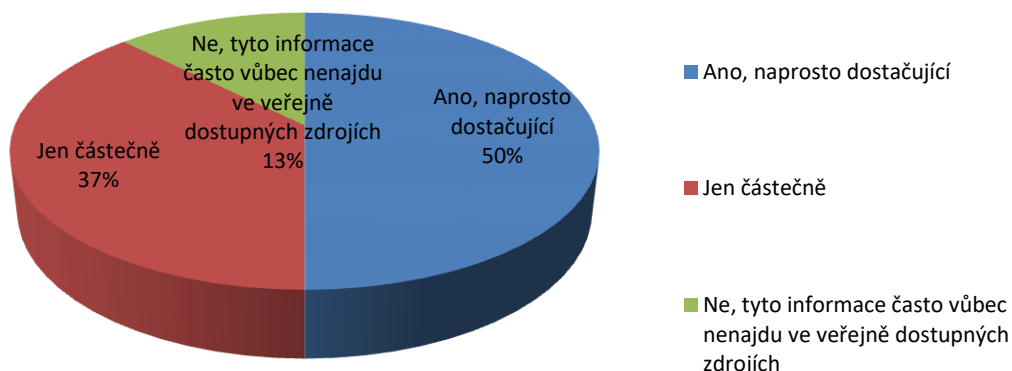
Graf 12 – Stav vyhledávání informací v oblasti životního prostředí

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Graf č. 13 ukazuje, že firmy toto téma berou vážně a o svých aktivitách v této oblasti současně i informují veřejnost. 50 % dotázaných má pocit, že zveřejněné informace jsou publikovány v množství a kvalitě. Částečně s tímto tvrzením souhlasí 37 % dotázaných. Zbylí dotázaní, tj. 13 % tyto informace nenašli.

Graf 13 – Míra spokojenosti v oblasti životního prostředí

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Dotázaní opět uvedli témata, která si podle jejich názoru přejí zveřejňovat:

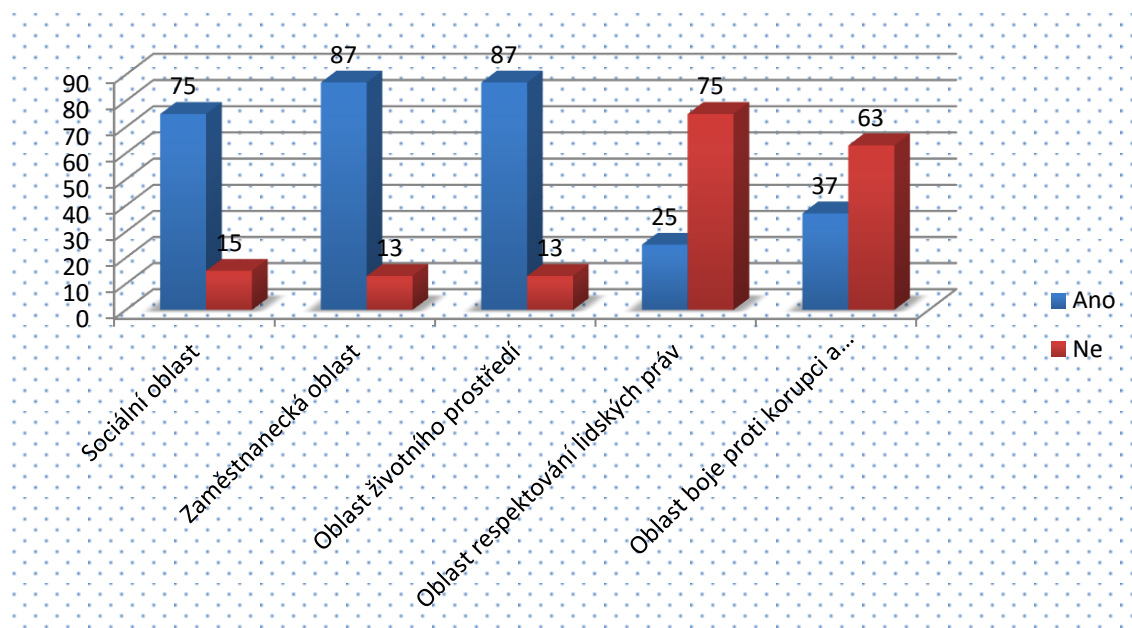
- vliv činnosti účetní jednotky na životní prostředí,
- jaké normy a do jaké míry splňuje firmy v oblasti ekologie či environmentální managementu,
- způsob nakládání s opady,
- téma uhlíkové stopy.

4.3 Syntéza poznatků z dotazníkového šetření

Z výzkumných otázek podávaných jednotlivým uživatelům nefinančních informací vyplývá, pouze 37 % pracuje s těmito informacemi aktivně. Jedná se především o majitele firem nebo jejich management. Zbylí uživatelé využívají tyto informace jen pasivně nebo vůbec. Aktivní uživatelé pak nejvíce spoléhají na zveřejněné informace ve výročních zprávách a hned na druhém místě jsou webové stránky účetních jednotek.

Z grafu č. 14 je možno vysledovat, že největší zájem ze strany stakeholderů je o oblast životního prostředí a zaměstnanecké otázky. Tyto oblasti zajímají 87 % dotázaných. Další jen o něco málo sledovanou oblastí je sociální problematika, kterou vyhledává 75 % dotázaných. Oblasti boje proti korupci a úplatkářství a oblast respektování lidských práv nejsou evidentně pro stakeholdery příliš zajímavé, neboť zájem o tyto informace je menší v řádu desítek procent oproti oblasti zaměstnanecké, sociální a oblast životního prostředí.

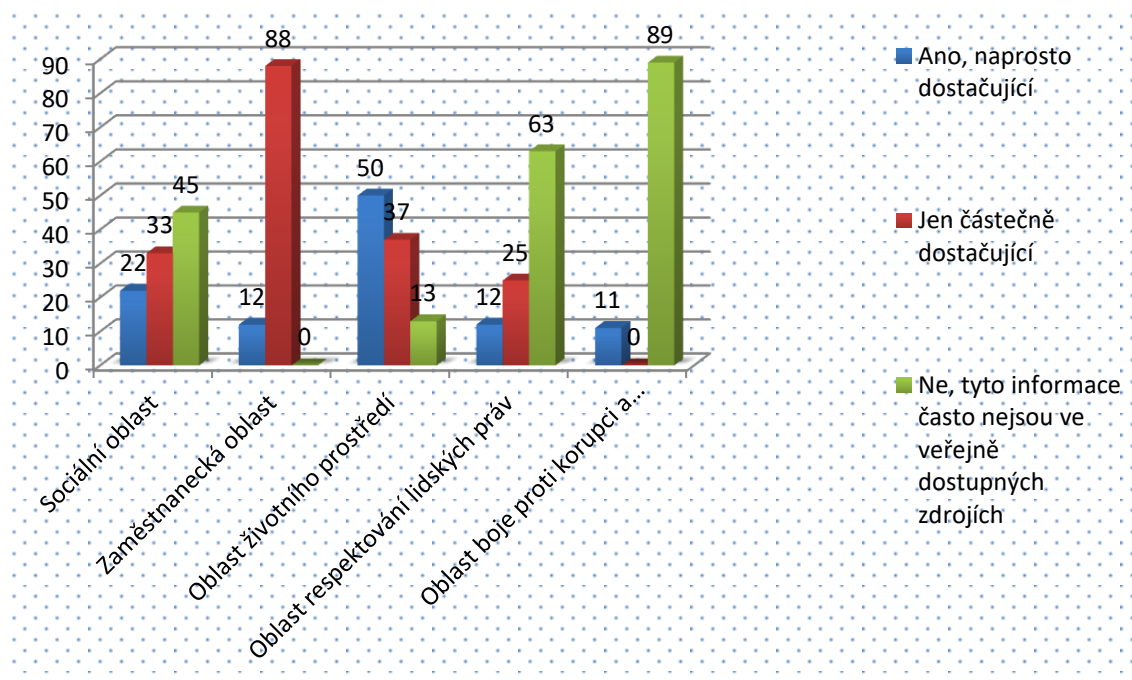
Graf 14 – Práce s nefinančními informacemi v zkoumaných oblastech

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Graf č. 15 ukazuje, do jaké míry mají stakeholderi nefinanční informace k dispozici v jednotlivých zkoumaných oblastech.

Graf 15 – Míra uspokojení zveřejněných nefinančních informací v daných oblastech

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Jako dostačující míra zveřejnění se jeví pouze informace z oblasti životního prostředí. Jedná se o 50 % stakeholderů, kteří se takto vyjádřili. O ostatních oblastech se stakeholderi domnívají, že buď informace chybí, nebo jsou uvedeny v míře, které je uspokojí jen částečně. Oblast, kde informace dle názorů dotázaných chybí úplně, vévodí oblast boje proti korupci a hned na druhém místě je oblast respektování lidských práv.

Stakeholderi mají dle výsledků dotazování narůstající zájem o informace z nefinančního okolí podniků. Zveřejněné nefinanční informace je plně neuspokojují. O společensky diskutovaných nefinančních tématech ve svém okolí v souvislosti s fungujícími firmami by rádi byli více informováni.

Veřejné informace zveřejňované firmami se primárně zaměřují nejvíce na oblast ochrany životního prostředí a zaměstnanecké otázky. V oblasti sociální a dvou zmíněných oblastí s nejnižší mírou uspokojení stakeholderů (respektování lidských práv a oblast boje proti korupci) je informovanost poměrně na malé úrovni.

Stakeholderi mají dle výsledků dotazování narůstající zájem o informace z nefinančního okolí podniků. Zveřejněné nefinanční informace je plně neuspokojují. O společensky diskutovaných nefinančních tématech ve svém okolí v souvislosti s fungujícími firmami by rádi byli více informováni.

5. Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací v ČR pro zvolené typy podniků

Tato část práce je věnována výzkumu významu nefinančního reportingu v účetních systémech podnikatelských subjektů v České republice. Výzkum je zaměřen na podnikatelské subjekty nacházející se v plzeňském kraji bez ohledu na obor podnikání. V první polovině se výzkum bude týkat analýze úrovně vykazování nefinančních informací středních a velkých účetních jednotek. V druhé části této analýzy bude výzkum zaměřen na velké účetní jednotky a na skutečnost, zda tyto účetní jednotky vykazují nefinanční informace v souladu s požadavky Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví nebo je obvyklé, že vykazují informace v sledovaných kategoriích nad rámec tohoto zákona. Bude posouzeno, zda má vliv na zveřejňování nefinančních informací skutečnost, že firma vykazuje účetní závěrku pouze dle českých předpisů nebo povinnost vykazovat účetní závěrku podle mezinárodních předpisů IAS/IFRS.

Všechny sledované účetní jednotky analyzované v této práci mají povinnost ověření účetní závěrky auditorem. Tato povinnost vychází ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví v § 20. V podnikatelské sféře je směřodonné pro tuto povinnost správné zařazení do příslušné kategorie účetních jednotek a provedení testu povinnosti auditu účetní závěrky. Mezi povinnosti účetních jednotek v rámci vyhotovení účetní závěrky patří tvorba a zveřejnění výroční zprávy, která je součástí prováděného auditu. Všechny zkoumané jednotky podléhají povinnosti ověření účetní jednotky auditorem.

Výskyt nefinančních informací bude vyhledáno a analyzováno z následujících zdrojů:

- webové stránky,
- příloha účetní závěrky,
- výroční zpráva.

Pro potřeby první části výzkumu jsou vybrané účetní jednotky rozděleny na dvě skupiny dle kategorizace účetních jednotek:

- **střední účetní jednotky,**
- **velké účetní jednotky.**

Pro potřeby druhé části výzkumu jsou velké účetní jednotky rozděleny na dvě skupiny:

- **velké účetní jednotky – účetnictví vedeno pouze dle českých právních předpisů,**

- velké účetní jednotky – účetnictví je vedeno dle českých právních předpisů, ale současně mají tyto jednotky povinnost vést účetnictví dle předpisů IAS/IFRS.

5.1 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací středních a velkých účetních jednotek

Pro účely výzkumu bylo vybráno 50 středních účetních jednotek a 50 velkých účetních jednotek dle kategorizace na základě Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zkoumané informace jsou čerpány z veřejně dostupných zdrojů, tj. z povinně zveřejněných účetních závěrkách, ve výročních zprávách, přílohách k účetní závěrce a na webových stránkách jednotlivých firem. Při analýze těchto dokumentů je uveden seznam opakujících se témat ve sledovaných kategoriích.

Zde je stanovena výzkumná otázka:

Liší se míra vykazování nefinančních informací u středních a velkých účetních jednotek v řádech desítek procent?

U každého tématu jednotlivých kategorií je vyčíslena absolutní četností a relativní četností. Absolutní četnost představuje údaj o počtu podniků, které dané téma v dané oblasti uvádějí a zveřejňují do veřejně přístupných zdrojů, a údaj o relativní četnosti znamená procento podniků, u kterých se objevuje dané téma.

Následně je proveden kvantitativní výzkum počtu informací v jednotlivých kategoriích. Porovnání bude naměřeným mediánem počtu informací v jednotlivých kategoriích. Následně je u každé kategorie vytvořen graf, kde je znázorněn rozsah údajů k jednotlivým zkoumaným kategoriím.

5.1.1 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací středních účetních jednotek

U každé střední účetní jednotky byla provedena analýza zveřejněných nefinančních informací ve veřejně dostupných zdrojů (výroční zpráva účetní jednotky, příloha k účetní závěrce účetní jednotky, webové stránky účetních jednotek).

V následující části jsou prezentována nejčastěji uváděná témata každé ze zkoumaných kategorií. U každého druhu informace je sledována absolutní četnost informace a relativní četnost informace. Absolutní četnost vyjadřuje počet podniků, u kterých se daný druh informace vyskytuje ve zkoumaných zdrojích. Relativní četnost znamená

vypočtené procento podniků z celkové skupiny středních jednotek, u kterých se daný druh informace vyskytuje.

a) Životní prostředí

V tabulce č. 4 jsou uvedena nejčastěji se vyskytující témata v oblasti životního prostředí ve zveřejňovaných zdrojích středních účetních jednotek.

Tabulka 4 – Zveřejňovaná témata v oblasti životního prostředí u středních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Nakládání s odpady	25	50 %
2.	Spotřeba energie	16	33 %
3.	Sledování emisí	8	16 %
4.	Nastavení procesů k ochraně životního prostředí	8	16 %
5.	Sledování uhlíkové stopy	7	14 %
6.	Recyklace tepla	7	14 %
7.	Minimalizace odpadů	7	14 %
8.	Sanace	5	10 %
9.	Rekultivace krajiny	5	10 %
10.	Využívání druhotných surovin	2	4 %
11.	Zajištění efektivity dodavatelské sítě s ohledem na dopady na životní prostředí	2	4 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z tabulky č. 4 je patrné, že nejvíce firem se věnuje tématu nakládání s odpady. Tomu se věnuje 50 % sledovaných firem z kategorie středních jednotek. Téma odpadového hospodářství už i u středních jednotek nabývá na významnosti. Druhým nejvíce vyskytujícím se údajem je spotřeba energie. Tu zmiňuje ve svých zdrojích 33 % sledovaných účetních jednotek. Ostatní témata z oblasti životního prostředí se vykytují jen velmi zřídka, tj. u malého procenta účetních jednotek (4 – 16 %).

b) Sociální oblast

V tabulce č. 5 jsou prezentována témata ze sociální oblasti nefinančních informací. Tato témata se u kategorie středních jednotek ve zveřejněných dokumentech příliš nevyskytují. Jedná se o velmi malou skupinu středně velkých účetních jednotek, které se zapojují do spolupráce s místními komunitami, regiony nebo pořádají různé sociální akce. Případně je možné, že se to pouze ve svých dokumentech neuvádí.

Tabulka 5 – Zveřejňovaná témata v sociální oblasti u středních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Pomoc v místních regionech	9	18 %
2.	Spolupráce s místními komunitami	9	18 %
3.	Kvalita poskytovaných služeb	8	17 %
4.	Charitativní a kulturní akce	8	17 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Veškeré nefinanční informace v sociální oblasti se zaměřují na spolupráci se stakeholdery na úrovni místních komunit nebo regionů. Pro zákazníky je určitě zajímavé téma kvality poskytovaných služeb. Všechna témata jsou zastoupena téměř rovnoměrně.

c) Zaměstnanecká oblast

Poskytování zaměstnaneckých benefitů jsou dle tabulky č. 6 zastoupeny v největší míře, tj. uvádí je 50 % zkoumaných společností. Na druhém místě se firmy zabývají nastavením pracovních procesů, tj. 33 % firem tyto informace uvádí.

Tabulka 6 – Zveřejňovaná témata v zaměstnanecké oblasti u středních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Poskytování zaměstnaneckých benefitů	25	50 %
2.	Nastavení pracovních procesů	16	33 %
3.	Péče o zdraví zaměstnanců	8	16 %
4.	Profesní rozvoj, vzdělávání	8	16 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Na stejné vykazované úrovni můžeme sledovat četnost u otázek péče o zdraví zaměstnanců a rozvoj a profesní růst. Toto uvádí 16 % zkoumaných firem.

d) Oblast respektování lidských práv

Komentovaná oblast respektování lidských práv se ve veřejných dokumentech firem nevyskytuje příliš často. Toto je patrné z tabulky č. 7.

Tabulka 7 – Vyskytující se informace v oblasti respektování lidských práv

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Jednání v souladu s lidskými právy	5	10 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V podstatě se u středních účetních jednotek jedná jen o krátkou informaci, ve které se uvádí, že firma jedná v souladu s lidskými právy. Žádné podrobnější informace střední jednotky k tomuto tématu neuvádí. Tuto informaci uvádí 10 % sledovaných firem.

e) Oblast boje proti korupci a úplatkářství

Podobně jako oblast respektování lidských práv je na tom i oblast boje proti korupci a úplatkářství. Tento druh informací se u středních účetních jednotek objevuje velmi málo, témata jsou zachycena v tabulce č. 8.

Tabulka 8 – Vyskytující se informace v boji proti korupci a úplatkářství

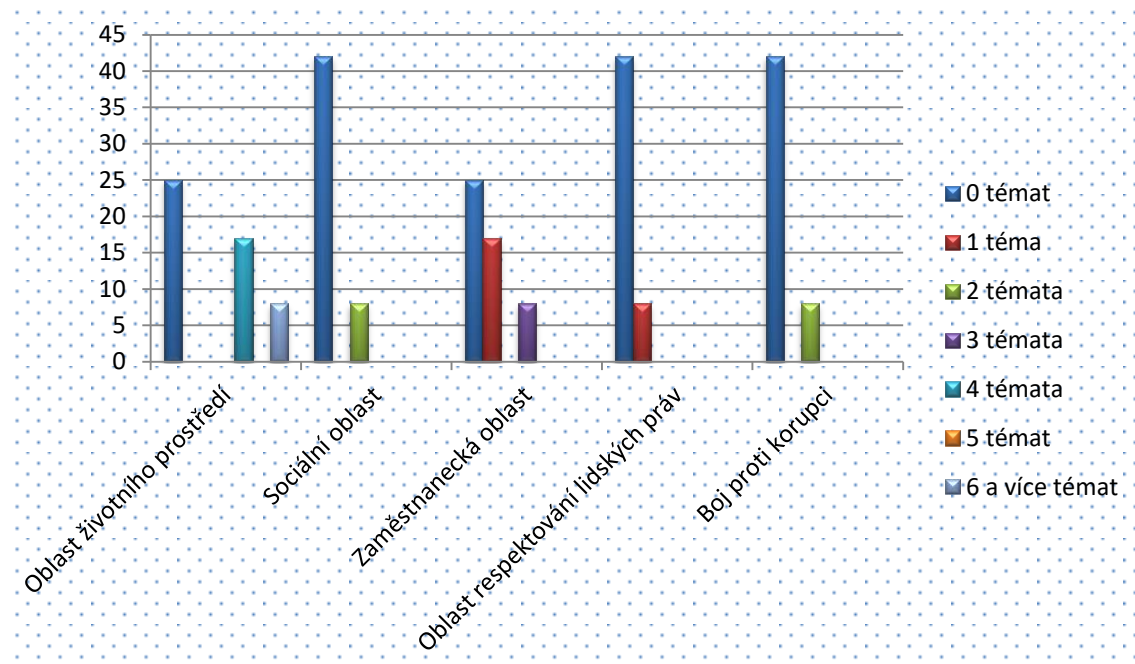
Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Školení v oblasti kartelového práva a zásad při získávání veřejných zakázek	4	17 %
2.	Existence etického kodexu	4	17 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Zásadním tématem je tvorba etického kodexu, kterou se některé firmy dle svých prohlášení řídí. Firmy se zmiňují i o preventivním školení v oblasti kartelového práva a zásad při účasti na veřejných zakázkách. Tyto informace uvádí u obou témat 17 % analyzovaných firem.

Na základě získaných dat o počtu informací zveřejněných v daných kategoriích je vytvořen graf č. 16.

Graf 16 – Počet nefinančních informací podle zkoumaných kategorií u středních jednotek

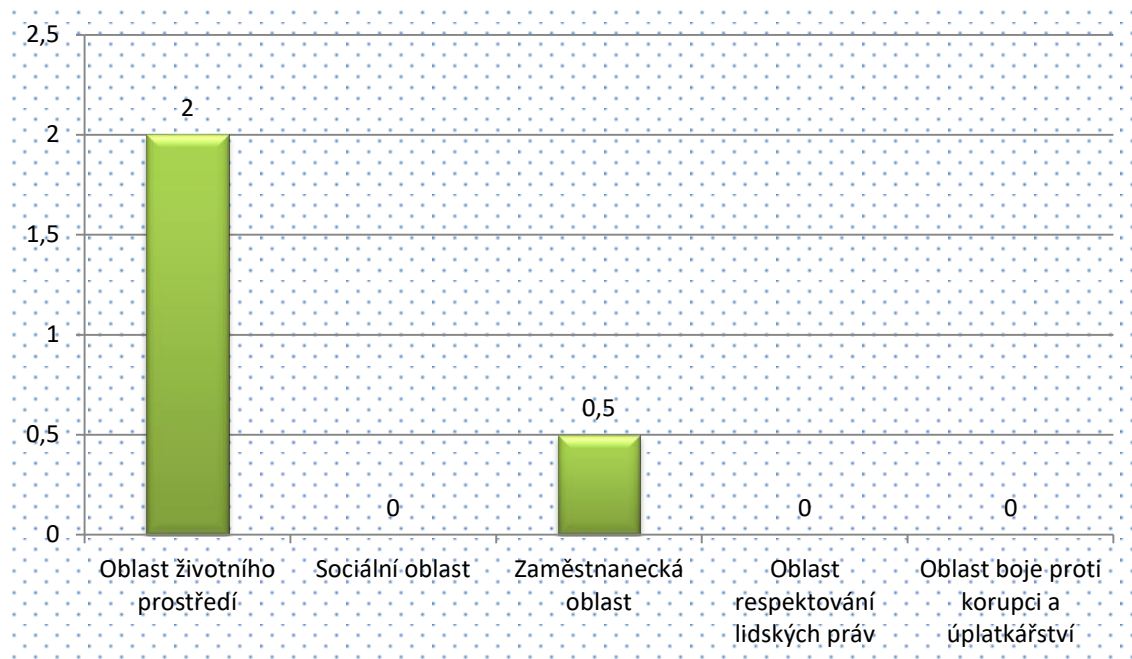

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z tohoto grafu je vidět, že střední jednotky nepovažují zveřejnění nefinančních informací v mnoha případech za důležité. Informace v oblasti respektování lidských práv, boji proti úplatkářství či v sociální oblasti neposkytuje veřejně 42 účetních jednotek z celkového množství 50. Pozornost věnují tyto účetní jednotky životnímu prostředí nebo zaměstnanecké oblasti.

Z informací o počtu témat, která firmy zveřejňují je spočítán medián pro jednotlivé sledované kategorie.

Graf 17 – Medián počtu zveřejněných témat v jednotlivých kategoriích u středních účetních jednotek

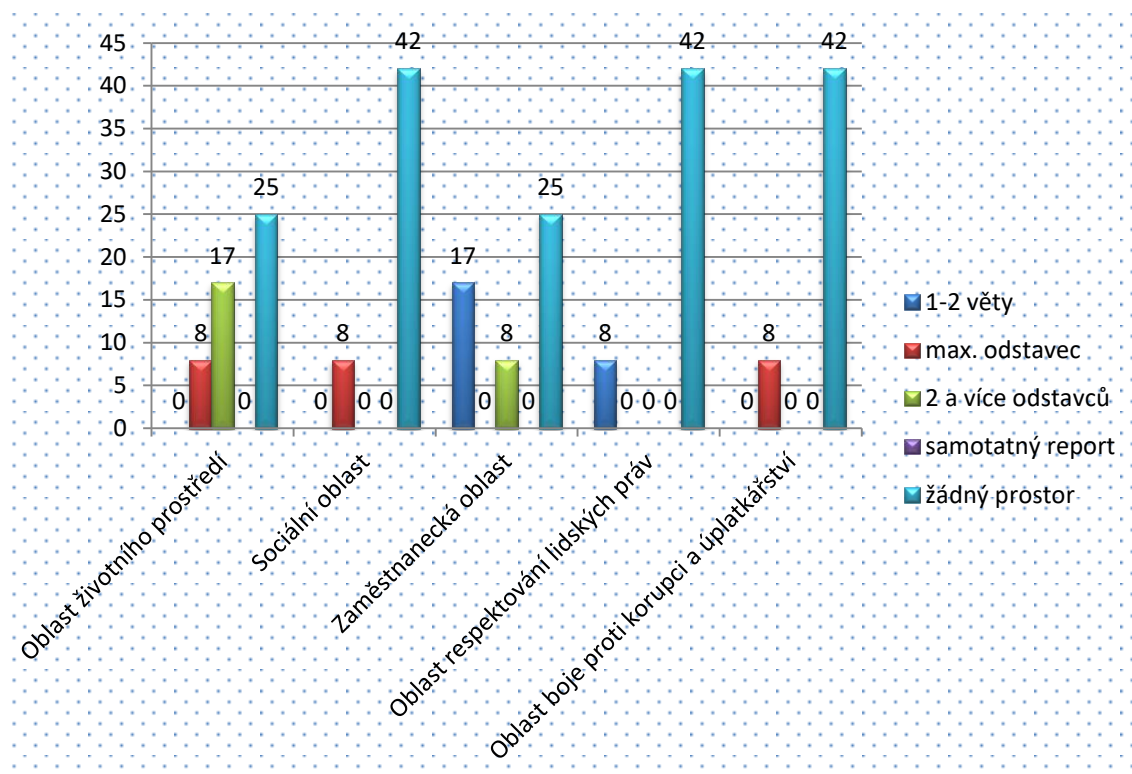
Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 17 je patrné, že medián počtu uváděných informací má jednoznačně největší hodnotu v oblasti životního prostředí. Ovšem i tato střední hodnota je rovna pouze hodnotě 2. Hodnota mediánu je nízká, neboť velké množství analyzovaných firem se těmto oblastem vůbec nevěnuje a zveřejňuje nulový počet informací. Na druhém místě je zaměstnanecká oblast s hodnotou mediánu 0,5. V ostatních oblastech sice některé informace lze najít, ale počet firem, které příslušné nefinanční informace v sociální oblasti, oblasti respektování lidských práv a v oblasti boje proti korupci a úplatkářství neuvádí, je podstatná část.

Pro rozsah informací ve zkoumaných oblastech jsou určeny následující stupně množství informací:

- maximálně 1 – 2 věty,
- maximálně jeden odstavec,
- 2 a více odstavců,
- samostatný report (např. celý oddíl ve výroční zprávě, nebo samostatná záložka na webových stránkách),
- žádný prostor.

Graf 18 – Rozsah nefinančních informací dle kategorií středních účetních jednotek

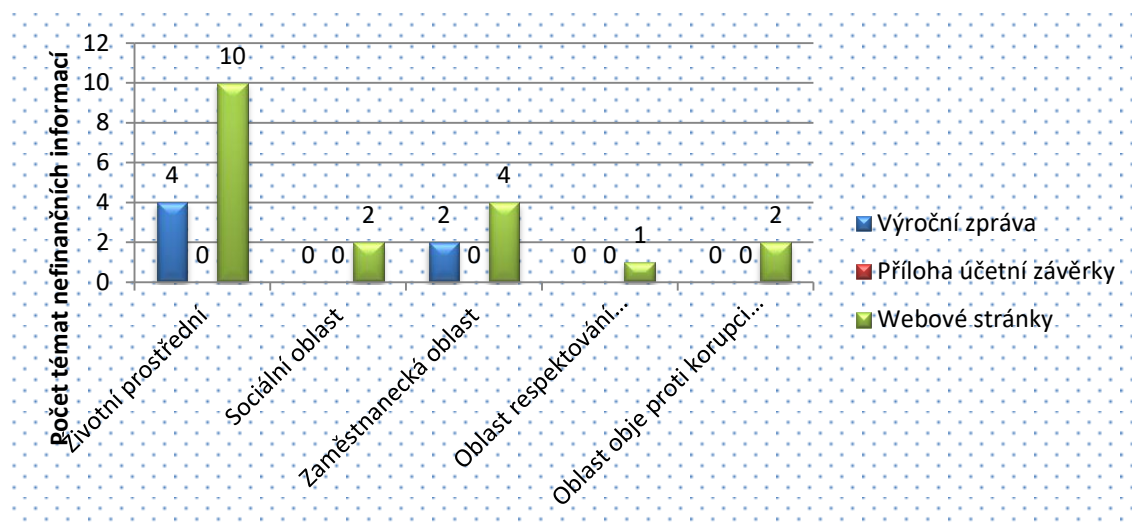

Zdroj: vlastní zpracování 2019

U středních jednotek je z grafu č. 18 patrné, že jednotlivým zkoumaným kategoriím věnují pouze krátkou zmínku a téma nerozvádí. Tento trend vévodí ve všech kategoriích. Sledované jednotky si nevytváří samostatný dokument s nefinančními informacemi, naopak některé střední jednotky je ani nezařadí do svých výročních zpráv nebo příloh k účetním závěrkám.

Graf č. 19 znázorňuje rozdělení počtu témat do jednotlivých zdrojů. Největší množství nefinančních informací se střední účetní jednotky snaží včlenit na své internetové stránky. Opět nejvíce zmiňované je téma životního prostředí a na druhém místě je zaměstnanecká oblast. Ostatní témata jsou ve velmi malém zastoupení. Do výročních zpráv firmy zařazuje nevíce informace o životním prostředí a zaměstnanecké informace. Přímo do přílohy k účetní závěrce zkoumané firmy tyto informace nedávají.

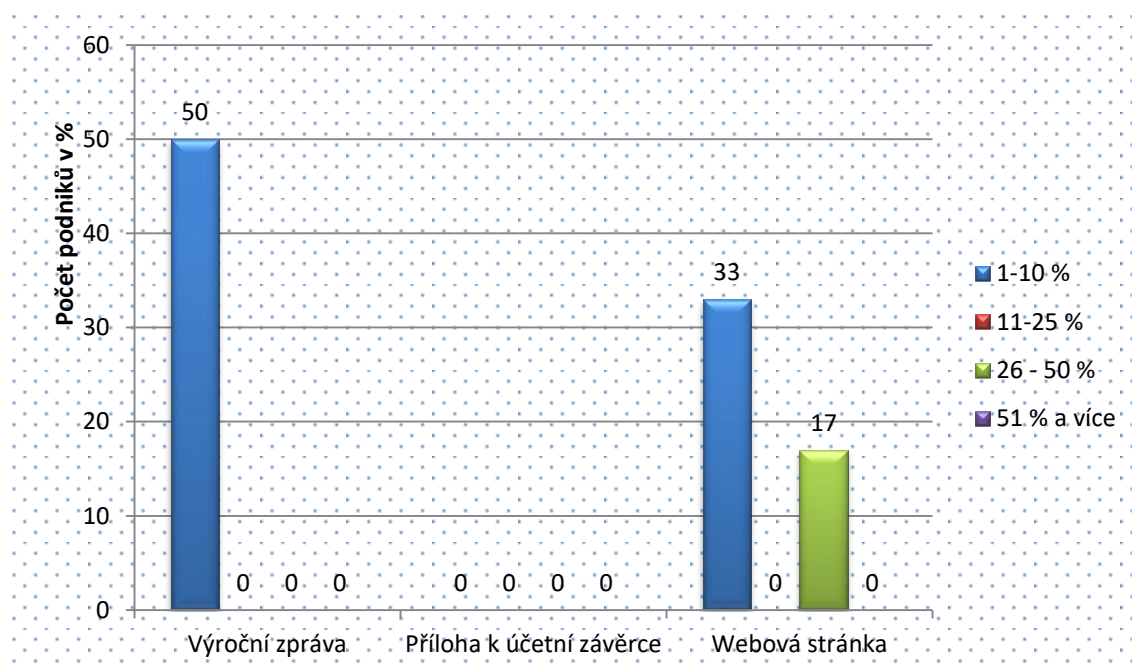
Graf 19 – Oblasti výskytu nefinančních informací u středních účetních jednotek

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Pro úplnou představu úrovně zveřejnění nefinančních informací středních účetních jednotek je stanovení rozsahu množství informací, které jsou uvedeny v procentech.

Graf 20 – Prostor věnovaný nefinančním informacím ve zveřejněných zdrojích u středních účetních jednotek

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Ve výročních zprávách zaujímají sledované nefinanční informace u 50 % zkoumaných účetních jednotek prostor mezi 1- 10 % celkového obsahu zprávy. Na internetových stránkách má 33 % podniků rozsah nefinančních informací mezi 1 -10 %, 17 % podniků věnuje tomuto účelu větší prostor mezi 26 -50 %.

5.1.2 Analýza úrovně zveřejňování nefinančních informací velkými účetními jednotkami

U každé analyzované velké účetní jednotky byla stejným způsobem jako u středních účetních jednotek provedena analýza zveřejněných nefinančních informací z veřejně dostupných zdrojů (výroční zpráva účetní jednotky, příloha k účetní závěrce účetní jednotky, webové stránky účetních jednotek). Zjištěné údaje jsou opět shodně jako středních účetních jednotek použity do následujících tabulek a grafů.

Tabulka 9 – Vyskytující se informace v oblasti životního prostředí u velkých účetních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Nakládání s odpady – minimalizace a odstraňování	45	90 %
2.	Snižování spotřeby energie a vody	36	72 %
3.	Redukování emisí, uhlíkové stopy	32	64 %
4.	Zvýšení energetické účinnosti	32	64 %
5.	Recyklace vody, odpadů a jiných materiálů	30	60 %
6.	Kvalita odpadních vod	25	50 %
7.	Výroba ekologicky šetrných výrobků	12	24 %
8.	Rekultivace krajiny	10	20 %
9.	Sanace	10	20 %
10.	Těžba surovin	8	16 %
11.	Používání solárních panelů	6	12 %
12.	Měření chemických škodlivin při změně technologie	5	10 %
13.	Podpora domácího ekologického zemědělství	5	10 %
14.	Energetické hodnocení při výrobě	3	6 %
15.	Podpora domácího zemědělství	2	4 %
16.	Veřejné úklidové akce	2	4 %
17.	Jaderná bezpečnost	1	2 %
18.	Respektování chráněných území, živočichů a rostlin	1	2 %
19.	Ochrana ptactva	1	2 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V tabulce č. 9 jsou uvedena témata v oblasti životního prostředí, kterým firmy považují za důležité a věnují jim prostor ve svých dokumentech. Je evidentní, že velké účetní jednotky jsou si vědomi důležitosti informovat o dopadech svého podnikání na životní prostředí svoje okolí a současně se i snaží popsat činnosti, které firma podniká pro zlepšení stavu životního prostředí ve svém okolí. Firmy se prezentují různými

veřejnými akcemi nebo certifikáty. Nejvíce obje­vované téma je oblast nakládání s odpady. O tom se zmiňuje 92 % analyzovaných firem. Hned dalším nejdiskutovanějším tématem je oblast snižování spotřeby energie a vody, o tomto informuje 72 % firem a na třetím místě je redukování emisí a uhlíku. Tomuto se věnuje 64 % sledovaných firem.

Tabulka č. 10 představuje objevující se témata v sociální oblasti. 52 % firem považuje za důležitou kvalitu poskytovaných služeb. Na stejné 50%ní úrovni je pak pomoc v místních regionech, komunitách nebo charitativní akce.

Tabulka 10 – Vyskytující se informace v sociální oblasti u velkých účetních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Kvalita poskytovaných služeb	26	52 %
2.	Pomoc v místních regionech	25	50 %
3.	Spolupráce s místními komunitami	25	50 %
4.	Charitativní a kulturní akce	25	50 %
5.	Podpora zákazníků	20	40 %
6.	Spolupráce s dodavateli	5	10 %
7.	Spolupráce se školskými zařízeními	4	8 %
8.	Výchova učňů, talentů	4	8 %
9.	Odpovědná konzumace	2	4 %
10.	Odpovědná reklama	2	4 %
11.	Pravidla pro zodpovědný obsah sociálních sítí	2	4 %
12.	Existence infocenter pro zákazníky, poradny	1	2 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z veřejných zdrojů je možné postřehnout, že se firmy účastní různorodých veřejných soutěží, dokonce i mezinárodních. Jedná se především o velké účetní jednotky, které mají konsolidovanou účetní závěrku. Jedná se o soutěže typu např. Quality Innovation Award, Cena hejtmana, Exportér roku ... a další.

Tématům v zaměstnanecké oblasti firmy se podle tabulky č. 11 věnuje poměrně dostatek prostoru. Nejvíce obje­vované téma jsou zaměstnanecké benefity, kterými se veřejně věnuje 76 % firem.

Dalším důležitým tématem je vzdělávání a profesní rozvoje zaměstnanců, celkem 72 % analyzovaných účetních jednotek ho považuje za důležité téma pro zveřejnění svému okolí.

Tabulka 11 – Vyskytující se informace v zaměstnanecké oblasti u velkých účetních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Poskytování zaměstnaneckých benefitů	38	76 %
2.	Profesní rozvoj, vzdělávání	36	72 %
3.	Bezpečnost práce a zaměstnanců	26	52 %
4.	Péče o zdraví zaměstnanců	26	52 %
5.	Nastavení pracovních procesů	25	50 %
6.	Minimalizace pracovních rizik	14	28 %
7.	Otevřená komunikace se zaměstnanci	4	8 %
8.	Podpora flexibilní pracovní doby	4	8 %
9.	Právo na vytvoření odborů	2	4 %
10.	Nábor nových zaměstnanců	2	4 %
11.	Vztahy mezi zaměstnanci a managementem	2	4 %
12.	Nárok na odchod do důchodu	2	4 %
13.	Nemoci z povolání	2	4 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Tabulka č. 12 vymezuje vyskytující se informace v oblasti respektování lidských práv. U velkých účetních jednotek je jejich výčet o něco početnější než u středních účetních jednotek. Většinou se jedná o obecnou informaci, že firemní jednání a kultura podniku je provozování v souladu s lidskými právy, tuto skutečnost uvádí 34 % firem.

Tabulka 12 – Vyskytující se informace v oblasti respektování lidských práv u velkých účetních jednotek

Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Jednání v souladu s lidskými právy	17	34 %
2.	Existence etického kodexu	14	28%
3.	Genderová otázka	10	20 %
4.	Rovné příležitosti	3	6 %
5.	Podpora diverzity, akceptace rozdílů, vzájemný respekt	3	6 %
6.	Tvorba kultury spolupráce	2	4 %
7.	Ochrana osobní údajů	2	4 %
8.	Integrace zaměstnanců po návratu z MD, RD	2	4 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V další oblasti boje proti korupci a úplatkářství je dle tabulky č. 13 je viditelné, že tato témata velké firmy považují za podstatné náměty k diskusi.

Tabulka 13 – Vyskytující se informace v oblasti boje proti korupci a úplatkářství velkých účetních jednotek

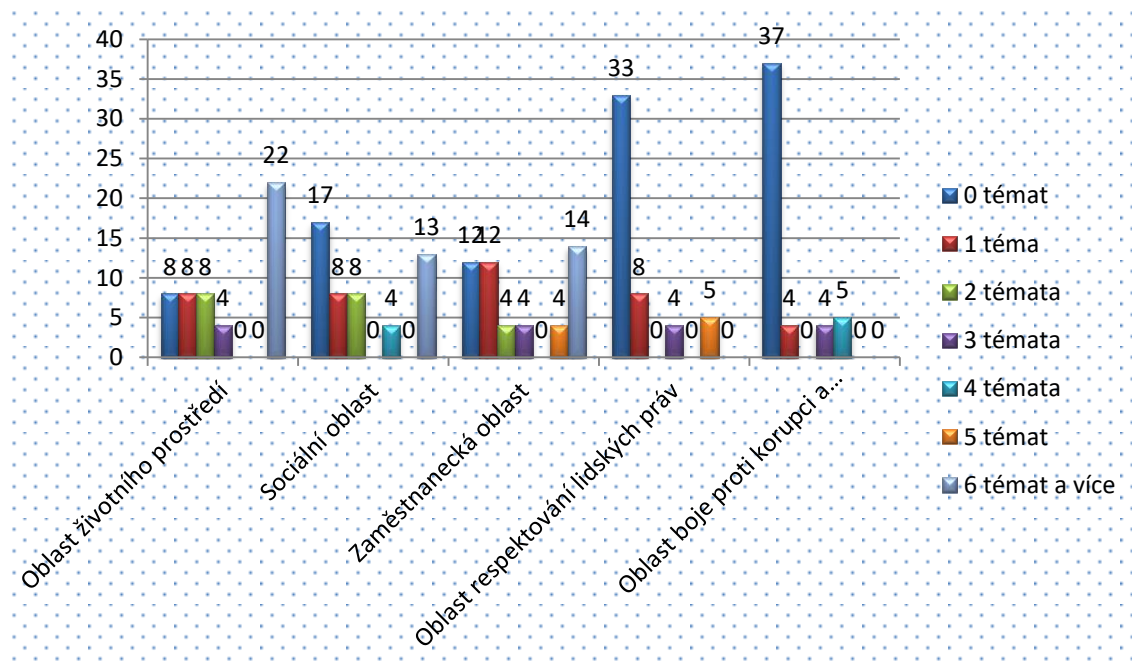
Pořadí	Druh	Absolutní četnost	Relativní četnost
1.	Existence firemního etického kodexu	12	24 %
2.	Školení v oblasti kartelového práva a zásad při získávání veřejných zakázek	10	20 %
3.	Vnitřní kontrolní systém	10	20 %
4.	Zavádění opatření proti korupčním rizikům		
5.	Zneužití postavení	4	8 %
6.	Zneužití důvěrných informací	4	8 %
7.	Prevence – pravidelná školení zaměstnanců (např. simulace podvodných scénářů)	2	4 %
8.	Apolitické chování vůči orgánům státní správy	2	4 %
9.	Sřet zájmů	2	4 %
10.	Opatření proti praní špinavých peněz	2	4 %
11.	Financování terorismu	1	2 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 21 je vidět, že počet nefinančních informací podle zkoumaných kategorií u velkých jednotek je podstatně rozmanitější než u účetních jednotek středních. Opět je ovšem vidět, že ne všechny účetní jednotky se těmto daným tématům věnují ve svých zveřejněných zdrojích. Zde jsou velké rozdíly mezi počtem zveřejněných údajů u jednotlivých firem. Zatímco některé firmy věnují některým kategoriím velký prostor, jiné firmy tyto informace vůbec neuvádějí. Ze sledovaných zdrojů bylo možné vysledovat, že pokud už velká firma věnuje energii do zveřejnění nefinančních informací, tak se většinou zaměří na jednu či dvě sledované kategorie podrobněji podle povahy své činnosti a ostatních kategorií se ve zprávách či webových stránkách pouze krátce zmíní velmi stručnou informací. Téma životní prostředí okomentuje poměrně i komentáři 22 firem ze sledovaných 50. Opět i sociální a zaměstnanecké oblasti věnují firmy poměrně velký prostor. Více než 6 témat rozebírá v sociální oblasti 13 firem ze sledovaných 50 a v zaměstnanecké oblasti je to 14 firem ze sledovaných 50. Ovšem oblast respektování lidských práv a oblast boje proti korupci dosti za ostatními zaostává. 33 účetních jednotek z 50 se o oblasti respektování lidských práv vůbec nezmíní

a stejně tak 37 účetních jednotek se o oblasti boje proti korupci a úplatkářství vůbec ve svých veřejných dokumentech nezminí.

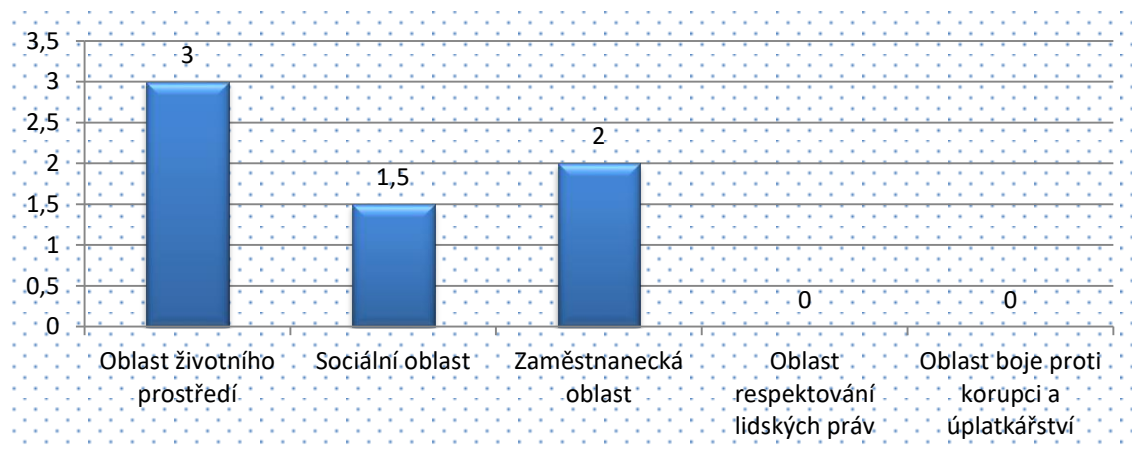
Graf 21 – Počet nefinančních informací podle jednotlivých kategorií u velkých účetních jednotek

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Stejným způsobem jako u středních jednotek bude z počtu vyskytovaných témat jednotlivých kategorií spočten medián pro jednotlivé zkoumané kategorie. Z informací o počtu témat, která firmy zveřejňují je spočítán medián pro jednotlivé sledované kategorie. Tento výsledek je vidět na grafu č. 22.

Graf 22 – Medián počtu témat jednotlivých kategorií u velkých účetních jednotek

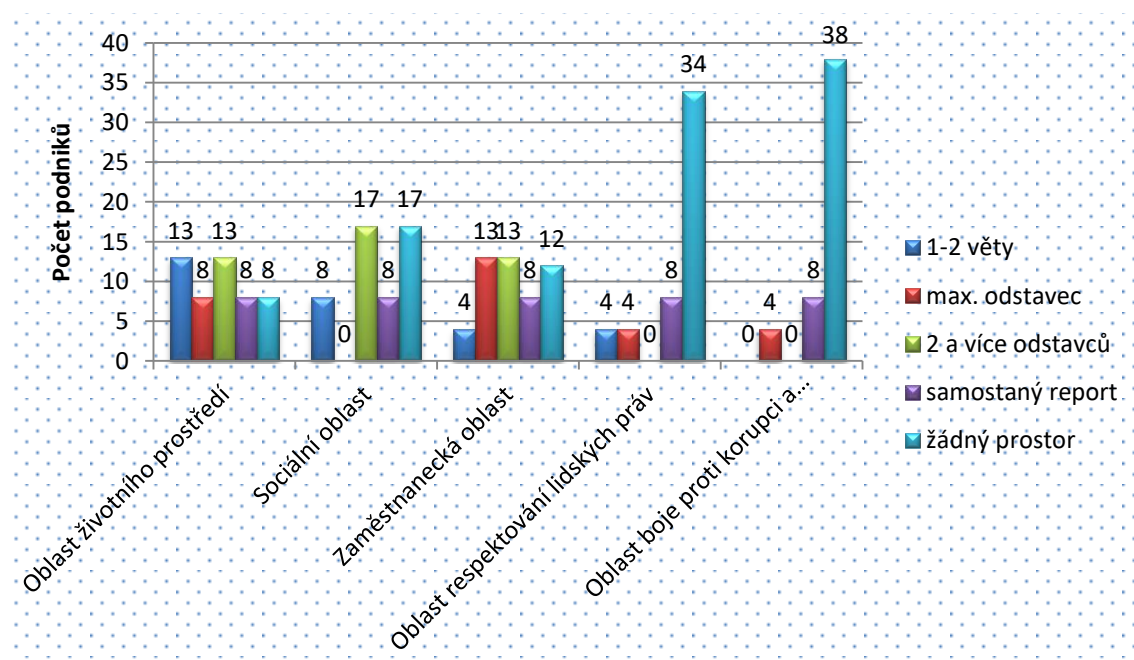

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Největší medián je naměřen v oblasti životního prostředí, na druhém místě je zaměstnanecká oblast a následuje sociální oblast. V dalších dvou kategoriích (oblast respektování lidských práv a oblast boje proti korupci a úplatkářství) vyšla nulová hodnota mediánu. V těchto dvou oblastech je množství vykazovaných informací na velmi rozdílné úrovni. 33 – 37 % podniků ze sledovaných padesáti, vůbec tyto informace neuvádí.

Graf č. 23 znázorňuje rozsah nefinančních informací v jednotlivých sledovaných kategoriích. Velké účetní jednotky věnují nefinančním informacím již více prostoru než střední účetní jednotky.

Graf 23 – Rozsah nefinančních informací dle kategorií velkých účetních jednotek

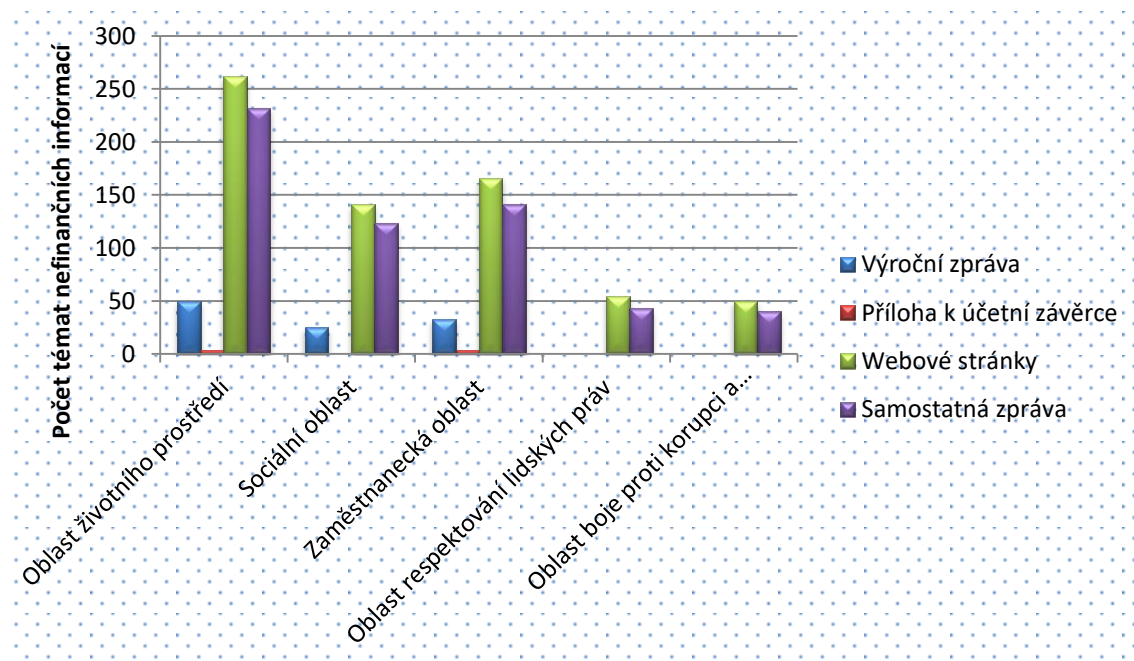
Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Dvě třetiny analyzovaných firem všech pět oblastí náležitě okomentují a popíší své aktivity. Ovšem i mezi velkými účetními jednotkami se stále nachází velké množství firem, které oblast respektování lidských práv a oblast boje proti korupci vůbec nezmíní. Konkrétně více než 30 % analyzovaných firem těmto oblastem nevěnuje vůbec žádnou pozornost.

Firmy nejčastěji využívají ke zveřejnění nefinančních témat webové stránky, toto je zřetelné z grafu č. 24. Jen zlomek témat je zveřejněn ve výročních zprávách a v příloze účetních závěrek jsou nefinanční informace zveřejněny opravdu výjimečně a ve velmi

zanedbatelném rozsahu. Tři firmy mají vypracovaný samostatný dokument, který zahrnuje zkoumané kategorie. Dvě z těchto firem zveřejnily na svých webových stránkách dokument "Nefinanční report" a jedna firma zveřejňuje dokument „Společenská odpovědnost“.

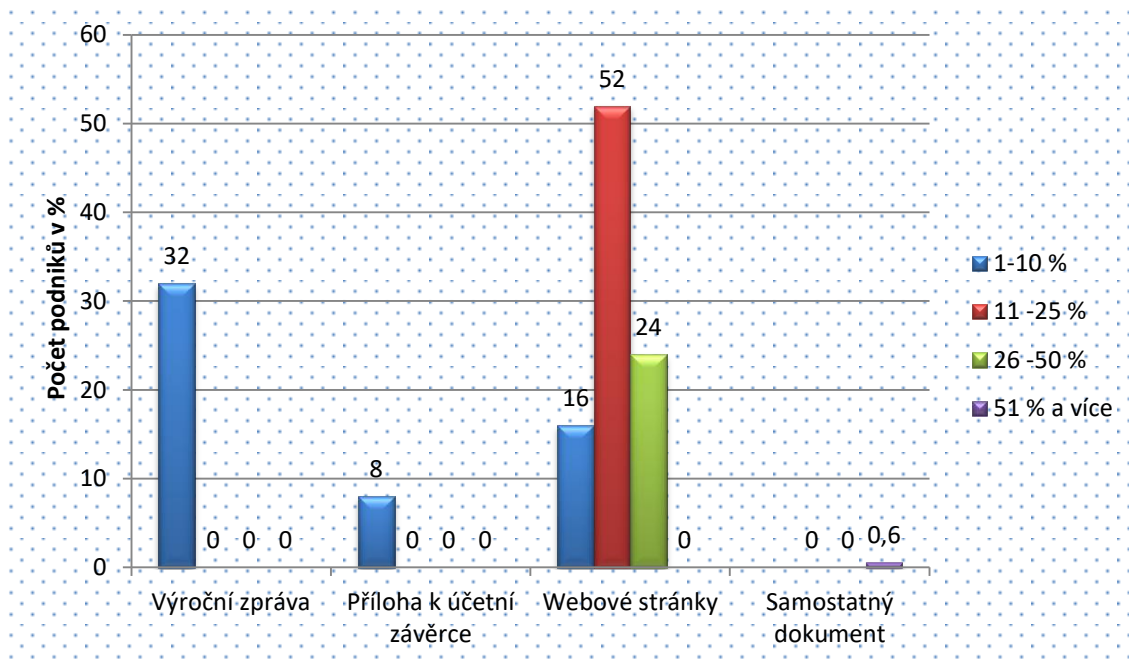
Graf 24 – Oblast výskytu nefinančních informací u velkých účetních jednotek

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Podrobnější informace o prostoru pro nefinanční informace dává graf č. 25. 52 % podniků považuje za dostatečný prostor na webových stránkách mezi 11 – 25 %. Nejméně prostoru nefinančním informacím dávají v příloze účetní závěrky, tj. 8 % podniků (prostor 1 -10 % z celkové přílohy).

Graf 25 – Prostor věnovaný nefinančním informacím ve zveřejněných zdrojích u velkých účetních jednotek

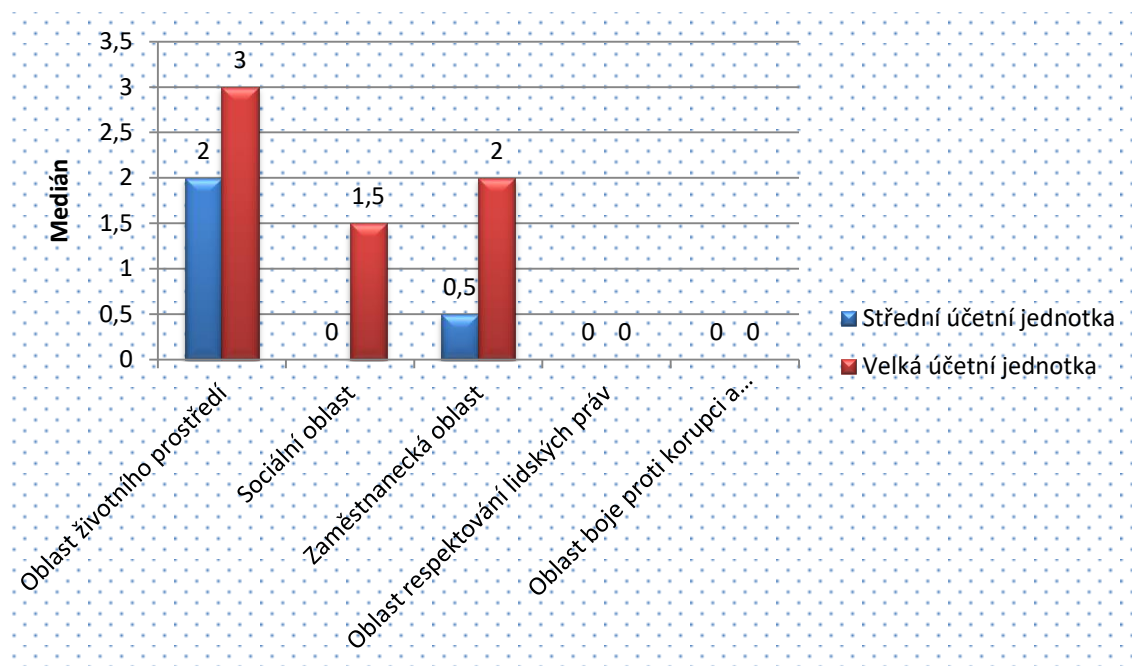
Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Ve výročních zprávách 32 % podniků věnuje nefinančním informacím prostor jen mezi 1-10 % jejich rozsahu. Je patrné, že velké účetní jednotky soustřeďují koncentraci zveřejněných nefinančních informací především na webové stránky. Samostatný dokument zahrnující nefinanční informace zveřejňuje 0,6 % firem z celkového počtu zkoumaných firem.

5.1.3 Komparace výsledků u středních a velkých účetních jednotek

Graf č. 26 porovnává medián počtu zveřejněných nefinančních informací ve středních a velkých účetních jednotkách. Počet zveřejněných informací u středních jednotek je diametrálně odlišný od počtu zveřejněných informací ve velkých účetních jednotkách. Střední účetní jednotky se soustřeďují na témata v oblasti životního prostředí a zaměstnanecké oblasti. V oblasti životního prostředí vykazují medián 2 a v zaměstnanecké oblasti medián 0,5 množství zveřejněných informací.

Graf 26 – Komparace mediánu počtu zveřejněných nefinančních informací středních a velkých účetních jednotek

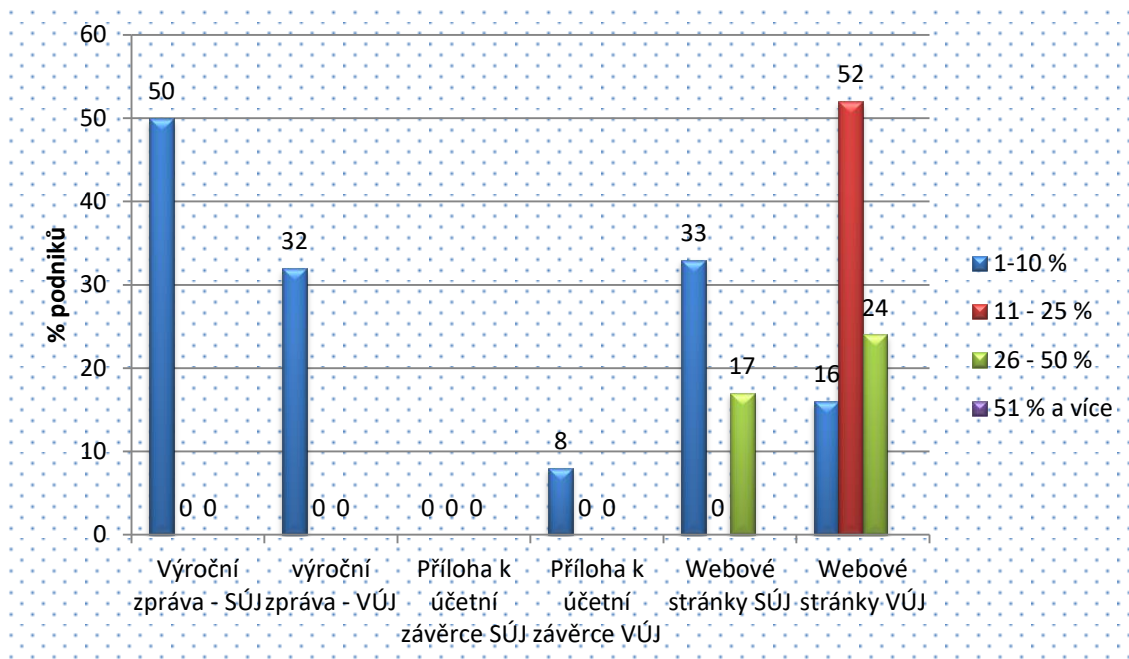

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Velké účetní jednotky vykazují v oblasti životního prostředí medián v hodnotě 3, v zaměstnanecké oblasti medián v hodnotě 2 a v sociální oblasti je medián v hodnotě 1,5 množství informace. Medián v hodnotě 0 vykazují střední i velké účetní jednotky v oblasti lidských práv a protikorupční oblasti.

Střední účetní jednotky se vyznačují spíše nedostatkem zveřejněných informací, není pro ně tato aktivita podstatná a nevěnují svoji energii, aby tímto způsobem prezentovali svoje podnikání a odpovědnou činnost. Velké účetní jednotky naproti tomu rády zveřejňují daná témata v podstatě v ucelených sekcích a oddílech na webových stránkách nejčastěji. Nízký medián vychází z faktu, že pořád je mezi nimi podstatné procento, které nevykazují vůbec žádné informace, nebo jen velmi krátce zmíní danou problematiku, aby dostály zákonné povinnosti.

Graf 27 – Komparace prostoru věnovaného nefinančním informacím středních a velkých účetních jednotek

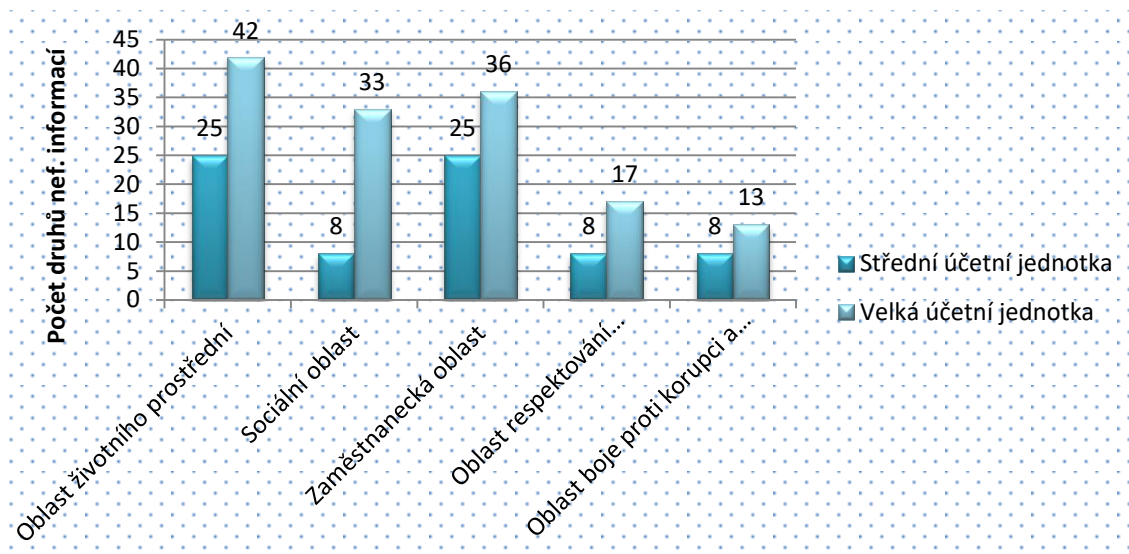

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Prostor věnovaný nefinančním informacím ve veřejných zdrojích je viditelný v grafu č. 27. Jsou zde porovnány vedle sebe střední a velké účetní jednotky. U středních účetních jednotek se nevíce prostoru (1 – 10 % celkového rozsahu výroční zprávy) věnuje ve výročních zprávách, tj. u 50 % podniků. Velké účetní jednotky naopak nejvíce prostoru věnují nefinančním informacím na webových stránkách, tj. 52 % podniků v rozsahu 11 -25 % prostoru webových stránek.

Pro závěrečné srovnání a zodpovězení výzkumné otázky č. 1 je znázorněn graf č. 28 a 29. V grafu č. 28 jsou sečteny veškerý počet shromážděných druhů informací u střední a u velkých účetních jednotek v jednotlivých zkoumaných oblastech. Velké účetní jednotky v každé oblasti vykazují větší míru zveřejněných informací.

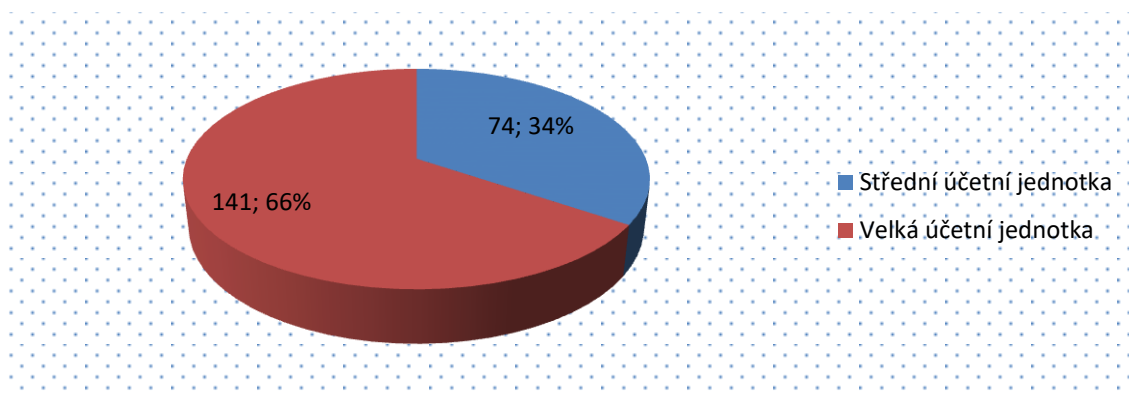
Graf 28 – Komparace počtu druhů informací středních a velkých účetních jednotek

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

V grafu č. 29 je pak v procentech vyjádřena míra získaných nefinančních informací pro střední a velké účetní jednotky zvlášť.

Graf 29 – Počet druhů informací vyjádřený v %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Na základě všech získaných údajů je možné zodpovědět na výzkumnou otázku č. 1: Míra vykazování nefinančních informací středních účetních jednotek se od vykazování velkých účetních jednotek liší a to v řádech desítek procent.

5.2. Komparace úrovně zveřejněných nefinančních informací velkých účetních jednotek

V této části výzkumu je položena následující výzkumná otázka:

Najdou se v souboru velkých účetních jednotek subjekty vykazující nefinanční informace nad rámec požadavků Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ČR od roku 2017?

Pro potřeby této analýzy jsou velké účetní jednotky rozděleny rovnoměrně do dvou skupin. První skupina vykazuje účetní závěrku v souladu s českými účetními předpisy. Druhá skupina je povinna kromě vykazování účetní závěrky dle předpisů platných v ČR také vykazovat účetní závěrku dle Mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS.

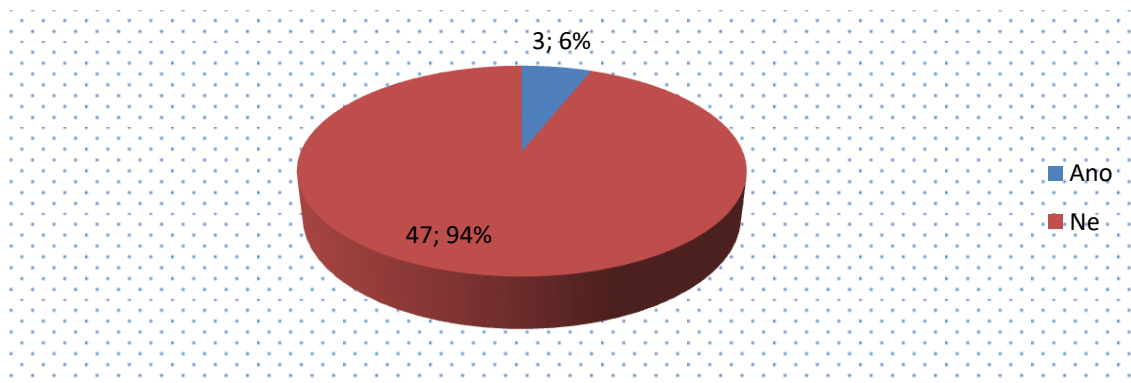
Z padesáti sledovaných účetních jednotek mají dvě velké účetní jednotky povinnost podávat nefinanční informace dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví dle § 32f až 32i. To znamená, že má povinnost zveřejnit údaje dle požadavků zákona do výroční zprávy nebo jako samostatný dokument. Ostatní účetní jednotky mají povinnost zveřejnit údaje v souladu s § 21 Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Aby bylo možné zodpovědět výzkumnou otázku, je potřeba si stanovit specifické výzkumné otázky:

Jak velká skupina účetních jednotek z celkového počtu sledovaných má zveřejněny nefinanční informace v samostatném dokumentu zpřístupněném na webových stránkách nebo jako součást výroční zprávy?

Hledáním nefinančních informací ve výročních zprávách a webových stránkách organizací byl určen poměr počtu firem majících zveřejněn nefinanční reporting v samostatném dokumentu.

Graf 30 – Poměr počtu firem majících zveřejněn nefinanční reporting v samostatném dokumentu

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z grafu č. 30 je vidět, že tři účetní jednotky z celkového počtu padesáti vytvořený dokument nefinanční reporting jako samostatný dokument. Tento dokument zveřejňují na svých webových stránkách. Dvě účetní jednotky z těchto tří mají povinnost tento dokument zveřejňovat v souladu § 32 Zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Jedna účetní jednotka dle parametrů nemá tuto povinnost, přesto věnuje nefinančním informacím větší prostor v samostatném dokumentu. Zákon tuto povinnost zmiňované účetní jednotce sice nenařizuje, ale sama dle svého uvážení se rozhodla věnovat nefinančním informacím větší prostor. Tato zpráva není zpracována podle některého ze standardů upravující společensky odpovědné chování firem, má volnou formu a obsahuje nefinanční informace ze všech sledovaných kategorií.

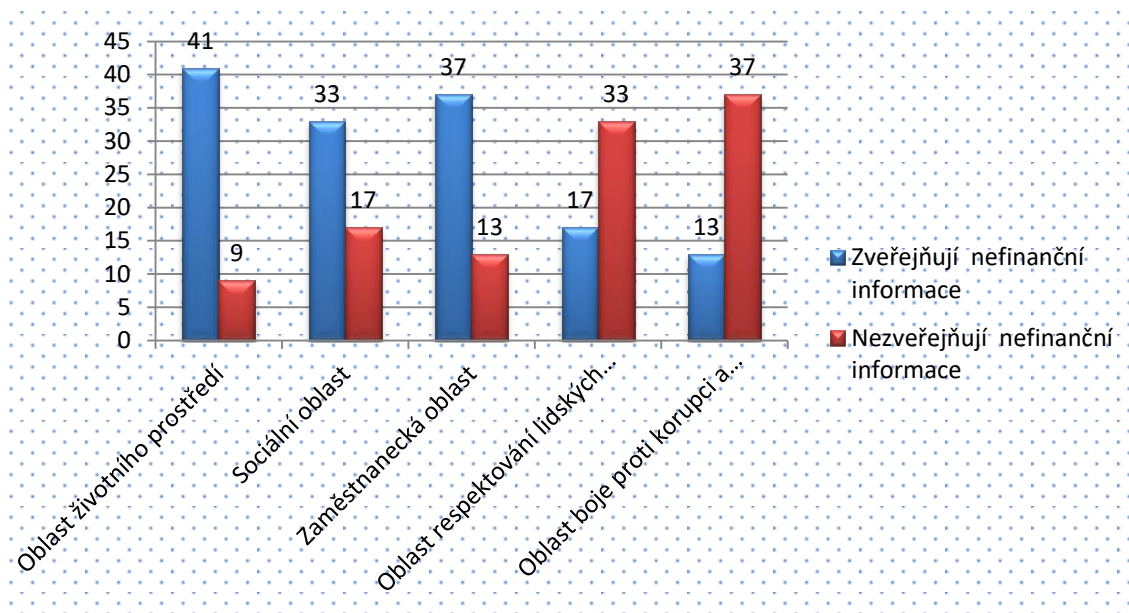
Účetní jednotky se mohou sami rozhodnout, která forma nefinančního reportingu jim bude vyhovovat a podle toho volit nejvhodnější cestu.

Obě účetní jednotky, které mají na svých webových stránkách zveřejněn samostatný dokument, se rozhodly jeho strukturu upravit podle standardu GRI. Všechny tři účetní jednotky vykazují účetní závěrku také podle Mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS.

Kolik velkých účetních jednotek z celkového počtu sledovaných zveřejňuje informace jednotlivých kategorií?

Odpověď na uvedenou otázku zodpovídá graf č. 31.

Graf 31 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek

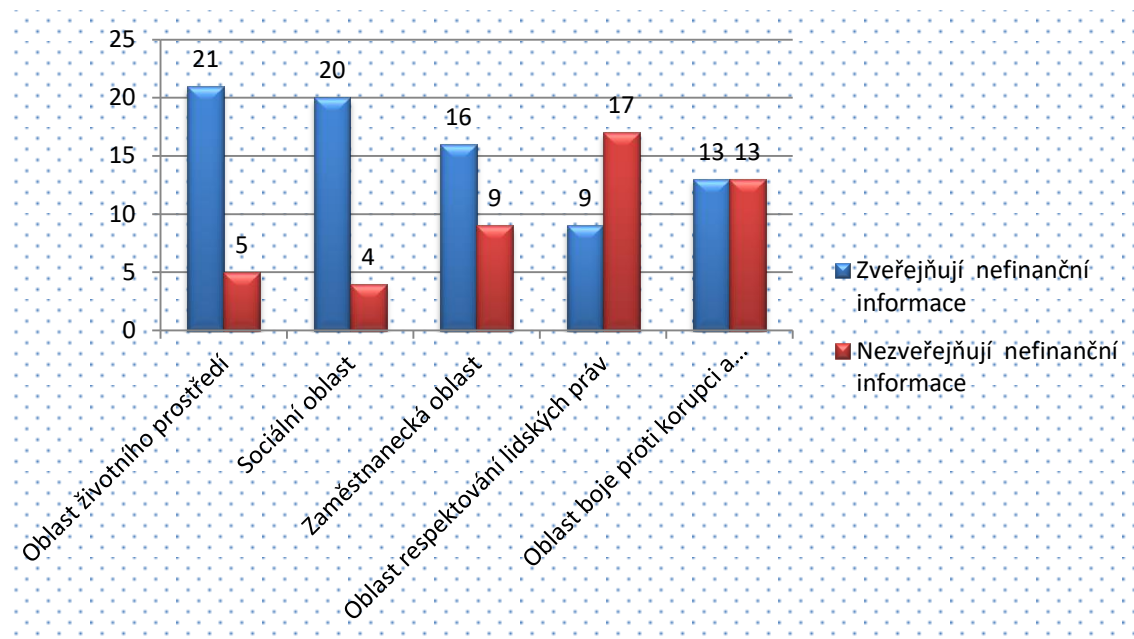

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z celkového počtu analyzovaných velkých účetních jednotek zveřejňuje informace z životního prostředí 41 podniků z 50. Na dalším místě jsou zaměstnanecké informace u 33 účetních jednotek a následují informace ze sociální oblasti u 37 účetních jednotek. Naopak oblast respektování lidských práv a oblast boje proti korupci a úplatkářství je i u velkých účetních jednotek opomíjena. Pouze 17 účetních jednotek zveřejňuje nefinanční informace z oblasti respektování lidských práv a 13 jednotek nefinanční informace z oblasti boje proti korupci a úplatkářství.

Graf č. 32 a 33 znázorňují rozdíly ve zveřejňování nefinančních informací mezi účetními jednotkami účtujícími pouze podle českých účetních předpisů a mezi jednotkami účtujícími současně i podle IAS/IFRS.

Graf 32 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek účtujících podle IAS/IFRS

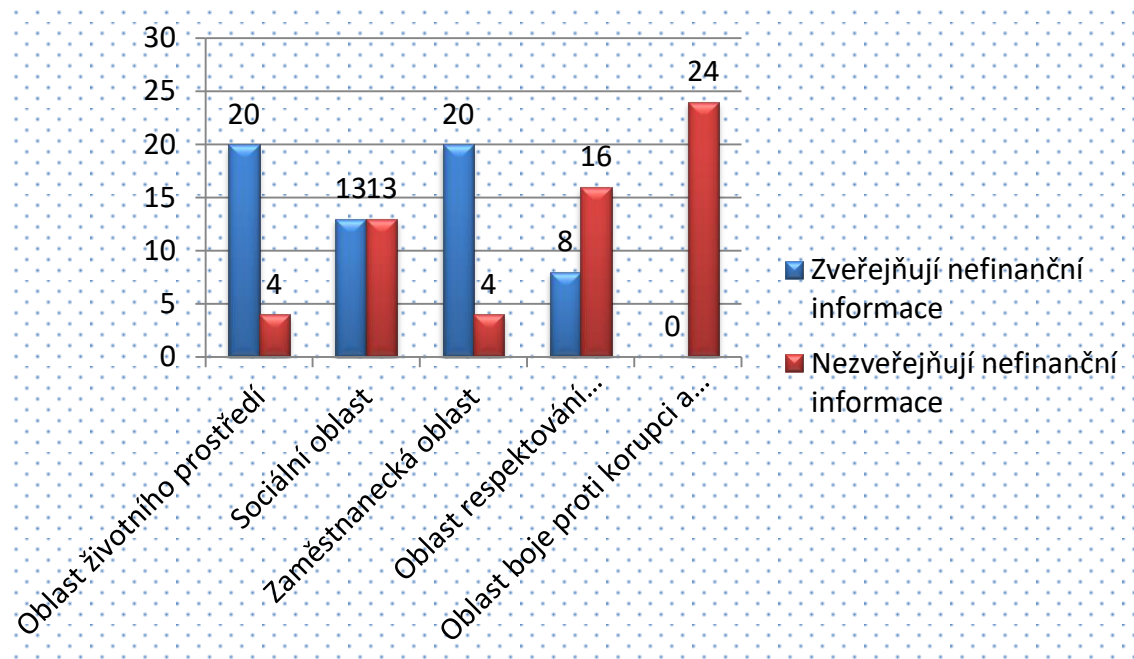

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Účetní jednotky vykazující účetní závěrku podle mezinárodní předpisů IAS/IFRS se vyznačují poměrně rozsáhlým množstvím zveřejněných informací ve zkoumaných kategoriích. Opět nejvíce prostoru nechávají životnímu prostředí, sociálním otázkám a zaměstnanecké oblasti. Dalo by se říci, že v zaměstnanecké oblasti je nejvíce diskutované téma zaměstnaneckých benefitů. Ve firmách existují různé programy na zaškolování, další profesní vzdělávání nebo obecně na začlenění nových pracovníků do kolektivu. Velkým tématem je ve velkých účetních jednotkách výchova nových pracovníků již před jejich nástupem. Jedná se o spolupráce s různými školskými zařízeními dle povahy svého podnikání. Pokud se jedná o výrobní firmu, tak spolupráce probíhá především v učňovských zařízeních nebo technicky zaměřených středních a vysokých školách. Zde je patrné, že firmy opravdu mají nedostatek o kvalitní zaměstnance a jejich motivaci již v době studia tím firmě mohou zajistit alespoň do určité míry tento nedostatek zmenšovat. Naopak velké účetní jednotky zaměřené spíše na služby, pak navazují spolupráci s vysokými školami zaměřenými především humanitním směrem. Oblasti respektování lidských práv se věnuje pouze 9 účetních jednotek ze zkoumaných 25, což není ani polovina.

Údaje o účetních jednotkách vykazujících účetní závěrku pouze podle českých účetních předpisů znázorňuje graf č. 33.

Graf 33 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek účtujících podle českých účetních předpisů

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Velké účetní jednotky, které vedou účetnictví podle českých účetních předpisů zkoumaným tématům, nevěnují takový prostor ve svých veřejných zdrojích jako velké účetní jednotky vykazující účetní závěrku podle IAS/IFRS. Konkrétně v zaměstnanecké oblasti a oblasti životního prostředí je situace srovnatelná, 40 % obou skupin účetních jednotek tyto údaje zveřejňují. Sociální oblasti se věnuje 13 velkých účetních jednotek účtujících podle českých účetních předpisů a 20 účetních jednotek účtujících podle IAS/IFRS. Oblast respektování lidských práv je srovnatelná u obou skupin účetních jednotek. 64 % u obou skupin účetních jednotek informace z této oblasti nezveřejňuje. V oblasti boje proti korupci a úplatkářství 96 % účetních jednotek účtujících podle českých účetních předpisů informace nepublikuje vůbec. Naproti tomu 52 % účetních jednotek vykazujících účetní závěrku podle IAS/IFRS informace o korupci a úplatkářství zveřejňuje.

Tabulka č. 14 rozděluje velké účetní jednotky na dvě skupiny podniků, u kterých je zhodnoceno zveřejnění nefinančních informací z pohledu povinnosti či dobrovolnosti jejich zveřejňování. První skupina pracovává účetní závěrky podle českých účetních předpisů a druhá podle mezinárodních účetních předpisů IAS/IFRS. Tyto údaje jsou vyjádřeny absolutní četností a relativní četností. Absolutní četnost znamená počet

účetních jednotek zveřejňujících nefinanční informace zveřejňujících nefinančních informace v souladu s § 21 Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Tentokrát již počítáme s počtem 48 účetních jednotek.

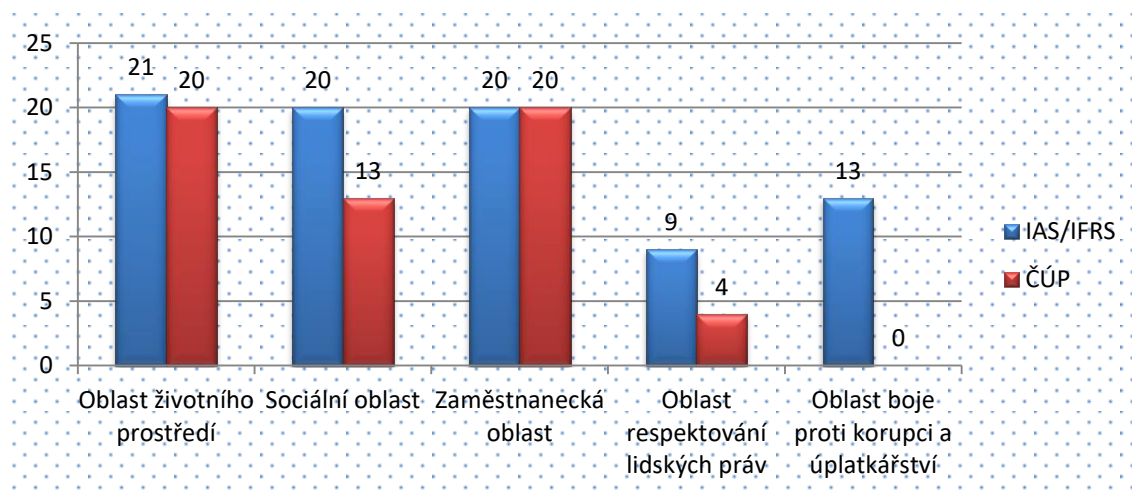
Tabulka 14 – Údaje o zveřejnění nefinančních informací velkých účetních jednotek

Kategorie nefinančních informací	Podniky účtující dle českých účetních předpisů			Podniky účtující dle mezinárodních účetních předpisů IAS/IFRS		
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Nad rámec účetních předpisů	Absolutní četnost	Relativní četnost	Nad rámec účetních předpisů
Oblast životního prostředí	20	40 %	ne	21	42 %	ne
Sociální oblast	13	26 %	ano	20	40 %	ano
Zaměstnanecká oblast	16	32 %	ne	21	42 %	ne
Oblast respektování lidských práv	8	16 %	ano	9	18 %	ano
Oblast boje proti korupci a úplatkářství	0	0 %	ne	13	26 %	ano

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Graf č. 34 znázorňuje komparaci počtu podniků obou analyzovaných skupin, které zveřejňují nefinanční informace. Každá skupina se skládá tedy z 25 účetních jednotek. Je patrné, že v oblasti životního prostředí a zaměstnanecké oblasti je počet v obou skupinách účetních jednotek vyrovnaný. V ostatních třech kategoriích jednoznačně vedou účetní jednotky, které vykazují účetní závěrku podle IAS/IFRS. Jejich zveřejněné nefinanční informace jsou ucelenější a zahrnují komplexnější pohled na environmentální hlediska.

Graf 34 – Komparace velkých účetních jednotek ve sledovaných kategoriích

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Ani jedna analyzovaná účetní jednotka účtující podle českých účetních předpisů nezveřejňuje informace z oblasti boje proti korupci a úplatkářství. Oblast respektování lidských práv komentují 4 účetní jednotky a oblast sociální 13 účetních jednotek z celkového počtu 25.

5.2.1 Způsob zveřejňování nefinančních informací

Nefinanční informace mohou být zveřejněny podle některého z mezinárodních standardů.

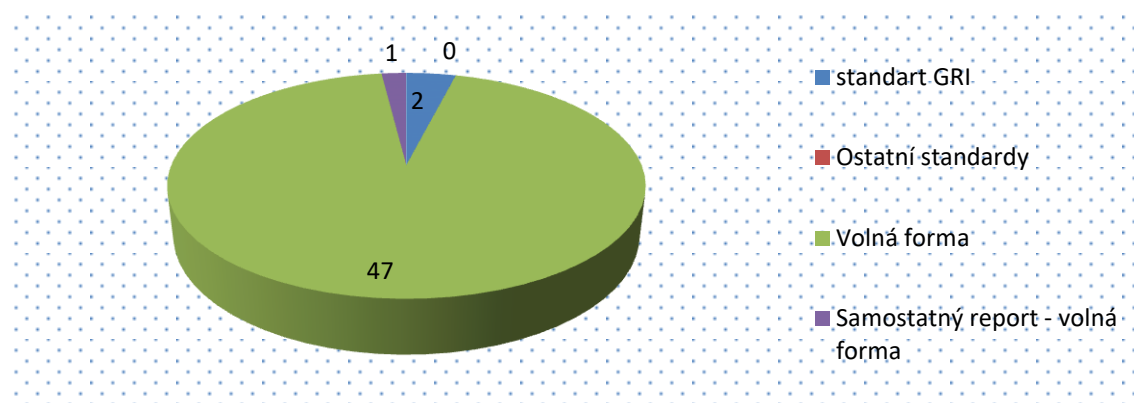
Těchto standardů je velké množství a účetní jednotky mají v této volbě volný výběr. Jen musí uvést typ zvoleného standardu. Mezi analyzovanými jednotkami byly dvě, kterých se týkalo povinné zveřejňování nefinančního reportingu dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Obě tyto účetní jednotky pracovávají samostatnou zprávu podle standardu GRI. Tyto zprávy mají zveřejněné na svých webových stránkách. Jedna účetní jednotka z analyzovaných účetních jednotek také vypracovala samostatnou zprávu, která v podstatě obsahovala všechny zkoumané nefinanční informace, forma této zprávy se neshodovala s žádným doporučeným standardem, forma byla volná, ale každé kategorii věnovala dostatečný prostor. Zbýlých 47 účetních jednotek (pokud zveřejnily informace k některým kategoriím) zveřejnilo nefinanční informace volnou formou a v různém složení a množství, jak bylo patrné z analýzy.

Dle grafu č. 35 dvě účetní jednotky z celkového počtu 50 velkých účetních jednotek dle kategorizace účetních jednotek plní svoji povinnost o vykazování nefinančních

informací dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví dle § 32f až 32i a zveřejňuje nefinančních reporting podle zvoleného standardu. Jedna účetní jednotka plní své povinnosti nad rámec, vykazuje také podrobnou zprávu o všech kategoriích nefinančních informací. Pro tuto zprávu použila také standard GRI.

Zbylých 47 účetních jednotek v případě, že uvádí zkoumané kategorie nefinančních informací je volnou formou bez vzoru některého z možných standardů na svých webových stránkách, výročních zprávách nebo přílohách k účetním závěrkám.

Graf 35 – Forma zveřejňování nefinančních informací

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Po této části analýzy je možné zodpovědět výzkumnou otázku č. 2:

Najdou se v souboru velkých účetních jednotek subjekty vykazující nefinanční informace nad rámec požadavků Zákona o účetnictví ČR od roku 2017?

V souboru analyzovaných účetních jednotek se nacházejí subjekty, které vykazují nefinanční informace nad rámec požadavků Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Jak bylo patrné z tabulky č. 14, celkem 66 % velkých účetních jednotek vykazuje informace ze sociální nad rámec svých povinností. Z těchto 66 % je to 40 % velkých účetních jednotek účtující kromě českých účetních předpisů i podle IAS/IFRS a 26 % velkých účetních jednotek účtující pouze podle českých účetních předpisů. V oblasti lidských práv celkem 34 % analyzovaných velkých účetních jednotek vykazuje tyto informace nad rámec předpisů. Z těchto 34 % se jedná o 18 % velkých t jednotek účtující kromě českých účetních předpisů i podle IAS/IFRS a 16 % velkých účetních jednotek účtující pouze podle českých účetních předpisů. A 26 % velkých účetních jednotek účtující podle českých účetních předpisů i IAS/IFRS uvádí nefinančních informace v oblasti korupce a úplatkářství nad rámec svých povinností.

6. Výsledky analýzy

Praktická část diplomové práce se věnovala výzkumu nefinančních informací v účetních systémech v České republice. V první části byly definovány nejdůležitější zájmové skupiny v okolí podniků a osloveni dotazníkem. Tento dotazník měl za úkol zodpovědět na otázky, které se týkaly jejich zájmu a potřebě nefinanční informace hledat nebo s nimi pracovat z jejich vlastní pozice. Případně mohly stakeholderi uvést, jaké nefinanční informace jim ve veřejně dostupných zdrojích chybí. Otázky byly uzavřené i otevřené a týkaly se každé z analyzovaných kategorií nefinančních informací – oblast životního prostředí, sociální oblast, zaměstnanecká oblast, oblast respektování lidských práva o oblast boje proti korupci a úplatkářství.

Z vyhodnocení výsledků dotazníků je ovšem vidět, že pouze 37 % dotazovaných používá nefinančních informace aktivně. Jedná se především o majitele a jednatele firem, kteří s těmito informacemi pracují od tvorby po jejich zveřejňování ve svých firmách, případně sledují v těchto kategoriích svoji konkurenci, potencionální investice nebo obchodní příležitosti. Ostatní dotazovaní používají informace jen pasivně v rámci své činnosti v zaměstnání nebo jiných zájmových aktivitách. Třetina dotazovaných vyhledává nefinanční informace ve výročních zprávách účetních jednotek.

Největší zájem ze strany stakeholderů je o oblast životního prostředí a zaměstnaneckou oblast. Je to celkem 87 % u obou kategorií. Další žádané informace jsou v sociální oblasti. Tyto data hledá celkem 75 % dotazovaných. Ostatní informace už vyhledává malé procento dotazovaných stakeholderů. Výsledkem tohoto šetření by měla být odpověď na otázku, zda jsou stakeholderi spokojeni s množstvím zveřejněných informací či nikoli. Na tuto otázku není jednoznačná odpověď. V žádné zkoumané kategorii nedošlo k situaci, kdy by bylo spokojeno většina stakeholderů. Důvodem samozřejmě nemusí být skutečnost, že by firmám tyto informace ve veřejných zdrojích chyběly, ale současně situace, že 63 % stakeholderů pracuje s těmito nefinančními informacemi jen pasivně a nemají ve své práci potřebu hledat naprosto všechny data týkající se těchto oblastí. Proto jsou v podstatě s dostupným množstvím nefinančních informací spokojeni a shledávají je jako dostačující. Nejvíce spokojeni jsou stakeholderi s informace z oblasti životního prostředí, ale jen částečně s nefinančními informace ze zaměstnanecké oblasti. V oblasti boje proti korupci a úplatkářství nenachází ve veřejných zdrojích 89 % dotazovaných požadované informace a v oblasti ochrany

lidských práv je nenachází ve veřejných zdrojích 63 % dotazovaných. Lze tedy konstatovat, že v oblastech životního prostředí, sociální a zaměstnanecké oblasti dostupné informace pro uživatele stačí jen částečně. Ovšem v oblasti boje proti korupci a ochrany lidských práv mají zveřejněné informace dle stakeholderů velké nedostatky.

V druhé třetině praktické části diplomové práce je proveden kvantitativní výzkum stavu zveřejňování nefinančních informací u středních a velkých účetních jednotek. Zkoumané kategorie nefinančních informací jsou opět následující: oblast životního prostředí, zaměstnanecká oblast, sociální oblast, oblast boje proti korupci a úplatkářství a oblast respektování lidských práv. Pro tento výzkum byla stanovena následující výzkumná otázka č. 1:

Liší se míra vykazování nefinančních informací u středních a velkých účetních jednotek v řádech desítek procent?

Zkoumané organizace patří do kategorie středních a velkých firem dle kategorizace uvedené v Zákoně č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Pro tento výzkum bylo vybráno 100 účetních jednotek působících v Západočeském kraji. Z toho 50 patří do skupiny středních účetních jednotek a 50 do kategorie velkých účetních jednotek. U uvedených kategorií účetních jednotek byl vytvořen přehled objevujících se témat z každé oblasti nefinančních informací.

Z těchto dat byly vytvořeny grafy, které uvádějí množství zveřejněných témat jednotlivých oblastí nefinančních informací a rozsah zveřejněných informací jednotlivých oblastí nefinančních informací ve veřejných zdrojích. Z dat o počtu témat, která organizace zveřejňují v jednotlivých analyzovaných oblastech, byl spočítán medián pro jednotlivé analyzované oblasti.

Z výsledných dat je možné postřehnout, že střední jednotky zveřejňování nefinančních informací berou spíše jako zákonnou povinnost a snaží se vyhovět především ustanovením v příslušných zákonech. Nejvíce komentovaná témata jsou životní prostředí a zaměstnanecké otázky. Tyto informace zveřejňuje 25 účetních jednotek z celkového množství 50. V ostatních oblastech (sociální oblast, oblast boje proti korupci a úplatkářství, oblast respektování lidských práv) 42 jednotek vůbec tato témata nekommentuje. I mezi středními jednotkami se najdou zodpovědné firmy, které okomentují všechny zkoumané kategorie, jedná se o 8 jednotek ze zkoumaných 50. Jde však o rozsah 1-3 odstavců k jednotlivým tématům. Výsledkem je spočtený medián

frekvence zveřejněných informací. Nejlepší medián byl spočten v oblasti životního prostředí s hodnotou 2, druhým v pořadí je medián s hodnotou 0,5 v zaměstnanecké oblasti. V ostatních zkoumaných oblastech vyšel medián 0, především kvůli jejich nezveřejňování.

Nevíce zveřejněných témat se pak vyskytuje na webových stránkách firem, především jde o oblast životního prostředí. Účetní jednotky věnují prostor ve zveřejněných zdrojích v rozsahu mezi 1 – 10 %.

U velkých účetních jednotek byl proveden výzkum stejným způsobem jako u středních účetních jednotek. V této části se prokázaly lepší výsledky. Opět nejvíce informací zveřejňují velké účetní jednotky z oblastí životního prostředí a zaměstnanecké oblasti. V oblasti respektování lidských práv vůbec neuvádí žádné informace 33 velkých účetních jednotek a v oblasti boje proti korupci a úplatkářství nezveřejňuje žádné informace 37 velkých účetních jednotek. Jinak je množství témat jednotlivých analyzovaných kategorií mezi těmito organizacemi vyrovnaný. I rozsah komentářů k jednotlivým tématům je v podstatě vyrovnaný. U velkých účetních jednotek vyšel medián v oblasti životního prostředí 3, v sociální oblasti 1,5 a v zaměstnanecké oblasti 2. Zde je tedy výrazně vyšší frekvence výskytu nefinančních informací než u středních účetních jednotek.

Největší prostor věnují velké účetní jednotky nefinančním informacím na svých webových stránkách a 52 % těchto účetních jednotek jim věnuje dokonce 11-25% prostoru ve zveřejněných zdrojích. Pro konečné zodpovězení výzkumné otázky č. 1 je porovnáno množství druhů informací pro střední a velké účetní jednotky v jednotlivých zkoumaných oblastech a výsledný součet potvrdil, že míra vykazování nefinančních informací středních účetních jednotek se od vykazování velkých účetních jednotek liší a to v řádech desítek procent.

V poslední třetině praktické části diplomové práce je proveden kvantitativní výzkum stavu zveřejňování nefinančních informací u velkých účetních jednotek, které jsou rozděleny do dvou skupin. Jedna skupina velkých účetních jednotek účtuje a vykazuje účetní závěrku pouze podle českých platných účetních předpisů a druhá skupina účtuje a vykazuje účetní závěrku kromě českých účetních předpisů i podle mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS.

Pro kvantitativní výzkum velkých účetních jednotek je stanovena následující výzkumná otázka č. 2:

Najdou se v souboru velkých účetních jednotek subjekty vykazující nefinanční informace nad rámec požadavků Zákona o účetnictví ČR od roku 2017?

Z 50 velkých účetních jednotek mají dvě firmy povinnost zveřejnit nefinanční reporting na základě povinnosti zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Tyto firmy plní svou zákonnou povinnost vypracováním samostatného dokumentu, který odpovídá svou strukturou některým z možných doporučovaných standardů. Jedna organizace, která patří mezi velké účetní jednotky, také zveřejňuje samostatný dokument obsahující informace analyzovaných témat. Zbylých 47 firem z celkového počtu 50 uvádí nefinanční informace ve volnější formě.

Na základě provedené analýzy je patrné, že velké účetní jednotky zařazené dle kategorizace účetních jednotek, které účtují podle českých účetních předpisů, mají v porovnání s účetními jednotkami účtujícími také podle mezinárodních standardů IAS/IFRS tendenci zveřejňovat nefinanční informace v menší míře, zaměřují se převážně na oblast životního prostředí a zaměstnanecké otázky. V jiné situaci se nacházejí účetní jednotky, které účtují podle mezinárodních účetních standardů. Tyto firmy mají svoji činnost mnohem více propojenou s environmentálními tématy. I Tyto účetní jednotky nejvíce uvádějí nejrozsáhlejší informace z kategorie životní prostředí a pracovně právní otázky. Větší prostor firmy věnují ještě oblasti sociální. Nad rámec svých povinností uvádí 26 % firem účtujících pouze podle českých účetních předpisů informace ze sociální oblasti, 16 % z oblasti respektování lidských práv. A nad rámec svých povinností zveřejňuje 40 % firem vykazujícím účetnictví i podle IAS/IFRS informace ze sociální oblasti, 18 % z oblasti respektování lidských práv a 26 % účetních jednotek z oblasti boje proti korupci a úplatkářství. Vytváří si tak pozitivní obraz o společnosti ze strany veřejnosti, okolí podniku a různorodých zájmových skupin. Z důvodu získání dobrého jména v konkurenčním prostředí proto nepovinné nefinanční informace zveřejňují.

V tomto šetření se tedy prokázalo, že v souboru velkých účetních jednotek se najdou subjekty, které nevykazují nefinanční informace v souladu s požadavky Zákona o účetnictví ČR od roku 2017.

6.1. Diskuse k tématu

Mezi klíčové a nejvíce diskutovaná témata analyzovaných environmentálních oblastí je životní prostředí a zaměstnanecké otázky. Tyto otázky z pracovního prostředí firem zajímají zejména různé zájmové skupiny, odbory nebo veřejnost. Obsah nefinančních informací v této oblasti se soustřeďuje především na poskytování benefitů, odměn, náborových příspěvků, nenárokových složek mezd. Tato situace je dána velkou poptávkou po pracovní síle. Zvláště výrobní firmy trpí nedostatkem kvalitních zaměstnanců. Zaměstnanecké výhody jsou pak jednou z cest, kterou se firmy mohou dát při hledání nových pracovních sil. Tyto benefity jsou často naprosto běžnou součástí odměňování. Proto podstatou není to, zda benefity ve firmě existují, ale to jak moc jsou atraktivní a lepší než ve firmě konkurence. Neméně důležitou složkou zaměstnaneckých informací jsou i nabídky profesního růstu formou různých školení, rekvalifikací nebo podporování individuálních přístupů při výchově nových zaměstnanců, kteří pochází ze spolupráce s různými školními zařízeními.

Nefinanční informace dostupné ve veřejných zdrojích hrají určitě podstatnou roli v utváření pravdivého obrazu o účetních jednotkách v účetních systémech. Ovšem tento obraz již dávno nestačí, neboť celkový obrázek dotváří i přímo samotné chování firmy vůči společnosti, zájmových skupinám nebo například investorům. Sice se nejedná o žádné finanční ukazatele, ale firemní aktivity přímo nesouvisející s činností podniku, ale naplňují v podstatě společenskou odpovědnost společnosti a jsou nedílnou součástí věrného obrazu o dané účetní jednotce. Jednotlivé firmy si své aktivity vybírají často i podle svého druhu podnikání. Příkladem mohou být finanční instituce, které se zaměřují převážně na finanční gramotnost, firmy zabývající různými aktivitami s odpady, se snaží šířit osvětu o správném třídění a nakládání s odpady.

Firmy se účastní různorodých projektů, soutěží a společenských, sportovních a charitativních akcí. Mezi zajímavé aktivity je možné zařadit projekt „Zdravá firma“, výsadba stromů, akce na společný úklid odpadků, různé formy spolupráce s nadacemi, pořádání sportovních turnajů. Mezi společensky oceňované aktivity patří pomoc rozvojovým zemím. Na ochranu životního prostředí patří aktivity zaměřené na aktuální světové téma – používání a likvidace plastů, firmy pořádají naučné a současně zábavné akce zaměřené na likvidaci plastů nebo život bez plastů pro děti již v mateřských nebo základních školách. Také lze zaregistrovat různé ekologicky zaměřené výzvy ve věci

snížení škodlivých emisí, např. „Do práce na kole“. Analyzovanými firmami byly i finanční instituce, které svoji roli naplní i podporou finanční gramotnosti formou přednášek a poradenství.

Svůj pozitivní obraz se snaží firmy dotvářet různorodou certifikací svých výrobků nebo činností a následným oceněním na národních nebo i evropských úrovních.

Takto pojaté aktivity v podstatě doplňují ty již veřejně dostupné a jsou doménou především velkých účetních jednotek, které si uvědomují dosah pozitivního pohledu ze strany zájmových skupin.

Stále ještě velká část účetních jednotek tuto oblast opomíjí nebo pouze naplňuje zmiňovanou povinnou náležitost ve svých zveřejňovaných informacích ve veřejně dostupných zdrojích.

Ovšem pomalu narůstá množství účetních jednotek, které jsou si vědomi, že určité kategorie nefinančních informací jsou velmi důležitým faktorem ve svém podnikání a stávají se v podstatě součástí samotné firemní kultury. Odpovědný přístup k ochraně životního prostředí je důležitým faktorem jakékoli činnosti firem a je nutné, aby se stal součástí jejich firemní kultury. V podstatě se potvrdilo, že tuto firemní strategii přijali především firmy na úrovni národní, evropské, světové nebo firmy se specifickým druhem podnikání. Tyto firmy berou zapojení environmentálních témat do svých aktivit jako konkurenční výhodu. Firmy na úrovni regionální toto uvědomění teprve čeká.

Narůstající zájem veřejnosti a různých zájmových skupin o další stránky aktivit v rámci podnikání než jen o finanční oblast se pochopitelně promítá v jejich preferencích a ucelených názorech na firmy působící v jejich dosahu nebo ne firmy, se kterými probíhá nebo potencionálně může probíhat úspěšná spolupráce. Odpovědný přístup ať již pouze k životnímu prostředí, sociálním a zaměstnaneckým otázkám nebo k lidským právům a korupci vyvolává obecně větší důvěru pro své okolí a pomalou, ale jistou cestou vede ve finále k lepším hospodářským výsledkům.

7. Závěr

Hlavní cílem této diplomové práce bylo zhodnocení významu zveřejňování nefinančních informací v účetních systémech pro vybrané účetní jednotky. Výzkum v praktické části práce je rozdělen do několika částí. V první části byla provedena analýza potřeb stakeholderů v okolí podniků. Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření bylo zjištěno, že stakeholdeři využívají nefinanční informace ve větší míře pouze pasivně. Aktivní přístup vykazují převážně stakeholdeři, kteří patří mezi skupinu majitelů nebo managementu podniků. Z výzkumu je zřejmé, že největší zájem lze přiřadit zaměstnaneckým otázkám a otázkám životního prostředí. Ostatní druhy nefinančních informací převážně stakeholdeři neuměli najít, nebo s nimi vůbec nepracují. Jedná se převážně o oblasti korupce nebo ochrany lidských práv.

Práce pokračuje výzkumem zveřejňování nefinančních informací samotnými organizacemi. Z této části výzkumu byly zjištěny podstatné rozdíly ve zveřejňování nefinančních informací mezi středními a velkými účetními jednotkami definovanými podle Zákona č. 263/1991 Sb. o účetnictví. Vykazování nefinančních informací u těchto dvou kategorií účetních jednotek je diametrálně rozdílné. Rozdíl byl vyčíslen v řádu desítek procent ve prospěch velkých organizací.

Jak se prokázalo, tak i velké účetní jednotky vykazují nefinanční informace v různé kvalitě a rozsahu. Část těchto podniků vykazuje tyto údaje nad rámec zákonných požadavků Zákona č. 563/1991 SB. o účetnictví. Jedná se zejména o podniky, které vykazují účetní závěrku dle mezinárodních předpisů IAS/IFRS. Environmentální témata jsou pro zmíněné účetní jednotky významnou součástí jejich firemního profilu, pozitivní hodnocení stakeholdery je pro ně cestou k prosperitě.

Přínosem diplomové práce je posouzení stavu zveřejňování nefinančních informací vůči potřebám stakeholderů. Na jedné straně stojí částečné uspokojení potřeb stakeholderů vůči účetním jednotkám, u kterých kvalita a množství zveřejněných nefinančních informací záleží na jejich velikosti a oblasti podnikání. Velké účetní jednotky, zvláště zmíněné vykazující účetní závěrku dle IAS/IFRS, dokážou své stakeholdery kvalitně informovat o environmentálních tématech, jejich velká část bez ohledu na zákonnou povinnost. Ostatní analyzované účetní jednotky svůj postoj k těmto tématům budou do budoucna muset přehodnotit.

Literatura a další zdroje:

BRYSON, John. *What to do when stakeholder matter: A guide to stakeholder identification and analysis techniques*. Public management Review, 2004, Vol. 6, Issue 1, 2004. ISSN 1471-9045.

FOTR, Jiří, VACÍK, Emil, ŠPAČEK Miroslav, SOUČEK, Ivan. *Úspěšná realizace strategie a strategického plánu*. Praha: Grada Publishing a.s., 2017. ISBN 978-80-271-0434-5.

GOSSY, Gregor. *A Stakeholder Rationale for Risk Management: Implications for Corporate Finance Decisions*. Springer Science & Business Media, 2008. ISBN 978-3-8349-0985-3.

HANZELKOVÁ, Alena. *Strategický marketing: teorie pro praxi*. Praha: C. H. Beck, 2009. C. H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-120-8.

HRUŠKA, Vladimír. *Účetní manuál pro podnikatelské subjekty, aneb, Průvodce účetními operacemi a účetní závěrkou*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2019. ISBN 978-80-271-2245-5.

HRUŠKA, Vladimír. *Účetní případy pro praxi*. Praha: Grada Publishing a.s., 2016. ISBN 978-80-271-0425-3.

JÍLEK, Josef. *Hlavní účetní systémy IFRS a US GAAP*. Praha: Grada Publishing a.s., 2018. ISBN 978-80-247-2186-6.

KAŠPAROVÁ, Klára, KUNZ, Vilém. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4480-3.

KAŠPAROVÁ, Klára. *Reportování o společenské odpovědnosti podniku*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. ISBN 978-80-210-5694-7.

KOCIANOVÁ, Renata. *Personální řízení: východiska a vývoj*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-3269-5.

KUNZ, Vilém, WARNKE, Karl. *Společenská odpovědnost firem: nach der Handschrift des Mus*. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-3983-0.

MÁDLOVÁ, Lucie. *Nový pohled na společenskou odpovědnost firem: strategická CSR*. Plzeň: Nava, 2012. ISBN 978-80-7211-408-5.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, STEJSKAL, Jan. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-526-9.

NOBES, Christopher, PARKER, Robert. *Comparative International Accounting*. London: Pearson Education, 2012. ISBN 978-0273-71476.

Osterwalder, Alexander. *Business model generation: A handbook for visionaries, game changers, and challengers*. John Wiley & Sons, 2010. ISBN 0470876417.

PAVLÍK, Marek, BĚLČÍK, Martin, ROLNÝ, Ivo. *Společenská odpovědnost organizace: CSR v praxi a jak s ním dál*. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3157-5.

PILÁTOVÁ, Jana. *Zákon o účetnictví... s komentářem*. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-0430-7.

PROCHÁZKA, David. *New Trends in Finance and Accounting – Proceedings of the 17th Annual Conference on Finance and Accounting*. Praha: Springer International Publishing AG. 2017. ISBN: 978-3-319-49559-0.

PŘIKRYLOVÁ, Jana. *Moderní marketingová komunikace. 2., zcela přepracované vydání*. Praha: Grada Publishing a.s., 2019. ISBN 978-80-271-0787-2.

RŮČKOVÁ, Petra, ROUBÍČKOVÁ, Michaela. *Finanční management*. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4047-8.

SARTOR, Marco. *Quality Management: Tools, Methods and Standards*. Emerald Publishing Limited. Bingley: Emerald Publishing Limited, 2019. ISBN 978-1-78769-804-8.

SPEJCHALOVÁ, Dana. *Management kvality, bezpečnosti a environmentu*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2012. ISBN 978-80-86730-87-5.

ŠMAJS, Josef, BINKA, Bohuslav, ROLNÝ, Ivo. *Etika, ekonomika, příroda: nach der Handschrift des Mus*. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4293-9.

TETŘEVOVÁ, Liběna. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing a.s., 2017. ISBN 978-80-271-0285-3.

ZADRAŽILOVÁ, Dana. *Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika podnikání*, 2010. ISBN 978-80-7400-192-5.

Elektronické zdroje:

AccountAbility. *Setting the Standard for Sustainability* [online]. New York: AccountAbility, © 2019 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.accountability.org/>

Asociace společenské odpovědnosti. A-CSR. *O asociaci* [online]. Praha: Asociace společenské odpovědnosti, © 2017 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: <http://www.spolecenskaodpovednostfirem.cz/oasociaci/>

Bold Frank. *Co je podstatou přehledu nefinančních informací?* [online]. Praha: Advokáti s.r.o., © 2005 [cit. 15. 08. 2019]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/co-je-podstatou-prehledu-nefinancnich-informaci>

Bold Frank. *EU Directive on Non-Financial Reporting and corporate governance* [online]. Praha: Advokáti s.r.o., © 2005 [cit. 15. 08. 2019]. Dostupné z:

<https://en.frankbold.org/our-work/campaign/eu-directive-non-financial-reporting-and-corporate-governance>

Bold Frank. *Nefinanční reporting* [online]. Praha: Frank Bold Advokáti s.r.o., © 2018 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <https://nefinancnireporting.eu/#1532353526499-fe0fcadc-5c88>

Bold Frank. Nefinanční zpráva bude povinná, firmám ale může pomoci i novým zákazníkům. *Frankbold* [online]. Praha: Frank Bold Advokáti s.r.o., © 2005-2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <https://frankbold.org/pro-media/tiskova-zprava/nefinancni-zprava-bude-povinna-firmam-ale-muze-pomocet-k-novym-zakaznikum>

Bold Frank. *Nefinanční zpráva bude povinná. Firmám ale může pomoci i novým zákazníkům* [online]. Praha: Advokáti s.r.o., © 2005 [cit. 15. 08. 2019]. Dostupné z: <https://frankbold.org/pro-media/tiskova-zprava/nefinancni-zprava-bude-povinna-firmam-ale-muze-pomocet-k-novym-zakaznikum>

Bureau Veritas Group. *Společenská odpovědnost podle standardu SA 8000* [online]. Praha: Bureau Veritas Czech Republic, © 2019 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: https://www.bureauveritas.cz/home/news/latest-news/news-odpovednost-sa-8000?presentationtemplate=bv_master_v2/news_full_story_presentation_v2

Business Leaders Forum. *Normy a iniciativy* [online]. Praha: business Leaders Forum, © 2019 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.csr-online.cz/co-je-csr/normy-a-iniciativy/>

CDSB. Framework for reporting environmental and climate change information. *Climate Disclosure Standards Board* [online]. London: Climate Disclosure Standards Board Secretariat, © 2019 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.cdsb.net/what-we-do/reporting-frameworks/environmental-information-natural-capital>

CI2. *Oficiální český partner mezinárodní organizace CDP* [online]. Praha: CI2, o.p.s., © 2013 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ci2.co.cz/cs/ci2-oficialni-cesky-partner-mezinarodni-organizace-cdp>

CI2. *Snižujeme CO2.* [online]. Praha: CI2, o.p.s., © 2015 [cit. 26. 10. 2019]. Dostupné z: <https://snizujemeco2.cz/cs/o-programu>

Conectart. Work – life balance, nástroj firem na spokojené zaměstnance? [online]. Praha: Conectart s.r.o., 2017, © 2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <https://www.conectart.cz/work-life-balance/>

El Arte de servir. *Filosofia* [online]. Madrid: El Arte de servir, © 2014 [cit. 14. 08. 2019]. Dostupné z: <http://elartedeservir.es/filosofia/>

Erste Asset management. Responsible investing. *Privátní investoři* [online]. Vídeň: Erste Asset management GmbH, © 2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <https://www.erste-am.cz/cs/privatni-investori/responsible-investing>

EUR-Lex. Document 32014L0095. *Access to European Union law* [online]. Evropská unie: EUR-Lex, © 1998-2019 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565455923370&uri=CELEX:32014L0095>

EUR-Lex. Document information. *Access to European Union law* [online]. Evropská unie: EUR-Lex, © 1998-2019 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:C:2017:215:TOC>

Flagship. *HR A CSR – spojenci či konkurenti?* [online]. Praha: Flagship Communications Ltd, © 2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: https://flagship.cz/blog/detail/hr-a-csr-spojenci-ci-konkurenti_416

Flagship. *Průzkum: nefinanční reporting v ČR* [online]. Praha: Flagship Communications Ltd, © 2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: https://flagship.cz/blog/detail/pruzkum-nefinancni-reporting-v-cr_375

Freeman, R. Edward. Stakeholder Approach to Strategic Management. *Darden Business School*. [online]. Rochester: SSRN, © 2019 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=263511.

GRI. Empowering sustainable Decision.Business. *Reporting on the SDG 2019* [online]. Amsterdam: Global Reporting Initiative, © 2019 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/information/SDGs/Pages/Reporting-on-the-SDGs.aspx>

JSTOR. Access Check. Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience. Defining the Principle of Who and What Really Counts. *The Academy of Management Review* [online]. New York: JSTOR, © 2000 - 2019 [cit. 11. 08. 2019]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/259247?seq=1#metadata_info_tab_contents

KPMG. 51 % ze sta největších českých firem reportuje své nefinanční ukazatele. *Průzkum stavu nefinančního reportingu 2017* [online]. Praha: KPMG Česká republika, s.r.o., © 2019 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://home.kpmg/cz/cs/home/promedia/tiskove-zpravy/2017/10/nefinancni-reporting-pruzkum.html>

Management Media.com. *ISO 26000 Společenská odpovědnost firem (Social Responsibility)*. Management Media.com. [online]. Wilmington: Management Media LLC, © 2011 - 2016 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/iso-26000-spolecenska-odpovednost-firem>

Ministerstvo životního prostředí. *Ministerstvo životního prostředí neprodloužilo svou účast v programu EMAS* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, © 2008 - 2019 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_120726_emas

Mladá Fronta. Nepřežijeme, pokud nezměníme konzumní chování. *Euro.cz* [online]. Praha: Mladá Fronta a.s., © 2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z:

<https://www.euro.cz/archiv/neprezijeme-pokud-nezmenime-konzumni-chovani-1319933>

Národní informační portál. Mezinárodní nástroje a standardy CSR. *Národní informační portál o CSR* [online]. Národní informační portál: © 2019 [cit. 15. 08. 2019]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/mezinarodni-nastroje-a-standardy-csr/>

Národní informační portál. Mezinárodní nástroje a standardy CSR . *Národní informační portál o CSR* [online]. Praha: Národní informační portál, © 2015 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/mezinarodni-nastroje-a-standardy-csr/>

OECD. *Corrigenda to OECD Publications* [online]. Paris: OECS.org, © 2019 [cit. 11. 08. 2019]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm>

OECD. OECD Guidelines for Multinational Enterprises. *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. Paris: OECD, © 2019 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://mneguidelines.oecd.org/fao-and-oecd-call-for-responsible-investment-in-agriculture.htm>

OECD. *Pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí* [online]. Paris: OECD, © 2019 [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264185050-en>

Partners media. Odpovědnost se stává podmínkou konkurenceschopnosti i úspěchu. *Peníze.cz* [online]. Praha: Partners media s.r.o., © 2000 [cit. 11. 08. 2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/podnikani/310975-spolecenska-odpovednost-se-stava-podminkou-konkurenceschopnosti-i-uspechu>

PDQM. Optimalizace firemních činností. *Podpora managementu, IT, procesům, kvalitě* [online]. Praha: PDQM, s.r.o., © 1997 - 2019 [cit. 14. 08. 2019]. Dostupné z: <http://www.pdqm.cz/Standards/Business-Excellence/SA-8000.html>

Researchgate. *The Next Wave of Corporate Community Involvement* [online]. Berlin: ResearchGate, © 2019 [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/253395139_The_Next_Wave_of_Corporate_Community_Involvement

RoutesToFinance. *Strategie přírodních kapitálových investic.* [online]. Birmingham: RoutesToFinance.com, © 2019 [cit. 15. 08. 2019]. Dostupné z: <https://cs.routestofinance.com/natural-capital-investment-strategies>

Schejbal, Jan. Anketa – jaká jsou podle firem rizika a bariery v zavádění nefinančního reportingu. *Hospodářské noviny* [online]. Praha: Economia, a.s., © 1996-2019 [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-64219230-anketa-jaka-jsou-podle-firem-rizika-a-bariery-v-zavadeni-nefinancniho-reportingu>

Social Accountability International. *SA8000® Standard* [online]. New York: Social Accountability International, © 2019 [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <http://www.sa-intl.org/index.cfm;jsessionid=FA39833CFD85C31F728EDC89AAE7F5A0.cfusion?fus>

eaction=Page.ViewPage&pageId=1689&CFID=19549435&CFTOKEN=738aa366414a97d5-E9FC73A2-1C23-C8EB-8036E21FAFB1E49E

STORMWARE. Nefinanční reporting od roku 2017. *Informace pro účetní a podnikatele* [online]. Jihlava: STORMWARE s.r.o., © 2012 [cit. 14. 08. 2019]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/nefinancni-reporting-od-roku-2017/>

Normy:

EUR – Lex. *Úřední věstník Evropské Unie* [online]. EUR – Lex, © 2019. [cit. 25. 10. 2019] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=cs>

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Pilíře společenské odpovědnosti	16
Obrázek 2 - Stakeholdeři	40
Obrázek 3 – Matice moci stakeholderů	42

Seznam grafů

Graf 1 – Motivátory ke zveřejnění nefinančních informací	30
Graf 2 – Přístup k nefinančním informacím	50
Graf 3 – Využívaný zdroj nefinančních informací	51
Graf 4 – Stav vyhledávání informací v sociální oblasti.....	52
Graf 5 – Míra spokojenosti se zveřejněnými informacemi v sociální oblasti	52
Graf 6 – Stav vyhledávání informací v zaměstnanecké oblasti	53
Graf 7 – Míra spokojenosti se zveřejněnými informacemi v zaměstnanecké oblasti.....	53
Graf 8 – Stav vyhledávání informací v oblasti respektování lidských práv	54
Graf 9 – Míra spokojenosti v oblasti respektování lidských práv	55
Graf 10 – Stav vyhledávání informací v oblasti boje proti korupci a úplatkářství.....	55
Graf 11 – Míra spokojenosti v oblasti boje proti korupci a úplatkářství	56
Graf 12 – Stav vyhledávání informací v oblasti životního prostředí	56
Graf 13 – Míra spokojenosti v oblasti životního prostředí	57
Graf 14 – Práce s nefinančními informacemi v zkoumaných oblastech.....	58
Graf 15 – Míra uspokojení zveřejněných nefinančních informací v daných oblastech..	58
Graf 16 – Počet nefinančních informací podle zkoumaných kategorií u středních jednotek.....	65
Graf 17 – Medián počtu zveřejněných témat v jednotlivých kategoriích u středních účetních jednotek	66
Graf 18 – Rozsah nefinančních informací dle kategorií středních účetních jednotek	67
Graf 19 – Oblasti výskytu nefinančních informací u středních účetních jednotek.....	68
Graf 20 – Prostor věnovaný nefinančním informacím ve zveřejněných zdrojích u středních účetních jednotek	68
Graf 21 – Počet nefinančních informací podle jednotlivých kategorií u velkých účetních jednotek.....	73
Graf 22 – Medián počtu témat jednotlivých kategorií u velkých účetních jednotek	73

Graf 23 – Rozsah nefinančních informací dle kategorií velkých účetních jednotek	74
Graf 24 – Oblast výskytu nefinančních informací u velkých účetních jednotek	75
Graf 25 – Prostor věnovaný nefinančním informacím ve zveřejněných zdrojích u velkých účetních jednotek	76
Graf 26 – Komparace mediánu počtu zveřejněných nefinančních informací středních a velkých účetních jednotek	77
Graf 27 – Komparace prostoru věnovaného nefinančním informacím středních a velkých účetních jednotek	78
Graf 28 – Komparace počtu druhů informací středních a velkých účetních jednotek ...	79
Graf 29 – Počet druhů informací vyjádřený v %	79
Graf 30 – Poměr počtu firem majících zveřejněn nefinanční reporting v samostatném dokumentu	81
Graf 31 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek	82
Graf 32 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek účtujících podle IAS/IFRS	83
Graf 33 – Vykazované nefinanční informace velkých účetních jednotek účtujících podle českých účetních předpisů	84
Graf 34 – Komparace velkých účetních jednotek ve sledovaných kategoriích	86
Graf 35 – Forma zveřejňování nefinančních informací	87

Seznam tabulek

Tabulka 1 Standardy společenské odpovědnosti chování společností - srovnání	28
Tabulka 2 – Charakteristika jednotlivých skupin stakeholderů	41
Tabulka 3 – Očekávání stakeholderů	43
Tabulka 4 – Zveřejňovaná témata v oblasti životního prostředí u středních jednotek ...	62
Tabulka 5 – Zveřejňovaná témata v sociální oblasti u středních jednotek	63
Tabulka 6 – Zveřejňovaná témata v zaměstnanecké oblasti u středních jednotek	63
Tabulka 7 – Vyskytující se informace v oblasti respektování lidských práv	63
Tabulka 8 – Vyskytující se informace v boji proti korupci a úplatkářství	64
Tabulka 9 – Vyskytující se informace v oblasti životního prostředí u velkých účetních jednotek.....	69
Tabulka 10 – Vyskytující se informace v sociální oblasti u velkých účetních jednotek	70
Tabulka 11 – Vyskytující se informace v zaměstnanecké oblasti u velkých účetních jednotek.....	71
Tabulka 12 – Vyskytující se informace v oblasti respektování lidských práv u velkých účetních jednotek	71
Tabulka 13 – Vyskytující se informace v oblasti boje proti korupci a úplatkářství velkých účetních jednotek	72
Tabulka 14 – Údaje o zveřejnění nefinančních informací velkých účetních jednotek ...	85

Seznam použitých zkratk

AA 1000	AccountAbility/Assurance Standard
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CERES	Koalice pro ekologicky odpovědné ekonomiky
CSR	Corporate Social Responsibility
ČÚP	České účetní předpisy
EMAS	System pro ekologické řízení a audit
EU	Evropská Unie
GRI	Global Reporting Initiative
GSSB	Rada pro globální normy pro udržitelnost
IAS/IFRS	Mezinárodní účetní standardy
ILO	Mezinárodní organizace práce
ISO	International Organization for Standardization – Mezinárodní organizace pro normalizaci
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
SA 8000	Referenční norma pro zlepšování pracovních podmínek
SAI	Social Accountability International – Mezinárodní organizace práce
ÚZ	Účetní závěrka

Seznam příloh

Příloha A Dotazník pro uživatele nefinančních informací organizací

Příloha A

Dotazník pro uživatele nefinančních informací organizací

Prosím o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který je součástí mé diplomové práce. Cílem je zjistit potřebu jednotlivých zájmových skupin (stakeholderů) vyhledávat a používat nefinanční informace zveřejňované organizací v těchto oblastech:

- sociální oblast organizace
- zaměstnanecká oblast
- oblast životního prostředí
- oblast respektování lidských práv
- oblast boje proti korupci a úplatkářství

Otázka č. 1

K jakému typu uživatele nefinančních informací patříte?

- a) management organizace
- b) majitel organizace
- c) auditor
- d) zástupce orgánů místní správy a samosprávy
- e) akademičtí pracovníci

Otázka č. 2

Z hlediska přístupu jste uživatel nefinančních informací:

- a) aktivní (na tvorbě a zveřejňování nefinančních informací se sám podílíte a následně s nimi pracujete)
- b) pasivní (s informacemi nefinančního charakteru jen pracujete)

Otázka č. 3

Z jakého zdroje získáváte nefinanční informace?

- a) příloha k účetní závěrce společnosti
- b) výroční zpráva společnosti
- c) webové stránky společnosti
- d) jiný zdroj

Otázka č. 4

Vyhledáváte nebo pracujete s informacemi v sociální oblasti organizace?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 5

Které informace ze sociální oblasti je podle Vašeho názoru důležité zveřejňovat?

.....

Otázka č. 6

Je rozsah běžně podniky zveřejněných informací v sociální oblasti pro Vaše účely dostačující?

- a) ano, naprosto dostačující
- b) jen částečně
- c) ne, tyto informace často vůbec nenajdu ve veřejně dostupných zdrojích

Otázka č. 7

Vyhledáváte nebo pracujete s informacemi v zaměstnanecké oblasti organizace?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 8

Které informace ze zaměstnanecké oblasti je podle Vašeho názoru důležité zveřejňovat?

.....

Otázka č. 9

Je rozsah zveřejněných informací v zaměstnanecké oblasti pro Vaše účely dostatečný?

- a) ano, naprosto dostatečný
- b) jen částečně
- c) ne, tyto informace často vůbec nenajdu ve veřejně dostupných zdrojích

Otázka č. 10

Vyhledáváte nebo pracujete s informacemi v oblasti respektování lidských práv?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 11

Které informace z oblasti respektování lidských práv je podle Vašeho názoru důležité zveřejňovat?

.....

Otázka č. 12

Je rozsah zveřejněných informací v oblasti respektování lidských práv pro Vaše účely dostačující?

- a) ano, naprosto dostačující
- b) jen částečně
- c) ne, tyto informace často vůbec nenajdu ve veřejně dostupných zdrojích

Otázka č. 13

Vyhledáváte nebo pracujete s informacemi v oblasti boje proti korupci a úplatkářství?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 14

Které informace z oblasti korupce a úplatkářství je podle Vašeho názoru důležité zveřejňovat?

.....

Otázka č. 15

Je rozsah zveřejněných informací v oblasti boje proti korupci a úplatkářství pro Vaše účely dostačující?

- a) ano, naprosto dostačující
- b) jen částečně
- c) ne, tyto informace často vůbec nenajdu ve veřejně dostupných zdrojích

Otázka č. 16

Vyhledáváte nebo pracujete s informacemi v oblasti životního prostředí?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 17

Které informace z oblasti životního prostředí je podle Vašeho názoru důležité zveřejňovat?

.....

Otázka č. 18

Je rozsah zveřejněných informací v oblasti životního prostředí pro Vaše účely dostačující?

- a) ano, naprosto dostačující
- b) jen částečně
- c) ne, tyto informace často vůbec nenajdu ve veřejně dostupných zdrojích

ABSTRAKT

KOLÁŘOVÁ, Lenka. *Úloha nefinančního reportingu v účetních systémech*. Plzeň, 2019. 106 s. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: účetní závěrka, stakeholderi, účetní systém, účetnictví, uživatel, účetní výkazy, analýza potřeb, informace, nefinanční informace, výroční zpráva, společenská odpovědnost podniků

Diplomová práce na téma „Úloha nefinančního reportingu v účetních systémech“ je zaměřena na vyhodnocení úlohy a významu zveřejňování nefinančních informací pro vybrané skupiny podniků v České republice.

Teoretická část je zaměřena na popis, vývoj a legislativní rámec ve zveřejňování nefinančních informací. Praktická část je rozdělena na tři části. První část obsahuje analýzu potřeb a požadavků stakeholderů při práci s nefinančními informacemi. Výsledky jsou vyhodnoceny na základě dotazníkového šetření. Další dvě části se zaměřují na komparaci zveřejňování nefinančních informací u velkých a středních účetních jednotek v České republice.

Zdroji pro zpracování výzkumu byly zejména přílohy k účetním závěrkám, výroční zprávy, informace na internetových stránkách jednotlivých podniků nebo samostatné nefinanční reporty. V závěru diplomové práce je na základě zjištěných výsledků posouzena situace ve významu zveřejňování nefinančních informací pro vybrané účetní jednotky a jejich stakeholdery v České republice.

ABSTRACT

KOLÁŘOVÁ, Lenka. *The role of non-financial reporting in accounting systems*. Plzeň, 2019. 106 p. Diploma Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: Financial Statements, stakeholders, accounting systém, accountancy, user, financial statements, needs analysis, information, non-financial information, annual reports, corporate social Responsibility

The diploma thesis "The role of non-financial reporting in accounting systems" is focused on the evaluation of the role and importance of publishing non-financial information for selected groups of companies in the Czech Republic.

The theoretical part is focused on the description, development and legislative framework in the publication of non-financial information. The practical part is divided into three sections. The first section contains an analysis of the needs and requirements of stakeholders when working with non-financial information. The findings are based on a questionnaire survey. The next two sections focus on comparison of published non-financial information by large and medium-sized entities in the Czech Republic.

The sources of the research are mainly annexes to the financial statements, annual reports, information on the entity's websites or individual non-financial reports. At the end of the thesis, based on the findings, the importance of published non-financial information for selected entities and their stakeholders in the Czech Republic is assessed.